

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Pars I. huius libri de natura, necessitate, ac præstantia mortificationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Aug. 14.
de Tri-
nit. c. 17.

quæ non breui tempore fracta & quassata membra animæ nostræ consolidat, & ad amissam incolumitatem reducit. Egregiè sanè explicat id Augustinus. Ista, inquit, renouatio non momento vno fit ipsius conuersionis, sicut momento vno fit illa in baptismo renouatio remissione omnium peccatorum. Neque enim vel vnum quantulumcumque remanet: quod non remittatur. Sed quemadmodum aliud est carere febribus; aliud, ab infirmitate, quæ febribus facta est, reuallescere: itèmq; aliud est infixum telum de corpore demere; aliud vulnus, quod eo factum est, secunda curatione sanare: ita prima curatio est causam dimouere languoris; secunda, ipsum sanare languorem, quod fit paulatim proficiendo in renouatione huius imaginis. Quæ duo demonstrantur in Psalmo, vbi legitur: Qui propitiuè sit omnibus iniquitatibus tuis; quod fit in baptismo. Deinde sequitur: Qui sanat omnes languores tuos, quod fit quotidianis accessibus, cum hæc imago renouatur. Post telum igitur peccati per penitentiam euulsam, post bellum aduersus vitia susceptum, in quo non minima pars abnegationis collocata est, & post aliqualem victoriam de mundo, diabolo, & carne comparatam, ad cohibitionem sensuum, & cæterarum animæ virium, etiam in licitis transeundum est, quæ proprie mortificatio nuncupatur, vt terra nostri cordis bene purgata, & spiritali oratio proscissa, virtutum femina nõ sine spe faciendi fructus accipiat. Si enim certum est, femina in inculta terra iactata aut præ defectu humoris arefcere, aut præ abundantia tribulorum & spinarum suffocari, non minus est manifestum, altiorẽ vitæ spiritualis doctrinam, affectionum humanarum immo-deratione obrui, & in corde immortificato, quasi in-

Psal.

ter dura saxa, disperdi. Quamobrem perfectionis cupidi, & sanctitatis amatores, Prophetam Ieremiam loquentem auscultent: Nouate vobis nouale, & nolite serere super spinas: circumcidimini Domino & auferite præputia cordium vestrorum. Circumcisionem, inquit Hieronymus, emundationem, & præputia, vitium intelligit. Hoc autem præcipitur viris Iuda & Hierusalem, qui veram sectantur fidem, & habitant in Ecclesia, vt non seminent super spinas, quas Euangelicus sermo significat, quæ suffocent sementem Dei, sed prius nouale faciant, & omnes suffodiant vepres, sentesque auferant, vt munda semina, munda arua suscipiant. Secundum quam interpretationem, nouale cor nostrum est, id est, ager, qui non iam alternis annis feritur, sed per singulos annos, & menses, dies, atque momenta, nouo virtutum semine renouatur. Semen verbum Dei est, illud præsertim quod continet altiorẽ perfectionis doctrinam, quod nobilis ille agricola filius Dei, in mandum seminaturus aduenit. Sentes, & vepres, & tribuli, & spinæ, prauis sunt motus sensuum, & immoderate appetitiones virium nostrarum, quas exercitatione mortificationis euellimus. Hanc nunc ante virtutis doctrinam diligenter prosequamur, vt putissima hæc femina, quæ fructus ferunt, in cælestia herrea recondendos vtiliter mens nostra suscipiat. Hanc militandi ac bellandi disciplinam, non oscitanter audiamus, qua ciues nostros à debita subiectione deficientes, ab inobedientia ad obedientiam & pacem traducimus. Hanc denique medendi artem addiscamus, qua non corpora nostra corruptibilia sanamus, sed animarum incorruptibilem ægritudinibus morbisque medemur.

Ierem. 4.
3.

Hieron.
ibid.

PARS PRIMA

Huius Libri de Natura, necessitate, ac præstantia mortificationis.

MORTIFICATIO quidem medicina est omnium morborum anima, de qua illud Ecclesiastici non inconuenienter accipimus: Medicina omnium in festinatione nebula. Frigiditatem enim animæ, & torporis gelu, quod solet herbas & flores sanctorum desideriorum absumere, mortificatio, quæ instar nebule subobscura est, & aliquid tristitiæ habens, non sine mirabili facilitate dissoluit, & omnem ignauiam socordiamque repellit. Sed hoc medicamentum nonnihil habet austeritatis, illis præsertim, qui peccatorum depulsionem, & vitiorum pugna fatigati, vellent suauis aliquo potu refrigerari, & non in suauis potu, & qui vomitum adhuc prouocet, sua interiora viscera commoueri. At quia hoc omnino necessarium est, vt plenè ineffabilia victorum præmia consequantur, & sine periculo reliquum huius itineris spiritualis conficiant, visum est nobis, medicamentum istud quasi melle condire, & salutare globulos, vt facilius glutiantur, deaurare. Id autem fiet, si miram abnegationis, seu mortificationis præstantiam, & suauissimos fructus detegamus, & si eius necessitatem ad curandos animi morbos, explicemus. Quæ sanè consideratio ad vsum mentem accendet: vsum verò ita mortificationem suauem reddet, vt apertè videamus, eam fatigatis, id est, tepidis, esse amaram atque difficilem; seruidis verò tam dulcem & facilem, vt sine tadio & nausea, immo cum ingenti exultatione se illà ad finem usque vitæ sustentent. Postquam autem hanc, quam suscipimus, prouinciam, in prima huius tractationis parte præstiterimus, in sequentibus ad particularia descendentes, modum ac rationem exercende mortificationis declarabimus.

Ecli. 43.
24.

De misero statu hominis in peccatum lapsi.

CAPVT I.

MEDICI corporum, alicuius medicinae virtutem atque praestantiam suis discipulis explicare volentes; primum aegritudinis acerbitatem, cui medetur, ante ipsorum oculos ponunt, ut ex huius dolore, atque molestia, medicina depulsa, quam salutaris sit eius vis a natura indita, patientius aduertant. Eandem nos modo viam inquisitionis ingredimur, & quandoquidem medicorum spiritualium munus obimus, mortificationis admirabilem naturam, virtutem, ac necessitatem, ex vi morbi, quem depellit, inrendimus declarare. Morbus hic non simplex, sed multiplex est, non corpus afficit, sed mentem excruciat, in qua, o malum intolerabile! nequaquam se continet, sed ex illa ad indumentum animae carnemque descendit. Huius morbi pessimam qualitatem ita inuestigabimus, si hominis sani, id est, in statu innocentiae & sanctitatis constituti, & hominis infirmi, id est, in peccatum prolapsi, magnum discrimen indagemus. Deus igitur omnium rerum tum visibilium, tum inuisibilium creator in initio saeculi condidit [hominem rectum,] id est, animo corporeque perfectum. Decebat enim ut summus ille effector, imaginem ac similitudinem sui quam perfectissimam delinearet, (& quidem haec imago ipse homo est) & suam, in ea effingenda, tum sapientiam, tum bonitatem, tum potestatem ostenderet. Et si tam perfectus, & decorus est mundus iste visibilis, gratia hominis conditus, & ei in domum attributus: quam pulchrum, ac perfectum putabimus factum fuisse hominem, cuius causa tot ac tanta, & tam pulchra & perfecta condita sunt? A magnitudine speciei, & creaturae, inquit Sapiens, poterat creator horum videri:] dicamus & nos quod potest etiam hominis decor perfectioque monstrari, siquidem omnis illa species, & omnis illa pulchritudo, propter hominem, tanquam propter herum & dominum, facta est. Quia tamen homo animo & corpore constat, in vtraque parte sui incredibilem perfectionem accepit. Substantia enim animi gratia, id est, spirituali vita, in ipso creationis momento vestita est: intellectus perfectissima cognitione Dei, Angelorum, rerum naturalium, mysteriorum gratia, & eorum, quae ad sui finis adeptionem erant necessaria, ornatus est: voluntas, charitate, iustitia, religione; & reliquis harum virtutum partibus dotata est: duplex appetitus, concupiscibilis & irascibilis, quietissima subiectione ad mentem, & virtutibus hanc subiectionem facientibus, decoratus est, adeo ut mens sine vilo labore, imo cum ingenti iucunditate, suis viribus praesideret, easque sapientissimè gubernaret. Quare mens secundum quosdam, salua temper historiae veritate, in suarum virium imperio, ceu in quodam deliciosissimo Paradiso, dicitur a Domino constituta. Plerique, inquit Ambrosius, Paradisum, animam hominis esse voluerunt, in qua virtutum quaedam germina pullulauerint. Hominem autem & ad operandum, & ad custodiendum Paradisum, esse positum, hoc est, mentem hominis, cuius virtus animam videtur excolere, nec solum excolere, sed etiam cum excoluerit, custodire. Bestiae autem agri, & volatilia caeli, quae adducuntur ad Adam, nostri irrationabiles motus sunt, eo quod be-

Astia vel pecora quadam, diuersae sint corporis passiones, vel turbulenciores, vel etiam languidiores. Volatilia autem caeli, quid aliud aestimamus, nisi inanes cogitationes, quae velut volatilium more nostram circumuolant animam, & huc atq; illuc vario motu saepetraducunt? Et statim: Sed forte arguas, quia haec quoque Deus in tali Paradiso locauit, hoc est, passiones corporis, & vanitatem quandam fluctuantium vel inanium cogitationum, quod ipse nostri fuerit auctor erroris. Considera quid dicat: Habete potestatem piscium maris, & volatilium caeli, & omnium reptantium, quae repunt super terram. Vides quod ille tibi tribuerit potestatem, ut de omnibus iudicare tu debeas, singulorum genera iudicij tui sobria definitione discernere? Haec ille. Erat itaque mens in corde suo, quod affectus & cogitationes inhabitant, quasi in quodam quietissimo Paradiso, quem iucundè regebat, & absque vlla rebellionem moderabatur.

B Haec ad animum pertinent: corpus verò hominis pretiosissimis etiam donis cumulatum est: Fuit enim illud immortalitate donatum, non quod immortalitate inherente constaret, sed quod optima temperata, & beneficio supernaturalis gratiae, & esu ligni vitae, atque aliis mediis, posset se immune seruare, & liberum a morte custodire. Fuit quoque corpus hominis valde robustum, & ab omni aegritudine & imbecillitate alienum, quod valeret omnia sua muna absoluta summe praestare: Fuit integrum & pulchrum, quod anima libentissimè inhabitaret: fuit menti omnino subiectum, ita ut neque in minimo eius imperio contradiceret. Mens enim per gratiam summissa Deo, vires sui corporis omnes per iustitiam originalem sibi obediens habebat, & obediuntissimis ac diligentissimis ancillis hilariter imperitabat. Vnde Augustinus vocat primum hominem pudicitia ornatum, temperantia compositum, charitate circumdatum, immortalitate vestitum. Et alio loco.

C Quid timere, vel dolere poterant illi homines in tantorum tanta affluentia bonorum, vbi nec mors metuebatur, nec vlla corporis mala valerent, nec aberat quicquam, quod bona voluntas adipisceretur, nec inerat quod carnis animiue hominis facilliter viuens offenderet? Et Bernardus. Primus patrens noster Paradisi accola constitutus est, dominus terrae stabilitus est, cuius supernae Hierusalem designatus est, domesticus Domini factus est: cuius amore & agnitione ditatus est, consors Angelorum, frater, & cohaeres caelestium virtutum, nihil prorsus indigentiae, nihil sentiens molestiae, cui erant in promptu, quae postulabat, non dico, necessitas, sed etiam pia voluntas, cum nihil esset in anima, quod offenderet, nihil in carne, quod puderet.] Sic illi. Huic homini tandem tot bonorum affluentia sublimato cunctarum rerum visibilium, totiusque huius vniuersi est imperium, dominatioque concessa, ut omnia sibi corporalia subiceret, qui omnibus corporalibus eminebat, & qui maior & melior erat, minoribus & imperfectioribus imperaret. Dataque est illi, a Domino, & posteris eius, ista potestas, illis verbis: Replete terram, & subicite eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus caeli, & vniuersis animantibus, quae mouentur super terram.] In cuius potestatis signum [formati cunctis animalibus terre, & vniuersis volatilibus caeli, adduxit ea Dominus ad Adam, ut videret quid vocaret ea.] Factum namque est hoc, inquit Chrysostomus, non ut discamus illius sapientiam solum, sed ut & symbolum dominij per hominum impositionem cognoscamus. Nam & hominibus mos est hoc facere in signum dominij, ut cum seruos

D Dominus terrae stabilitus est, cuius supernae Hierusalem designatus est, domesticus Domini factus est: cuius amore & agnitione ditatus est, consors Angelorum, frater, & cohaeres caelestium virtutum, nihil prorsus indigentiae, nihil sentiens molestiae, cui erant in promptu, quae postulabat, non dico, necessitas, sed etiam pia voluntas, cum nihil esset in anima, quod offenderet, nihil in carne, quod puderet.] Sic illi. Huic homini tandem tot bonorum affluentia sublimato cunctarum rerum visibilium, totiusque huius vniuersi est imperium, dominatioque concessa, ut omnia sibi corporalia subiceret, qui omnibus corporalibus eminebat, & qui maior & melior erat, minoribus & imperfectioribus imperaret. Dataque est illi, a Domino, & posteris eius, ista potestas, illis verbis: Replete terram, & subicite eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus caeli, & vniuersis animantibus, quae mouentur super terram.] In cuius potestatis signum [formati cunctis animalibus terre, & vniuersis volatilibus caeli, adduxit ea Dominus ad Adam, ut videret quid vocaret ea.] Factum namque est hoc, inquit Chrysostomus, non ut discamus illius sapientiam solum, sed ut & symbolum dominij per hominum impositionem cognoscamus. Nam & hominibus mos est hoc facere in signum dominij, ut cum seruos

Ecc. 7. 30.

Sap. 13. 5.

D. Thom. 1. p. a. q. 94. v. 9. ad 102.

Ambros. li. de parad. c. 11.

Aug. con. ad Catech. c. 2. no. 6. 14. de Civ. diu. c. 10.

Bern. ser. de cana Domini.

Genes. 1. 28.

Genes. 2. 19.

Chryso. 14. in Genes.

emerint, ipsorum nomina mutent.] Quid autem putauimus non datum esse homini, ut hanc eximiam dignitatem cum debita maiestate ac ratione completeret? Certè si rex communem equitem ad comitis, aut ducis statum euchar, vel Pontifex pauperem clericum, aut religiosum ad maximam dignitatem Cardinalatus extollat, solent his quos sublimant, amplas assignare diuitias, & redditus annuos donare copiosos, quibus valeant splendide viuere, & magnam famulorum copiam sustentare. Ita omnino summus Imperator Deus, qui hominem ad diadema regni prouexit, immensis opibus auxit, quibus non rex ridiculus, sed potentissimus, & omni honore dignus existeret. Dedit igitur illi dona naturalia, id est, illi naturæ in tanta integritate conditæ debita, ut posset Deum auctorem naturæ diligere, illi se subicere, & vires inferiores sine difficultate in officio continere. Dedit illi originalem iustitiam, quæ ita has vires inferiores subiceret, ut neque in re minima rationis imperium præuenerent, neque ad aliquid præposterum declinarent. Adiecit demum gratiam, & magnam ac perfectissimam gratiam, quæ homo Deum ut finem supernaturalem respiceret, merita gloriæ conquireret, & suo tempore ipsam gloriam, ac cælestes sedes compararet.

Hæc innumerabilia bona vnum Adæ peccatum destruxit, vna inobedientia dissipauit. Habebat enim iste terrenus rex cælestem regem, cuius sanctissima præcepta transgrediens, à dignitate regis cecidit, & tantam bonorum copiam amisit. Quid enim prohibet, si de radice pessimæ arboris, id est, de primo peccato, dicamus, quod Sanctus Iob de quodam ramusculo pronuntiavit? Ignis est vsque ad perditionem deuorans, & omnia eradicans genimina. Verè omnes generis humani diuitias ignis iste consumpsit: verè generationes Adæ conuoluit, quia omnes filios eius misera seruitute obligatos è iure ad cælestia regna deiecit, & in barathrum damnationis perpetuæ destruxit. Hic ignis peccati ignis pestilens est, qui qualitate veneni induens ad cor, id est, ad intima animæ, & ad mentis substantiam properauit, & gratiam, vitam scilicet omnium bonorum amabilissimam, ceu leuissimam paleam siccamque consumpsit. Quare Adam alienus à Domino vocatus est illa amarulenta irrisione: Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est, sciens bonum & malum. Nam est ac si dixisset Dominus: A me verè vitæ, discessit, dum vitam mihi similem comparare gestiuit; & dum inobedientiam complexus est, à mea similitudine, scilicet à gratia & virtutibus omnino se posteròsque seiuinxit. Deinde teter peccati ignis ex intimo mentis ad intellectum saltauit, & ei ignorantia caliginem, ac tenebras offudit: postea charitatem, & iustitiam in cineres vertit, dum ad voluntatem subsiliuit, de quibus tenebris intelligi potest illud Isaia: Ecce tenebræ tribulationis, & lux obtenebrata est in caligine eius. De euerfione autem charitatis, atque iustitiæ, illud Iocelis: Ad te Domine clamabo, quia ignis comedit speciosa deserti, & flamma succendit omnia ligna regionis. At quis vel excogitare poterit quam calamitosas strages in vitibus inferioribus hic ignis iniecerit? Sicut enim fulgur domum, non iam lapideam, vel latericiam, sed ligneam, vel tugurium, paleis aut viminibus contextum, feriens, penitus illud absumit: ita peccatum hæc infirma hominis tangens, miserabiliter dissipauit. Quæ quoad virtutis amorem omnino consumpta videntur, quoad iniquitatis verò desiderium, ita robusta fa-

Acta sunt, ut mentem stultam, & virtute vacuam ad se trahant, & in sceleratissimas iniquitates immergant. Nec solam domum mentis ignis peccati consumpsit, sed domum etiam illi contiguam, id est, corpus, inuasit, quod morti subiectum, plurimis ac maximis morbis obnoxium, scelerum & scelerum, miserum & infirmum effecit. Per vnum hominem, inquit Paulus, peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors. Et Ecclesiasticus: A muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur. Intrauit & sceleritas, quare mulier, & vir, qui ante peccatum nudi non erubescerant, post peccatum erubuerunt, & contexerunt se foliis ficus in erubescencia remedium. Intrauit & infirmitas: vnde dicit homo: Væ mihi super contritionem meam, pessima plaga mea. Ego dixi: Planè hæc infirmitas mea est, & portabo illam. Iustissimè autem homini ab illa dignitate lapso res creatæ obedientiam denegarunt, ut qui aduersus tuum creatorem insurrexit, carnis suæ rebellionem, & omnem creaturam sibi aduersam præsentiret. Cogitationes, inquit, meæ dissipatæ sunt, torquentes cor meum. Et, turbatus est à furore oculus meus, inueteraui inter omnes inimicos meos: id est, inter omnes affectus meos. Et, Armata est creatura in violationem inimicorum, & pugnavit orbis terrarum contra insensatos. In illius peccati pœna, ait Augustinus, quid inobedientiæ nisi inobedientiæ retributa est? Nam quæ hominis alia miseria, nisi aduersus eum ipsum inobedientiæ eius ipsius, ut quoniam noluit quod potuit, quod non potest, velit: In Paradiso enim etiam si non omnia poterat, ante peccatum; quicquid tamen non poterat, non volebat, & ideo poterat omnia, quæ volebat. Nunc verò sicut in eius stirpe cognoscimus, & diuina scriptura testatur, homo vanitati similis factus est. Quis enim enumeret, quàm multa, quæ non potest, velit, dum sibi ipse, id est, voluntati eius ipse animus eius, eoque inferior caro eius non otemperat? Ipso namque inuito, & animus plerumque turbatur, & caro dolet, & veterascit, & moritur, & quicquid aliud patimur, quod non pateremur inuito, si voluntati nostræ nostra natura omnino atque ex omnibus partibus obediret. Quod autem creaturæ à nobis descuerint, quid mirum, si hominis vires ab ipso descuerint, & ipse homo à se ipso desciait? Profectò terra sapissimè illi tanquam hosti creatoris, fructus denegat; aqua mergit, aër peruersa qualitate inficit, ignis adurit: metalla ab illo se abscondunt; animalium quædam illum fugiunt, quædam mordent, atque diserpunt: cæli ipsi, benigniores Domini creaturæ, multoties se homini ferreos & æneos ostendunt. Breuiter, mansit homo; per peccatum, à Deo, ab Angelis, à rebus visibilibus, & à semetipso derelictus, ut tanta castigatione disceret, quantum malum fuit Deum relinquere, & peccando se à suo creatore segregare.

Hunc infelicissimum hominis casum non tantum, quæ hæctenus induximus, aperiant, sed quotidianum experimētum in hominibus, præsertim peccatoribus, & gratia destitutis, clarissimè manifestat. Hi namque facti rationis compotes virtutem rationi consonam amare, & victum rationi contrarium odisse debuerant. At vitia diligunt, & spurcissima flagitia complectuntur; virtutes autem, & bona opera, illarum sanctissimos partus, auersantur. Equum fuerat ipsos minoribus maiora, & terrestribus cælestia præferre; è contra verò cælestia contemnunt, terrestribus adherescunt: maiora, id est, animæ bona, respuunt, & corporis bona,

Rom. 5. 12.

Eccles. 25. 33.

Genes. 2. 25.

Ierem. 10. 19.

Iob. 13. 21.

Psal. 6. 8.

Sapient. 5. 18. 21.

Aug. 14. de ciuit. c. 14.

Psal. 148.

Iob. 31. 12.

Genes. 3. 21.

Isaia. 30. 19.

vt honores, diuitias, voluptates ardentissimè concupiscunt. Instrumento suo, scilicet corpore, in proprium commodum, nempe in æternæ vitæ merita conquirenda, vt debuissent, & tamen naturæ ordinem pervertentes, in suam perniciem illud conuertunt. Audi ex Cypriano, quæ turpia, & abominanda, anima per corpus exerceat. Corpore, ait, sic vtitur anima, sicut faber malleo, vel incude, in qua format omnium turpitudinum idola, & fabricatur quælibet quarumcumque voluptatum simulachra. Non est caro dictatrix peccati, nec inuentrix malitiæ, nec cogitatus format, nec disponit agenda, sed officina est spiritus, qui in ea, & per eam, quæcunque affectauerit, peragit & consummat. Et statim: Solus animæ lis ista est, quæ secum rixatur, & cum proprio arbitrio litigat, certior in huiusmodi quæstionibus quid bonum sit, quid malum, quàm in aliarum rerum inquisitionibus quid verum sit, quid falsum. Nam in abditarum cauillarum inspectionibus, & secretis naturæ potest homo errare, vel decipi; quia non per omnia à fine vsque ad finem intellectus humanus attingit; sed in his, quæ oculis, & manibus subiacent, nulla subtilitas iudicium impedit: quia scèntia à non scèntibus, decora à turpibus, amara à dulcibus, dura à suauibus, & à dissonis consonantia facillè discernuntur. Sed desiderij sui veneno mens ebria, corpus contumeliosè applicat, & iunctis complexibus ambo in mortiferas suauitates elapsi obdormiunt. In his turpibus & scèdissimis, quæ Paulus, ad Romanos scribens, breuiter numerauit, & amplius quàm ille exponit, declarare non decet, animus corpus suum occupat, quod meritissimè sibi morte præcipitur, vt instrumento commodato careat, qui in iniuriam commodantis illo vt non timuit. Cùm enim animus sit immortalis, instrumento indigebat, quod saltem dono Dei in perpetuum duraret, nunquamque deficeret: quale profectò homo in statu innocentie suscepit. Sed quia homo deliquit, Deus donum suum originalis iustitiæ abstulit, & corpus secundum suam naturalem conditionem corruptioni obnoxium, mortalèque deseruit. Ecce ergo hominem lapsum in peccatum, vita gratiæ carentem, plagis & vlcibus plenum: in quo intellectus cæcuit, voluntas prauaticatur, cogitatio insanit, appetitus furit, sensus fallit, corpus deficit. Ecce hominem ad mala agilem, ad bona inutilem, qui virtutem, vt rem difficillimam, refugit, & bibit, sicut aquam, iniquitatem. Ecce hominem ad sublimiora anhelantem, ad ima deiectum, qui vltra modum scientiam appetens, in ignorantem incurrit, & Dei similitudinem insipienter concupiscens, [immolauit demoniis, & non Deo, diis, quos ignorabat.] Loquamur ergo ad animam nostram, lamentemurque eius calamitatem illis verbis Ieremiæ: Cui comparabo te? Vel, cui assimilabo te, filia Ierusalem? Cui exequabo te, & consolabor te virgo filia Sion? Magna est, velut mare, contritio tua; quis medebitur tui? O antea virgo in horto deliciarum Deo consecrata, nunc verò peccato corrupta, & iniquitate polluta? O prius filia Ierusalem ad pacem condita, nunc verò intestinis bellis, & tuorum defectionibus ciuium afflictæ! O prius filia Sion, in qua omnia bona fuerant coacervata, nunc verò solitaria ciuitas, facta quasi vidua, quæ aduersario tuo pendis tributa, cui tuam miseriam & calamitatem comparabo? An illius qui naufragium fecit, & omnes suas opes amisit? Sed tu infelicior, quæ simul cum opibus vitam perdidisti, & gratiam, ac Dei amicitiam, qua vivebas, dilapidasti. Cui assimilabo te? An illi, cui vita

Cyprian.

Roma. x.

Dent. 32.

17.

Ierem.

Thren. 2.

13.

A præcepta est, priusquam ex vtero egrederetur, & huius pulchræ lucis vsum acciperet? Sed tu inferior, quia melius fuisset non nasci, & carne non indui, quàm peccati maculas contraxisse. Cui exequabo te? An illi, cui non tantum lux, sed etiam ipsum esse negatum est, quia Deus inter res possibiles, & numquam futuras, sine vilo esse manere decreuit? Sed tu calamitosior, quia ille, qui numquam fuit, nullam miseriam subiit, at peccatrix anima miseriarum se miseriam subiicit. Superest igitur vt super terram non sit consolatio tibi, quæ omnes miseros infelicitate vincis. Restat vt sit, velut mare, contritio tua, & calamitas tua: quia sicut mare congregatio est aquarum. Nam [Deus congregationes aquarum appellauit maria;] ita casus in peccatum est omnium malorum, & miseriarum coacervatio, cui nulla res creata potest subuenire. Inquiramus itaque, quis medebitur tui? Quis tantæ est potestatis vt valeat tantam contitionem sanare, tanta mala depellere, & tantis miseris remedium afferre?

Genes. 1. 10.

Hæc omnia mala hominis lapsi à Domino magna ex parte mortificatione sanari.

CAPVT II.

DEVS quidem optimus, & potentissimus, qui potuit naturam humanam condere, potest etiam lapsam erigere, dissipatam reparare, & in pristinum statum ac dignitatem restituere. Si enim amplius est, rem aliquam ex nihilo facere, quàm iam factam ad formam meliorem prouehere, non negabimus eum sapientissimum, optimum, & omnipotentem Deum, qui potuit animam ex nihilo extrahere, Scire etiam eandem reficere, velle prouehere, & posse in tam extremam miseriam deiectam in summam altitudinem eleuare. Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum:] vnde si hæc spiritualis hominis resurrectio, & salutis, ac donorum restitutio possibilitatem humanam excedit, sed diuinam potentiam non effugit. Si homo peccato mortuus est, Christus est auctor vitæ, de quo Petrus ad Iudæos. Vos autem sanctum, & iustum negastis, & petiistis virum hominidam donari vobis: auctorem verò vitæ interfecistis,] cui æquale est vel viuenti primam vitam tribuere, vel mortuum à morte suscitare. Si homo languidus est, Christus est salutis effector, [Domini enim est salus,] qui pertransit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo: qui [operatus est salutem in medio terræ.] Si homo cæcus est, Christus oculorum aciem, & vsum restituit, per quem dat nobis Pater spiritum sapientiæ, & reuelationis in agnitione eius, illuminatos oculos cordis nostri, vt iciamus, quæ diuitiæ gloriæ hereditatis eius in sanctis. Si homo claudus, & leprosus, & omni ægritudine affectus est, Christus est vniuersorum malorum, ægritudinumque depulsor, in cuius aduentu [cæci vident, claudi ambulat, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, & pauperes euangelizantur.] Si demum homo regno, & potestate illi data spoliatus est, Christus illum ad regnum reuocat, & ad perditam

Lucæ 13. 27.

1. Cor. 3. 14.

1. Sal. 3. 9.

Abor. 16. 38.

1. Sal. 73. 12.

Ephes. 1. 18.

Matth. 11. 5.

Psal. 21.
29.
1. Reg. 2.
8.

Heb. 12.
2.

Isaia 46.
12.

Ezech.
36. 25.

Ephes.
3.

Ezech.
36. 26.

Ad Titu.
3. 5. 6.

digitatem exaltat. Nouit qui dixit: Tua est potentia, tuum regnum, Domine.] Et rursus: Domini est regnum, & ipse dominabitur gentium.] Et iterum: Qui suscitatur de pulvere egenum, & de stercore erigit pauperem, ut sedeat cum principibus, & solum gloriae teneat.] Hanc ob causam Christus à Paulo [hidae auctor & cōsummatō] vocatur quia ab eo initium fidei & salutis, & finem quoque fidei ac perfectionem eiusdem salutis, scilicet felicitatem, accipimus. Ut sicut egregij pictoris est imaginem alicuius facere, & eam obliteratam reficere: ita Christi saluatoris sit destructa in nobis peccati & mortis imagine, similitudinē sui aeterni Patris inducere, & eandem per quotidianos defectus fuscātam reformare. Ille mortuos suscitauit, caecos illuminauit, surdis auditum, claudis gressum, paralyticis motum, leprosis mundiciem, & aliis agrōtis conuenientem sanitatem impertit, ut quid in vno animo faciat, ex multis corporibus disceremus. Animum enim viuificat, quoniam ipse Christus vita est: animum illuminat, quoniam lux est; animum ducit, quoniam via est: animum mouet, quoniam fortitudo est: animum mundat, quoniam sanctitas est: animum denique sanat, quoniam salus est. Illa sanē, de qua Dominus per Isaiam: Audite me duro corde, qui longē estis à iustitia. Propē feci iustitiam meam, non elongabitur; & salus mea non morabitur. Dabo in Sion salutem, & in Israēl gloriam meam.] Dominus noster Iesus Christus salus est & gloria: salus, quia in hac vita nos ab animā aegritudinibus sanat, & gloria, quia in statu immortalitatis futuro nos quoque glorificat.

Sed quam ratione Christus à miseris peccati nos liberat, & ad eam, quam amisimus, salutem reuocat? Id sanē facit per gratiam suam, & per Spiritum suum, quo nos viuificat, & renouat, & à potestate nequissimorum spirituum, id est, peccatorum, & vitiorum, & dæmonum liberat. Nam sicut diffusa luce per aërem tenebræ pereunt, & ingrediente rege victore in urbem, hostis egreditur, & fugit: ita diffusa gratia in cordibus nostris mors culpæ euanescit, & intrante Spiritu Sancto dæmon abcedit, & nusquam apparet. Audi quid de gratia dicat Dominus per Ezechielem: Et effundam super vos aquam mundam (gratiam nimirum, quæ animam lauat) & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, & ab vniuersis idolis vestris mūdabo vos.] Et Paulus: Gratia estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est, non ex operibus, ut nequis gloriatur. Audi quid de Spiritu Sancto in eodem Ezechiele: Et dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum (qui scilicet cor renouat) ponam in medio vestri, & auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum.] Et Paulus de Deo Salvatore nostro ait: quia saluos nos fecit per lauacrum regenerationis, id est, per baptismum, & renouationis Spiritus Sancti (quo nempe sumus renouati) quem effudit in nos abundē per Iesum Christum Saluatorem nostrum.] Sed quia Deus nouit saluare nos sine nobis ad salutem nostram cooperantibus, ideo beneficium istud, quo ipse homines saluat, atque iustificat non tantum continet habitum gratiæ animabus inhaerentem, & habitum virtutum infusarum afferentem, & Spiritum Sanctum per gratiam mentes inhabitantem, sed etiam comprehendit auxilia gratiæ, & opera nostra ex gratia facta, quibus ad nostram iustitiam cooperamur, & post iustificationem acceptam, magis ac magis in iustitia perficimur. Hæc autem auxilia gratiæ

A Dei ad opera mortificationis nos mouent, & hæc opera ex gratia, quibus ad iustificationem operamur, aut omnino, aut aliquo modo sub domino mortificationis continentur, & opera sunt mortificationis, ut sic pateat nos à malis peccati mortificatione sanari. Nunc infantes prætermittamus, & de solis adultis loquamur: licet illi quoque mortificatione sanentur. Nam cum mortificatio sit (ut postea dicemus) quædam depolitio veteris hominis, & vitæ carnalis abiectio, infantes, dum baptizantur, veterem hominem exuunt, & nouum induunt, & actione piæ matris Ecclesiæ, eorum defectum & ignorantiam suppletis, diabolo, & operibus eius renuntiant, & le peccata, & opera carnis reiecturos profitentur. Paulus quidem baptismi sacramentum spiritualement circumcissionem, & mortem, aut hominis iam mundanis actibus mortui sepulturam vocat, ut videamus quàm verum sit, paruulos quoque mortificatione, baptismo contenta, saluari. In quo (id est, in Christo) inquit, & circumcisi estis, circumcissione non manu facta, in expoliatione corporis carnis, sed in circumcissione Christi, quæ (ut ait Anselmus) non carnem amputat, sed vitia (consepulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis) (à morte scilicet animæ) [per fidem operationis Dei] qua nimirum credidistis operationem, quam Deus Pater fecit in Christo, [qui suscitauit illum à mortuis.] Idque significatur trina mensioe baptismi, qua quis in aquam velut in sepulchrum deponitur, & vitis ac peccatis mortuus iudicatur. Infantes igitur recens nati etiam quodam mortificationis genere sanantur, in quibus moritur peccatum per originem traductum in illos, & opera carnis desolentur, quæ mater Ecclesiæ nomine suorum filiorum abdicat, ut eos in filiorum Dei dignitatem, & in gratiam adducat. Et hæc est spiritualis paruulorum circumcisio adhuc vigens secundum sententiam Augustini, & aliorum patrum antiqua illa, quam Christus aboleuit, circumcisio signata, quia si nunc paruulorum caro non amputatur, at superfluitas cordis præciditur.

Verum ad adultos redeamus, quos fatemur mortificatione sanari, & in fastigium perfectionis extolli. Quod ut manifestum fiat, considera mihi peccatorem, iniquitatibus & flagitiis sordentem, qui velit ad sanam mentem redire, & gratiam ac vitam animæ comparare. Is primum, & crassius mortificationis genus subire debet, quod in peccatorum expulsiōne consistit: licet illa cordi adhæreant, licet delectent, licet grauissimum, & pene morti conyunctum videatur, illa relinquere. Meditemur hæc de re verba Hieronymi: Non est, inquit, delicata in Deum, & secura confessio. Qui in me credit, debet suum sanguinem fundere. Qui enim perdidit animam suam in presenti, lucrificat eam in futuro. Quotidie credens in Christum, tollit crucem suam, & negat seipsum. Qui impudicus fuit, versus ad castitatem, temperantia luxuriam negat; Qui formidolosus & timidus, assumpto robore fortitudinis, priorem se esse nescit. Iniquus, si sequatur iustitiam, negat iniquitatem. Stultus, si Christum confiteatur, Dei virtutem, & Dei sapientiam, negat stultitiam. Quod scientes non solum persecutionis tempore, & necessitate martyrij, sed in omni conuersatione, opere, cogitatione, sermone negemus nosmetipsos, & confiteamur eos, qui in Christo renati sumus.] Hæc ille. Ad hoc mortificationis genus Christus homines prouocat, cum ait: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.] Ire enim post Christum, est

Caloss. 2.
11. 12.

Hier. ep.
ad Alige.
3. qu. 3.
Tem. 3.

Matth. 16.
24.

1. Cor. 2.

Greg. ho.
10. in
Ezech.Rom. 6.
6. 7.Roma. 8.
12. 13.Leo ser. 7.
de reu-
nio deci-
mi men-
si.

gratiam eius induere, & nouam fieri creaturam, secundum illud Pauli: Si qua igitur in Christo noua creatura, vetera transierunt; ecce facta sunt omnia noua. Volenti verò hanc Christi sequelam, præceptum mortificationis indicitur, ut scilicet se ipsum neget, & actus carnales deponat. Nam semetipsum abnegat, inquit Gregorius, qui mutatur ad meliora, & incipit esse, quod non erat, & desinit esse quod erat.] Eandem quoque mortificationem, quasi penicillo, delineat Paulus, cum ait: Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat corpus peccati, ut ultra non seruiamus peccato. Qui enim mortuus est, iustificatus est à peccato.] Quisnam est vetus homo noster? Nonne sunt carnalia opera? Nonne immoderate affectiones, & reliquæ ex peccato manantes? Sed hæc omnia cum Christo crucifixa sunt, id est, gratia per eius mortem & crucifixionem nobis data, sunt à prauis motibus mortificata, ut destruat corpus peccati, id est, omnis peccatorum congeries, & ut deinceps non obediamus peccato. Nam si illa non crucifigantur, & mortificatione ligentur, non possemus à peccato liberari. Oportet enim hominem mori peccato, ut ad vitam nouam, ad iustitiamque resurgat. Et alio loco ait: Ergo fratres debitores sumus non carni, ut secundum carnem viuamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.] Vita carnis, id est, vita carnalis, & exequutio operum iniquorum, mors animæ est, quam spiritu gratiæ debemus perimere, aut mortificare, ut Deo, ac iustitiæ viuamus. Carnalis enim, & spiritualis vita non minus opponuntur inter se, quam quælibet alia contraria: vnde si ut candorem, vel calorem acquiramus necesse est atrorem vel frigus reicere: ita procul ableganda est impura, & carnalis vita ut pura & spiritualis adueniat. Præscindendi sunt in hac mystica arbore, quæ sumus nos, tami steriles veteris Adæ, ut rami fructiferi cælestis Adæ progeminent. Quis enim vidit vineam necdum putam bene florere, & copiosos fructus facere? Hostis Domini pellendus est, ut dominus ipse in domum cordis redeat, & illam latus inhabitet. Ab infimo peccati loco discedendum est, ut in superius cœnaculum gratiæ surgamus. Hæc omnia, si bene inspiciantur, mortificationem sonant, sine qua certum est neminem posse à morte peccati, quam debet in se perimere, ad vitam gratiæ remeare.

Demus iam hominem à peccato discessisse, & donum fuisse iustitiæ consequutum, certè per ipsum gratiæ & iustitiæ ingressum vitiosos habitus non deposuit, quos assuetudo pristinae conuersationis inuexit. Certè peccatorum reliquias non absumpsit, nec fæctorem tetri liquoris eluit, quem ad pedes sacerdotis per confessionem effudit. Certè pronitatem ad malum non reiecit, quam non momentanea conuersio destruit, sed gratia astans animæ & assiduus labor extenuat. Optimè namque dixit Leo Papa, Natura mutabilis, & de peccati labe mortalis. Licet etiam iam redempta, & sacro baptisinate sit renata, in quantum est passibilis, in tantum est ad deteriora procliuus. Corrumperetur carnali desiderio, nisi spirituali muniretur auxilio: quia sicut illi nunquam deest vnde corrumpat; ita semper præstò est vnde subsistat.] Ergo post conuersionem alio genere mortificationis opus est, quo homo se in adepta gratia conseruet, & procliuitatem ad mala cohibeat. Iam quidem aduersus præterita peccata pugnavit, & illa gratia pœnitendi de-

A struit; sed manet intus multiplex peccatorum incentor, qui iterum ad peccatum pertrahet, nisi illum mortificationis gladius persequatur. Lasciuia caro impudica suspirat, pueriles sensus suas delicias, licet rationi & legi Dei aduersas, efflagrant: passio-num venti fremunt, & in mari nostri cordis liberè vagari nituntur: stulta cogitatio non obtenta, immò nec petita venia discedit, & ad quæuis impura & illicita effingenda festinat. An tot ægritudines possunt sine medicamento abnegationis sanari? An tot clamores infimorum seruulorum possunt sine mortificationis flagello cohiberi? Ne te contineas, ne tuas affectiones comprimias, ne aduersus sensus deteriora poscentes indigneris, & post tantillum temporis in pristina peccata corruas, & in iniquitatis pelagus demergeris. Quid dixit Saluator illi paralytico à se sanato, ne in eandem aut grauiorem infirmitatem rediret? Ecce, inquit, sanus factus es; iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.] Causæ ergo ægritudinis tollendæ aut minuendæ sunt, nisi velimus in eandem prolabi. At affectus nostri, & procliuitates ad malum, causæ fuerunt ægritudinis animæ, nempe præteritorum delictorum. Quis non videat eas mortificatione esse minuendas, ne ægritudinem priorem efficiant? Iam cum iustificati sumus, aduersario nostro, scilicet Christo, peccatis nostris aduersari consensimus, ut eius iram & penas perpetuas fugeremus; non possumus in eius amicitia perdurare, nisi nobis cum ipsis infirmitatibus per mortificationem geramus. Tu verò, inquit Bernardus, qui hæc audis, si pauens cœperis velle fugere à ventura ira, credo, sollicitus eris, quomodo huic consentias aduersario, qui tibi illam tam terribiliter intentare videtur. At istud impossibile, nisi dissentias tecum, nisi tibi met ipsi aduerseris, nisi graui & vigili lucta tu ipse contra te ipsum insatigabiliter præleris: postremo, nisi valefacias inueteratæ consuetudini innatæque affectioni. Id quidem durum. Si tuis attemperaueris viribus, tale erit, ac si in vno digitorum tuorum torrentis impetum sistere, aut ipsum denuo coneris Iordanem conuertere retrorsum. Quid facies? Quare verbum, cui consentias, ipso faciente ut consentias. Fuge ad illum, qui aduersatur, per quem talis fias, cui iam non aduersetur, ut blandiatur, qui minabatur, & sit ad immutandum efficacior infusa gratia, quam intensa ira.] Hactenus Bernardus. Hinc elucet quam necessaria mortificatio sit, ne iterum peccemus, & aliquantulum in virtute proficiamus. Quia non potest quis Christo bona poscenti consentire, nisi à propriis desideriis mala poscentibus ipse dissentiat: nec potest virtutes augere, nisi immoderatas cupiditates diminuat, quas mortificationis gladius euincit. Paulus quidem iustificatos alloquebatur, cum dicebat: Nolite communicare operibus infuistuos tenebrarum, magis autem redarguite.] Quisnam non communicat tenebrarum, id est, peccatorum, operibus? Qui ea non patrat, qui nequaquam eorum cogitationi à diabolo immissa consentit. Et quis redarguit? Qui contrariis operibus ea mala esse, & reprehensione digna demonstrat. Quomodo autem iusti habentes eandem pronitatem, quam habent iniqui ad patrandum malum (homines enim sunt) non communicabunt eorum operibus, immò potius vira & exemplo redarguent, nisi hæc pronitatem mortificent, & non secundum illam, sed secundum Dei voluntatem vitam instituant?

108. 5. 14.

Bern. ser.
85. in
Cant.Ephes. 5.
11.

Ad perseverandum ergo, & aequaliter proficiendum, mortificatio necessaria est. At velit quis ad perfectionem venire? Sanè sine alio sublimiori mortificationis genere, quod leuia etiam peccata demat, & imperfectiones amputet, & multa etiam licita & concessa reiciat, ad finem concupitum non veniet. Perfectio enim leuia peccata libenter non sustinet, sed quantum potest, demit: imperfectiones tanquam se fuscantes depellit: consilia Evangelica pro status possibilitate custodit. Quis autem peccata leuia vitabit, nisi etiam in leuibz seipsum abneget? Quis imperfectiones fugiet, nisi propriam voluntatem sepe minus perfecta postulantem frangat? Quis consilia custodiet, nisi multa sibi non vetita, immò concessa reiciat? Totum perfectionis studium, quædam sublimis mortificatio est, qua vir perfectus, in dies magis ac magis Christum induens, magis ac magis veteris Adæ mores comprimit, atque consumit. Si pauper est, cupiditatem rerum temporalium vsque ad magnæ quoque penuriæ sufficientiam cohibet: si castus est, appetitum voluptatis vsque ad leuissimæ cogitationis voluptuosæ desertationem negat: si obediens, propriam voluntatem vsque ad rerum difficultatem & amarissimarum admissionem calcat: si pijs actionibus subit, intus elationem, & inanis gloriæ titillationem, & extra proprium sensum tepiditatem, & mille alias imperfectiones amouet: si orationi se tradit, quoddam genus mortis amplectitur, dum sensus externos suis actionibus priuar, internos ad cogitationum paupertatē adigit, & in cella, in loco obscuro, sine locis, sine luce, immò quantum potest, sine se ipso delitescit. An omnia hæc non sunt magnæ mortificationis actiones? Et quidem: sine quibus tamen nemo in virtute vsque ad mediocritatem profecit, nullus ad mentis puritatem peruenit. Desiderante Dauide potum aquæ de cisterna Bethlehem, irruerunt tres fortes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethlehem, quæ erat iuxta portam, & attulerunt eam ad Dauid. [Si illi verò non fortiter irrupissent atque vicissent, nunquam aquam detulissent. Historia hæc, quod nunc tractamus, non obscure significat.] Dauid enim Christi Saluatoris est typus, qui in acie positus, id est, nobiscum, vsque ad consummationem sæculi, in tentorio Eucharistiæ degens, aquam ex cisterna illa, quæ est in domo panis, id est, imitationem vitæ celestis, & perfectionis opera sibi afferri desiderat. Hanc autem non infirmi, sed fortes, afferunt, non qui in segnitie sedent, sed qui mortificationis impetu hostes perfectionis oblitentes irumpunt. Anima ita pugnantes offerunt Christo puritatis aquam, quam ipse libentissimè aeterno Patri libare constituat: de qua bene dictum est, quod sanguine, & vitæ periculo empta est, id est, propria voluntatis abnegatione, & vitæ carnalis expulsiōne conquisita. Hæc perfectionis aqua, & quæ eam comitari solet, consolatio diuina, illæ animæ abundant, quæ fortiter mortificationi student, & motibus inordinatis resistunt: cum tamen è contra mortificationis oblitæ, magnam patientiam huius aquæ penuriam. Vnde, inquit Bernardus, spirituales gratiæ inopia tanta quibusdam, cum aliis copia tanta exuberet? Profectò nec auarus, nec inops est gratiæ distributor, sed vbi vacua vasa defunt, stare oleum necesse est. Vndique se ingerit amor mundi, cum consolationibus, immò desolationibus suis obseruat aditus, per fenestras irruit, mentem occupat, sed non eius, qui dixit: Renuit consolari anima mea, memor fui Dei, & delectatus sum. [Præoccupatum nempe secularibus desideriis animum de-

2. Reg. 23. 16.

Bern. ser. 6. de Ascensu.

Gal. 76.

A lectatio sancta declinat, nec misceri poterunt vera vanis, aeterna caducis, spirituales corporalibus, summa imis, vt pariter sapias quæ sursum sunt, & quæ super terram. Est igitur mortificatio, id est, motuum carnalium, & illicitorum abiectio atque repressio, quæ animam peccato mortuam ad spiritalem vitam reuocat, & reuocatam, sed adhuc infirmam, sanat, & vtrumque sanatam, decore perfectionis exornat. Hæc, inquam, facit mortificatio, quæ diuina gratia excitat, & mouet, & facit in nobis, vt non sine nostris actibus nos viuificet, atque perficiat. Ac proinde ea est velut iter quoddam, quo ad vitam properamus, & à morte discedimus: est velut medicina, quæ plagis nostris applicata, saniem tollit, putorem tergit, & sanitatem operatam afferit: est, quasi penicillus manu Domini pictoris optimi assumptus, quo in imagine sua minimos nauos abradit, deformata reformat, vetusta renouat, & cœpta vsque ad perfectionem adducit. Mortificatio generale est instrumentum, quo salutem nostram operamur, à malo seingimur, & boni nos amatores profitemur. Quæ cum agnoscitur depellit animam, & quicquid peccatum vulnerat, mirabiliter sanat, post bellum cum vicijs, vtrumque susceptum, à perfectionis amatoribus diligentem suscipienda est, & tanquam omnino necessaria vniuersum medicina suis malis applicanda. Cuius naturam prius exponemus, & utilitates eius quasi inuolantè & confusè tactas sigillatim declarabimus, vt postea libentius ad praxim non tam legendam, quam opere complendam accedamus.

Quid sit Mortificatio, & quod duplex, ac de eius nominibus?

C A P. III.

MORTIFICATIONIS substantia, atque natura breui definitione conuenienter exprimitur, quæ est huiusmodi. Mortificatio est spontanea, liberaque anima à vita carnali separatio, & vitium tum externarum tum internarum, ab illicitis operibus dissolutio. Cum enim mortificatio sit quoddam genus mortis (vt ipsum nomen indicat) non aliter quam vt quædam mors specialis, est à nobis explicanda. Nec quia vocatur mors, aut timenda aut fugienda est, quoniam eâ id quod Deo displicet, & homini nocet, corrumpitur, vt mens nostra iucundiori vita vestiatur. Neque eam debemus existimare terribilem, quam non peccatum, vt penam, attulit, sed iustitia Christi, vt peccatum occidat, inuenit. Vt autem sciamus in quo hæc separatio dissolutione consistat, in memoriam reuocandum est, duas esse hominis partes, substantia officioque distinctas. Has diuersis nominibus declaramus: vocantur enim caro & spiritus; sensualitas & ratio; homo vetus, & nouus; exterior, & interior. Carnis & spiritus meminit Paulus, dicens: Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur, vt non quæcumque vultis, illa faciatis. Meminit etiam hominis veteris, & noui. Nolite, inquit, mentiri inuicem, expoliantes vos veterem hominem, cum actibus suis, & induentes nouum, eum, qui renouatur in agnitionem secundum imaginem eius qui creauit illum. Nec oblitus est hominis exterioris & interioris: Sed licet is, qui foris est, noster homo, corrumpatur, tamen is, qui intus est, renouatur de die in diem. Et conde-

Galat. 5. 17.

Coloss. 3. 9.

1. Corin. 4. 16.

Roma. 7.
23.
Auguſt.
lib. 1. de
ſerm. Do-
mini in
monte c.
12.

lectot legi Dei ſecundum interiorem hominem : vi-
deo autem aliam legem in membris meis, repugnan-
tem legi mentis meæ.] Senſualitatem verò & ratio-
nem nominavit Auguſtinus, dum carnalem appeti-
tum, in quo eſt illicita delectatio, Eux, & rationem,
in qua eſt conſenſus, viro comparat : & huius vilita-
tem, qua ſe ſenſibus ſubdit, omnium noſtrorum ca-
ſum initium eſſe demonſtrat. Caro igitur, ſenſuali-
tas, homo vetus & exterior, inferiorem noſtri par-
tem designant, qua à belluis non diſtamus, & bona
ſenſibilia, voluptatèſque corpori gratas appetimus.
Spiritus verò, ratio, homo nouus, & homo interior,
ſuperiorem partem præferunt, qua coniungimur An-
gelis, & virtuti conſentanea, ac Deo grata concu-
piſcimus.

Hæ duæ hominis portiones ita natura ac ſubſtan-
tia copulantur, vt tamen deſideriis operibùſque diſ-
ſideant. Nam ſpiritus virtutem, & puritatem ſibi, &
corpori, & proximis cupit : caro verò ad res ſenſibus
delectabiles, & corpori gratas anhelat : ille legem
Dei ſeruandam eſſe decernit, iſta modò laſcivia ſup-
petant, nihil putat de diuina eſſe lege curandum : ille
cælum & cœleſtia quatit, iſta terram ſolum, & terre-
ſtria ſuſpirat. Euenit ergo in his qui peccato deſer-
uiunt, vt caro non natura, ſed actibus, & conuerſa-
tione carnali quaſi mentem informet, & ei eſſe car-
nale non quoad ſubſtantiam, ſed quoad mores, id
eſt, deſideria carnalia, & impura communicet, & tunc
homo vitam carnalem viuunt, & vitam ſpiritualem de-
ſerit, quam Dei dono, & gratiæ poſſeſſione concepe-
rat. Quemadmodum enim (vt aliquo impoſſibili-
tem poſſibilem, & frequentiffimam oſtendamus) ſi
iumentum in materiam hominis ſuam formam in-
duceret, neceſſario formam rationalem expelleret,
& illum hominem externa quidem forma hominis
retenta, iumentum & beſtiam faceret : ita caro in
mentem ſuos mores beſtiales inuehens, mores ſpiri-
tales aufert, & ad culpam trahens à gratia ſeparat, &
iſtam mentem non natura, ſed cogitationibus, ſed
deſideriis, ſed actibus pecudem efficit. Mortificatio
itaque eſt hanc formam carnis, aut conuerſationem
carnis à mente ſeiungere, & carnem ancillam menti
Dominæ ſubdere, & mentem ad ſuam, quaſi natura-
lem formam, id eſt, ad vitam ſpiritualem reuocare.

Seneca
lib. 6. 99.
natural.
cap. 32.

Coloſſ. 3.
5.

Luca 20.
25.

Roman.
13.
Anſelm.
ibid.

Optimè autem vocatur mortificatio, quaſi mors :
quoniam ſi mors, vt dixit Seneca, eſt naturæ lex, tri-
butum, officiùmque mortalium, malorumque
omnium remedium, hæc certa quadam ratione mor-
tificationi abnegationique conueniunt. Mortifica-
tio quippe lex eſt, non tam naturæ, quam gratiæ,
quam in lege gratiæ ore Pauli promulgatam eſſe co-
gnoscimus. Mortificate, inquit membra veſtra, quæ
ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, li-
bidinem, concupiſcentiam malam, & auaritiam, pro-
pter quæ venit ira Dei in filios incredulitatis.] Mor-
tificatio tributum eſt, quod vniuerſorum creatori pen-
dimus, vt nos non iam carnis ſeruos, cui veſtigalia
denegamus, ſed ipſius Domini ſeruulos proſiteamur.
Sic implemus illud Domini: Reddite, quæ ſunt Cæ-
ſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo.] Quoniam ſicut
regibus eorum ſubditi tributa pendunt; ita nos, qui
ad regnum Chriſti pertinemus, ei, quod noſtris ſen-
ſibus & voluntatibus demimus, in tributum exolui-
mus. Reddimùſque ſecundum conſilium Pauli,
cui tributum, tributum; cui veſtigal, veſtigal: cui
timorem, timorem; cui honorem, honorem. Si
enim tributum eſt, vt putat Anſelmus (neſcio an id
Grammatici probarent) quod præſentes ſoluunt,
& veſtigal, quod in ſignum ſubiectionis ex diſtans
regionibus mititur, quid eſt abnegare ſeipſum, niſi

A in cœleſtia regna res magni prætij mittere, & Chri-
ſto in cordibus noſtris præſenti gratum obſequium
exhibere : quem ſibi minus grata negantes honora-
mus, & ſigna veræ dilectionis oſtendimus? Mortifica-
tio officiùm eſt mortalium; nam iuſtum eſt nos, qui
mortales ſumus, quotidie operibus mortuis mori, vt
peccatis mortui iuſtitia viuamus.] Et ſi officiùm eſt
quod quiſque debet facere, quid nos aliud facere de-
bemus, niſi imaginem Adæ terreſtris abiicere, vt ima-
ginem cœleſtis Adæ geſtemus? Eſt denique morti-
ficatio omnium malorum remedium, quia (vt iam ex
parte diximus, & ſtatim ſigillatim dicemus) ipſa eſt
quæ peccata reuocat, vitia extinguit, & quicquid in no-
bis vitioſum, aut minus ordinatum eſt, facile atque
apte componit. Et ſicut mors animam malis huius
vitæ eripit, & in ſtatum immortalitatis, & immutabi-
litate mittit, ita mortificatio ab inquietudinibus hu-
ius vitæ liberat, & quandam immutabilitatis fatis
amabilem gradum importat.

B Sed quare mortificatio non potius vocatur mors?
Certè quidem quia non tam in ipſa ſeiunctione ani-
mæ à vita carnali, quam in luſta ad conſequendam
iſtam ſeparationem eſt poſita. Sicut enim ſeparatio-
nem animæ à corpore procedit luſta quædam, & ve-
luti conatus quidam animæ, quo nititur corpus ag-
grauans, & iam ſibi moleſtum exueret: ita veram tran-
quillitatem mentis, quæ in victoria motuum ſenſua-
lium ſita eſt, luſta & certamen, cum ſenſualitate, ac
vita carnali præcedit, quod certamen vt ad tranquil-
litate tendens, nomen mortificationis obtinuit.

C Hoc autem certamen longum, & laborioſum eſt, ſi
per ſe conſideretur, licet diuina gratia nos excitans,
& iuuans ſatis tolerabile, & ſuave illud efficiat. Quiſ-
nam ambigat certamen hoc eſſe longum, quod vtique
ad mortem naturalem, vel vtique ad perfectam car-
naliaum mortuum victoriam ſe extendit? quam cum
in hac vita nunquam ſine aliqua contradictione
carnis aſſequamur, ſemper pugnare & certare com-
pellimur. Quoniam propter te, inquit Dauid, mor-
tificamur tota die; æſtimati ſumus ſicut oues occiſio-
nis.] Singulis diebus mortificationi propter te Do-
mine, id eſt, propter tuum amorem intendimus; & vt
rationales oues ad mortem carnaliaum affectionum
deſtinata; nihil niſi hanc mortem ſanè deſiderabi-
lem cogitamus. Ac fortasſis propterea Bernardus
mortificationem reſpirationi comparat, quoniam
nunquam eſt à mortificatione, ſicut nec à reſpiratione
ceſſandum. Cum enim diſſerteret reſpirandum eſſe
à conſpiratione iniqua peccati, hæc ſubiicit: Queris
in quo ſit reſpiratio iſta? In eo ſi incipiat ſpiritus vi-
ciſſimum concupiſcere aduerſus carnem. Huic ſi repu-
gnes, reſpiras. Si ſpiritu facta carnis mortificas, reſpi-
raſti. Si hanc cum vitiiſ, & concupiſcentiis tuis cru-
cifigis, reſpiras. Caſtigo, inquit Paulus, corpus
meum. Vox eſt reſpirantis, immò qui iam reſpirat.
Vade & tu fac ſimiliter, vt te reſpiſſe probes, vt
diem dento inſpirantem tibi noueris illuſiſſe.] Sic
ille. Quis etiam non videat hoc certamen eſſe mole-
ſtum? Nam moleſtum eſt animo ad imperan-
dum creato, à ſuo corpore quaſi in ſeruitutem redigi,
& ad impura deſideria trahi, ſicut moleſtiſſimum eſ-
ſet nobili reginæ, alicui ex ſuis ancillis deſeruire. La-
borioſum eſt illi languisugæ filias, id eſt, carnis affe-
ctiones compeſcere, dicentes ſemper: Affer, Affer.
Quæ primo affer neceſſaria poſcunt, & ſecundo af-
fer ſuperflua concupiſcunt. Datum eſt illi ſemper
ſenſualitati contradicere, quam vt locum inſepara-
bilem naturaliter diligit: quam etiam ſæpe aduertit
mortificatione, dolore affici, abnegatione affligi, &
motuum ſuorum cohibitione turbati. At hæc mole-

1. Petr. 2.
24.

Psal. 43.
12.

2. Cor. 10.
72. in
Cant.

1. Tim. 30.
15.

ſtia eſt

Marci 9. 15.

Greg. 10. mor. cap. 17.

Iosue 5. 2.

Gen. 17.

Cyprian. de discipli. Marci. 9. longè ante sine.

stia est viriliter sustinenda, quoniam hostis non sine aliquo labore foras pellitur. Surdus enim, & mutus spiritus ab homine, quem possederat, exire compulsus, [exclamans, & eum multum discerpens] egreditur, ita vt miser homo planè mortuus videretur. Ita immortificationis spiritus, qui mutus est, nã seipsum silentio tegit, & mutus quoniam diuinos instinctus audire contemnit, non nisi cum clamore, & molestia hominem deserit. A quo homo liber, vt optimè aduertit Gregorius, viuus manet, licet insipientibus mortuus videatur. Velut mortuus, inquit, ostenditur, qui à maligni spiritus potestate liberatur: quia quisquis iam terrena desideria subegit, vitam in carnalis conuersationis extinguit, & mundo mortuus apparet, quia possessore prauo, qui per immunda desideria se agitabat, caret. Quem multi mortuum dicunt, quia qui spiritualiter viuere nesciunt, eum, qui carnalia bona non sequitur, extinctum funditus arbitrantur.] Parum autem refert si fultus delirantes, mortuos nos putent, dummodo nos mortem peccati deponentes, vitam homine dignam viuamus. Manet igitur satis (vt existimo) exposita mortificationis natura. Nam cum sponte ob Dei amorem, studiumque virtutis vires, & affectiones nostras componimus, & motus inordinatos, aut imperfectos cohibemus, tunc dicimur mortificare nos ipsos, tunc vitam veterem, & carnalem exuimus, vt nouam vitam, & spiritualem, & propriam hominis ad beatitudinem conditi se ctemur.

Inuestigemus verò nunc quot sint mortificationis genera, seu quot modis hominem seipsum abnegare contingat? Communiter à patribus duo genera mortificationis assignantur: alterum quo exteriorem hominem, alterum, quo interiorem cohibemus, atque componimus. Mortificatio illius primi generis vocatur exterior, quæ sensus omnes, & linguam, & membra corporis moderatur, ne in illicita, aut imperfecta disfluant: Mortificatio verò secundi generis vocatur interior, quæ affectus, & intellectum, & voluntatem, & cogitationem regit, ne etiam in mala, aut imperfecta consentiant. Eas autem in sacris paginis figuratas inuenio. Nam in ipso introitu terre promissionis dixit Dominus Iosue: Fac tibi cultros lapideos, & circumcide secundò filios Israel. Que circumcisio, cum vocetur secunda, primam aliquam supponebat, aut eam, quam fecit Abraham, vt aliqui volunt, cuius mentio fit in Genesi, aut aliam factam in ipsa egressione ex Aegypto, vt multi ex Hebræis autumant, & Augustinus insinuat, qua idem populus, quoad eos, qui nec dum erant circumcisi, iterum circumcisi est. Primataque circumcisio in Aegypto facta externam mortificationem designat; secunda verò in transitu Iordanis effecta internam mortificationem significat, quæ merito fit in colle præputiorum, quoniam, qui interiora mortificare audeat, iam collem, id est, aliquem gradum perfectionis ascendit. Harum prima exterior si sola accipiatur nulla habita ratione secunda non multi momenti est; quippe quæ animum incircumcisum, ac vitis subiectum relinquit. Idque Cyprianus elegantissima oratione confirmat. Neque enim, inquit, locus desertus, saccus pro veste, legumen pro cibo, neque ieiunia, neque chaumeniæ (id est, humicubationes) monachum absoluunt: sub his inuolucris interdum latet animus valde mundanus. Quod ita deprehenditur, si ad munus aliquod Ecclesiasticum vocentur, ubi videas quosdam ex illis facillimè vinci deliciis, impatientiores iniuriarum, appetentiores vindictæ quam quiuis alius sit ex media plebe. Quid causæ est? Quoniam corpus exercuerit magis quam ani-

num; cum beatus Paulus doceat, quòd [exercitatio corporalis ad modicum utilis est, pietas ad omnia] valeat. Non hæc dixerim, quod improbandi sint, qui talibus modis castigant corpus suum, & in seruitutem redigunt: sed quòd [Satanas] mille instructus artibus nonnumquam illudit incautis [transfigurans se in Angelum lucis,] & ex huiusmodi corporum exercitamentis inducit illis falsam sanctimoniam persuasionem: cum que intus madeant spiritualibus vitis, & sibi, & aliis habentur pij. Sic ille. Secunda quoque interior mortificatio, si primam exteriorem negligat, non admodum tuta est; quippe quæ secum afferat manifestum superbiam, aut tepiditatis indicium. Superbia quidem, dum quis putare videret, se perfectioribus studiis occupatum, minoribus non indigere. Tepiditatis verò quoniam satis languida, & ridicula est interior mortificatio, quæ seruum suæ prouidentiam commendatum, scilicet corpus non comprimit, & illud molliet vagari permittit. Heli profectò sacerdos seuerissimè à Domino multatus est, non quòd ipse indignè se gesserit, sed quòd filios suos iniquè conuersari permiserit. Ita nonnulla mentes donis, & consolationibus cœlestibus vacuæ relinquuntur, non quia affectus non comprimant, sed quia pusillanimitate ductæ corpus suum deliciosè tractent, & nequaquam disciplina religiosa cohibeant. Idcirco secundum præceptum Basilij hæc duo mortificationis genera iungenda sunt, & primo loco interiori, secundo verò exteriori vacandum. Neque enim, inquit, si corporis vitia per ieiunia, vigilasque absciderimus, animam verò moribus propriis ex zelo, & hypocrisis, & perturbationibus ceteris agitaram negligamus, conferre ad virtutem aliquid corporis exercitamentum arbitramur. Neque item anima suis purgata vitis, si corpori ad voluptates ventris, reliquasque delicias liberas habenas permittamus, remota etiam mortificationis immundicia, perfectam ad virtutem vitam nostram portare poterimus. Verum enim qui virtutis cursum omni vitiorum labe purum festinat ostendere, is necesse est animæ virtutibus adiciat, & corporis bona, & his, quæ per corpus assidua exercitamentis labore peragit, virtutes animæ concordet ostendat. Neque enim verax, & sine simulationis fuce vita esse potest, nisi animæ, & corporis membra congruentiam ad inuicem, & concordiam habeant: fieri enim equidem non posse putato, vt aut animæ adipiscamur bona, nisi abint vitia corporis, aut corporis bona consequamur, nisi virtutes animæ antè præcedant.] Ex his duobus Cypriani, Basilique dictis satis constat, in quo consistant hæc duo mortificationis genera: & quomodo ita sunt temperanda, vt nec sola corporis mortificatione contenti simus, nec ob internam mortificationem potiorum, externæ etiam mortificationis necessaria obliuiscamur.

Vtraque mortificatio tam exterior, quam interior in alias duas est diuidenda. Altera est, qua ab illicitis abstinemus: altera, qua etiam à quibusdam licitis temperamus. Illicita sunt omnia peccata siue grauiora, siue leuiora, quæ Deus fieri vetuit. Licita sūt omnia nobis concessa, quæ Dominus nullo præcepto, nec maiori, nec minori prohibuit. Qui ergo ita suos sensus, & affectus cohibet, vt in peccata non effluat, primam mortificationem, qua ab illicitis abstinet, habet: qui verò propter amorem Domini, & obtentum perfectionis quadam sibi licita, & concessa negat, in visu, in auditu, in cibo, & potu, in sermone, & in aliis huiusmodi, is secundam in licitis mortificationem exercet. Ad primam illam, qua ab illicitis abducimur, hortatur Paulus, dicens: Nolite errare, Deus

1. Timor 4. 8.

2. Corin. 11.

1. Reg. 3. 12.

Basil. de vera virginit. post med.

Galat. 6. 7. 8.

non

non irideretur. Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem. Item & Ieremias, dum ait: Maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine. Nam seminare in carne est operibus carnis insistere: quo nomine uniuersa peccata notantur: & prohibere gladium à sanguine, est mortificationis gladium in abscindendis illicitis sanguine signatis non occupare, sed cum ocio sum, & rubigine obductum tenere. De secunda verò, qua propter dominum quædam licita relinquimus, gloriatur Iob, qui de se ait: Desperari, nequaquam ultra iam viuam. Gloriatur & David: Nam defecit, ait, in salutari tuo anima mea. Et iterum: Concupiscit, & defecit anima mea in atria Domini. Quid enim aliud est iustum desperare, inquit Gregorius, nisi presentis vitæ bona, æternitatis electione deserere? Et quid est in atria Domini concupiscere, & deficere, nisi propter amorem æternorum, in amore temporalium etiam nobis concessorum non perdurare? Necessitas autem huius duplicis abnegationis colligitur ex eo quod Bernardus ait, duas esse hominis vias, quarum altera vocatur necessitas, altera verò vocatur cupiditas. Necessitas ea, quæ ad victum, ad vestitum, ad congruam commoditatem necessaria sunt, postulat; cupiditas ea, quæ luxui & ostentationi seruiunt, efflagitat. Has duas vias duplex mortificatio dicta rectificat. Nam mortificatio in illicitis cupiditatem comprimit, vt non eamus post concupiscentias nostras: mortificatio verò in licitis necessitatem angustat, vt paucis contenta res patum necessarias omittat. Est autem apprimè vtile nonnulla licita abscindere, non solum vt consilia sectantes abundantiorum mercedem accipiamus, verum etiam vt affueti ad relinquenda licita, quæ placent, facilius illicita, cum nos inescare tentauerint, relinquamus. Vnde Cassianus egregie ait: Non tam laudabile est si ab illicitis, quam etiam si à licitis temperemus, & his propter eius reuerentiam non vtamur, quæ ea nobis propter infirmitatem nostram vtenda permittit. Et Gregorius: Solus in illicitis non cadit, qui se aliquando & à licitis cautè restringit. Qui ita in licitis se abnegat, potest cum psalmodiographo dicere: Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est. Ille quippe maxima cum perfectione voluntariè sacrificia offerre videtur, qui ad immolandum spirituales hostias, nec præceptis adigitur, sed sola virtute amoris inclinatur.

Mortificatio tandem siue exterior, siue interior, siue illicita, siue nonnulla licita deserat, multa nomina sortita est, quæ vim eius, ac naturam significant. Vocatur enim mortificationis nomine, quo hucusq; vsi sumus: vocatur etiam abnegatio, renuntiatio, spiritualis circumcisio, ieiunium, odium sui, violentia, crux. Primo nomine vsus est Paulus, dicens: Semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circumferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Hoc verò nomen optimè exprimit huius sancti studij qualitatem, quo verè mundo morimur, & à multis licitis sequestramur. Abnegationis nomen vsurpat Dominus, dum ait: Qui vult venire post me, abneget semetipsum. Tunc enim nos negamus, cum nobis aliquid malè, aut imperfectè cupientibus per aduerbium non respondemus, & à nostris concupiscentiis, desideriiisque seiungimur. Renuntiationis nomen etiam docuit ipse Dominus. Qui non renuntiat, inquit, omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Est igitur renuntiatio, ait Basilus, nihil aliud, quam vinculorum crasse huius, ac temporariæ conuersationis absolu-

tio, quæ nos dum emancipat semel, ac subducit anxietatibus, & humanam vitam comitantibus negotiis, & promptiores, ac magis idoneos reddit inuendæ viæ ad Dei contemplationem rectæ prouehenti. Circumcisionis nomen à Paulo multis locis didicimus, cuius est illud: Circumcisi estis circumcisioe non manu facta in expoliatione corporis carnis, sed in circumcisioe Christi. Merito autem hoc nomen mortificationi indidit, quoniam sicut abrogata circumcisio superflua carnis amputauit: ita spiritualis circumcisio à Christo in lege gratiæ retenta, superna-cua mentis abscindit. Ieiunij nomine meminit Dominus per Isaiam: Nonne, ait, hoc est magis ieiunium, quod elegi? Dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes. Est ac si diceret: Ieiunium mihi gratissimum est peccatorum funes exoluere, & desideriorum inanum pondus abicere. Et Augustinus in eodem sensu loquens, ait: Ieiunium magnum, & generale est, abstinere ab iniquitatibus, & illicitis voluptatibus sæculi. Meminit etiam nomine odij, dicens: Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Nam qui odio habet aliquem, eius frangit voluntatem, & vites enervat: quia verò dum nos abnegamus, similia sensibus & concupiscentiis facimus, ideo aliquid nostri, scilicet quod inordinatum est, detestamur, vt quod potius, & excellentius est diligamus. Nomen quoque violentiæ ex doctrina ipsius Saluatoris accepimus, dicens: Quoniam regnum cælorum vim patitur. Audi ex Ambrosio quænam sit ista vis. Vis, inquit, menti affertur humanæ, quæ diuersis illecebris delinita laborem fugit, voluptates expetit, cum vel metu supplicij coercita, vel præmio prouocata vincere ipsa sentitur, & tanquam exantillatis laboribus palmam, quæ sibi plurimis aduersitatibus subtrahebatur eripere contendit. Ac tandem mortificationem sub nomine crucis nos docuit; nam ait: Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. De hac cruce, quæ in vera abnegatione posita est, gloriabatur Paulus, quando dicebat: Christo confixus sum cruci. Susceptio enim crucis, inquit Leo Papa, est interfectio cupiditatis, occisio vitiorum, declinatio vanitatis, & abdicatio omnis erroris. Hanc ergo crucem vt hilariter suscipiamus; hanc violentiam vt nobis fortiter inferamus: hoc odium vt vtiliter admittamus: hoc ieiunium vt sanctè custodiamus; hanc circumcisioem vt cum fructu sustineamus; hanc abnegationem, & mortificationem vt strenuè exerceamus, eius tum necessitatem, tum dignitatem, ac præstantiam inuestigemus.

Mortificationem esse homini iusto apprimè necessariam.

CAPVT IV.

VIDE si mortificatio vidimus, nunc eius necessitatem, atque præstantiam spirituales tenendam, & ad perfectionem assequendam videamus. Licet enim ex his, quæ hæcenus diximus, satis perspicua esse potest, tamen res tanta distinctius & explicitius tractanda est, vt nos ad mortificationis amorem & studium alliciat. Mortificatio in ipso vitæ spiritualis ingressu omnibus à Domino præcepta est, sine qua nemo vitam hanc inchoare, aut prosequi, aut consummare præsumat; quia statim atque eam deseruerit, & suis concupiscentiis adhaerent, ab eo, quod

adeptus

Ierem. 48. 19.

Iob 7. 16.
Psal. 118. 81.
Psal. 83. 3.
Gregor. s. mor. 6. 13.

Bern. ser. 11. 119
Psal. 90.

Cassian. col. 2. 1. c. 5.

Gregor. s. mor. 6. 8.

Psal. 53. 8.

2. Cor. 4. 10.

Matth. 16. 24.

Lucæ 14. 33.
Basil. reg. 8. 14. diff.

Collos. 2. 11.

Isaia 58. 6.

August. tract. 17. in Ioan.

Ioan. 12. 25.

Matth. 11. 12.
Ambr. li. 5. in Lucam ad finem.

Matth. 10. 38.

Leo ser. 2 de resurrectione.

Exod. 5.
5.

Iosue 5.
16.

Gene. 17.
14.

Cyp. lib.
de card.
nal. oper.
Christ. ser.
de cir-
cumcis.

Bern. ser.
1. de cir-
cumcis.

1. Tim. 6.

Ierem. 4.
4.

Exoch.
44.9.

Hier. ib.

Astr.
18.

Iuel. 1.

adeptus fuerat, bono discedet. Nam quod iustum est Moysi & Iosue accedentibus ad Dominum, omnibus etiam iustis sine dubio precipitur. Quid dictum est illi ad visionem ardentis rubi pergenti? Certè: Ne appropies huc: solue calceamentum de pedibus tuis, locus enim, in quo stas, terra sancta est.] Et quid dictum est huic ad videndum Angelum properanti? Certè: Solue calceamentum de pedibus tuis, locus enim in quo stas, sanctus est.] Idem omnino præceptum omnibus iustis indicitur: ut sciant se in loco sancto stare, si vitam sanctam, Deoque consecratam colere incipiant; ac proinde, debere ipsos calceamenta solvere, id est, affectus omnes carnis deponere, & actus vitæ veteris retractare. Carnalis profectò circumcisio tam sine vlla dispensatione veteribus Israelitis iniuncta est, ut dicat Dominus: Masculus, cuius præputij caro circumcisio non fuerit, debilitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit.] Sed non minus districtè nobis circumcisio spiritualis iniungitur, quæ spiritus noxia & superflua refecimus. Idque peripicue testatur Cyprianus ita scribens: Vbi Christus Dominus venit, de quo in capite libri scriptum erat, ut in morte sua, Paris voluntatem impleret, cessarunt sacrificia: nec iam truncationem præputij Euangelium imperavit, sed circumcisione cordis, & omnem tam membrorum, quam affectionum petulantiam gladio spiritus refecit, immutabili decreto mandavit. Et ad idem Bernardus: Et nos fratres, inquit, circumcidi necesse est, & sic nomen salutis accipere. Circumcidi sanè non littera, sed spiritu & veritate: circumcidi non vno membro, sed toto corpore simul. Atque infra: Quæ est moralis circumcisio nostra, nisi quam commendat Apostolus? Victum, inquit, & vestitum habentes, his contenti sumus.] Oprimè profors circumcidit nos, & superflua refecat vniuersa, voluntaria paupertas, pœnitentia labor, regularis obleruatio disciplina.] Audi hanc circumcisionem præceptam apud Ieremiam: Circumcidi mini Domino, ait, & auferre præputia non carnis, sed cordium vestrorum.] Apud Ezechielem quoque: Omnis alienigena in circumcisus corde, & in circumcisus carne non ingredietur Sanctuarium meum.] Cor, inquit Hieronymus, circumcidimus cultello Dei, & auferitur de corde nostro præputium, quando turpes cogitationes nequaquam exeunt de corde nostro, nec de nobis dicitur: Impinguatum est cor populi huius, & auribus suis grauitè audierunt.] Ergo & caro similiter circumciditur, ut nequaquam faciamus terrena opera, quæ pro necessitate corporis facere compellimur, cibum capere, & potum, & somnum, & uti vestibus, quæ tunc circumcidimus, si non ad delicias, & ad luxuriam, & ad inertiam, sed ad necessitatem naturæ, & corporis istius sustentaculum cuncta faciamus.] Sicut ergo pueri apud Hebræos, auctore Euthimio & Theophylacto, prius carnaliter circumcidebantur, quam nomen suæ gentis acciperent, ita iusti prius debent se ipsos spiritualiter circumcidere, hoc est, se ipsos abnegare, quam militum Christi nomen obtineant. Atque adeo magna est mortificationis necessitas, quam non iam nomen perfecti, aut nomen spiritualis viri, sed etiam nomen Christiani videtur supponere. Incassum enim hoc nomen accipit, qui virtute Christi opera carnis non negat, & quæ à Christo separant, non abscindit. Omnibus itaque tam imperfectis, quam perfectis spiritualis circumcisio, id est, mortificatio, quæ illicita & superflua refecet, necessaria est. Vnde peccatoribus dicitur per Ioseph: Conuertimini ad me in toto corde vestro: in ieiunio, fletu, & planctu.] Iusto verò pro-

A mittit Dominus per Dauidem: Cum ipso sum in tribulatione.] Peccator ergo conuersus & iustus, licet à Domino dilectus, in dolore sunt, vterque habet quod amputet, vtrumque cruciat circumcisionis dolor; siquidem ille in ieiunio, & fletu, & planctu viuunt, & hic in tribulatione degit, à qua necesse habet liberari. Christus princeps noster caput est gloriosum beatorum & viatorum: sed non eodem modo se beatis, ac viatoribus exhibet. Illos enim forma gloriæ, quam nunc habet, abundè lætificat, istis verò faciem spicis illitam, sanguine perfusam, & lacrymis irrigatam ostendit. Illi secundum id quod vident, semper gaudent, semper lætantur: isti secundum id quod mente considerant, semper vtrumque merent, semper desiderio crucem imitandi succeduntur. Nam ignominiosum esset illis, dū sibi representatur Christus non circumdatus gloria, sed spicis coronatus, si cuperent gloria potiri, & non dolorum eius imitatione, quam abnegatione possident, coronari. Dauidem à Saule fugientem, & in spelunca Odolla lætantem non læti, sed tristes quarunt, non mundi lætitiæ habentibus, sed mundi persecutionem patientibus imperat. Denique conueniunt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno, & amaro animo, & factus est eorum princeps.] Ita Christo adhuc in Tétorio Ecclesiæ manenti non seipsum mundi commodis & propria voluntate lætantes, sed se ipsos abnegates & duriter tractantes, adherent. Hi sunt in angustia constituti, nam propter amorem perfectionis cordis mortificati, tristitiam voluntariè suscipiunt. Hi sunt ære alieno oppressi, quos suorum peccatorum debita, ad sui mortificationem, id est, ad debitorum exolutionem sollicitant. Hi sunt amaro animo, quibus curæ est semetipsos in amaritudine constituere, ut filij resurrectionem, id est, animi feruorem, & vitæ perfectionem à verò Eliseo, nempe à Christo, consequantur. Hos Christus in deserto huius mundi degens vocat, & dicit illis: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.] alacres verò secundum mundi lætitiæ non vocat, sed illis, Væ, nimirum luctum & tristitiam, annuntiat. Væ vobis, inquit, qui habetis consolationem vestram. Væ vobis, qui saturati estis, quia esuriētis. Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugēbitis, & flebitis.] Isti, qui risui, & cachinnis vacant, & suæ voluntati obsecundant, licet statu ad regnum Christi pertinere videantur, tamen vitæ conuersatione non Christo, sed mundo, non viris spiritualibus, sed mundanis iunguntur. Quibus optimè conuenit illud, quod quidam Israelita à Babylone ad suam patriam translatus dixerunt: Et nunc sicut carnes fratrum nostrorum, sic carnes nostræ sunt: & sicut filij eorum, ita & filij nostri.] Nam ad vitam religiosam, vel spiritualem translatus, ob suam delictam non plus diuinæ consolationis, quam sæculares percipiunt. Sicut illi nihil spirituale sapiunt, ita & isti: sicut illi in spiritu, macie attenuantur, ita & isti præ imbecillitate tabescunt: sicut filij illorum, id est, affectus Babyloniæ seruisunt, ita affectus istorum rebus mundanis famulati coguntur. Non propter hoc reliquimus mundum, sed ut ab illo elongati, nec eius recordationem admittamus. Huius enim vitæ finis est, ut Cassianus ait, omnes nostras mortificare & crucifigere voluntates, ac, secundum Euangelicæ perfectionis salutare mandatum, nihil de carnalino cogitare. Absurdum est autem, & satis miserum in arrepto melioris vitæ proppsito solo corpore, & non omnino permanere.

Psal. 90.
15.

1. Reg.
2.2.2.

Matth.
11.28.

Luce 6.
24.

2. Esdra
5.5.

Cass. col
19. c. 8.

neant,

neant? Sanè nihil illius, nisi solam externam formam videntur induere. Nam educti ex Ægypto vitæ prophana, & in Sanctorum conuersationem translati vitia sua delere renuunt, quorum fraudibus iam alia vice decipiuntur. Præcepit Dominus filiis Israël, vt delerent gentes, terram sibi datam occupantes: quibus minime iussa complentibus comminatus est, dicens: Noluistis audire vocem meam, cur hoc fecistis? Quamobrem nolui delere eos à facie vestra, vt habeatis hostes. & dixerunt vobis in ruinam,] Eodem modo tepidis comminatur, qui nolunt suas frangere voluntates, & suos sensus & affectus cohibere. Eorum namque propriæ voluntates, & proprii affectus, sunt hostes, qui quotidie suos seruatores inquietant, & non semel in peccata deiiciunt. Ab istis ergo hostibus decepti sunt, vt postquam se Deo consecrarunt, mundo seruiant, & non secundum Deum, sed secundum hominem viuunt. Perscrutemur quidnam sit secundum Deum & secundum hominem viuere, vt quod dicimus euidenter astruamus. Ille secundum hominem viuunt, inquit Prosper, qui secundum seipsum viuunt; quia & ipse homo est, & secundum seipsum viuunt. Qui si potuerit, est cum quibus vult, pergit quod vult, dormit quando & quando vult, loquitur quæ vult, & vbi vult, manducatur, & bibit quando & quod vult, & quantum vult: ridet, ac lætatur inter quos vult: postremò, quicquid paribus suaue est, quicquid tactui blandum, quicquid oculis delectabile, quicquid cæteris sensibus carnis suæ iucundum, exercet, ac sequitur, qualiter vult, qui omnia licita & illicita carnaliter vult. Si illi, qui non se mortificant, hæc omnia faciunt, & propriam voluntatem, regulam suorum operum habent, manifestum est, quia secundum hominem viuunt. Pergat ipse sanctus doctor, & quid sit viuere secundum Deum nobis edicat. Qui, ait, secundum Deum viuunt, non quod eum carnaliter delectat, sed quod ædificat spiritualiter, facit, & omnia desideria carnis spiritualis desiderij delectatione compescit; futura præsentibus anteponit, carnem spiritui subdit, & quicquid cupit, aut agit, non vult ex sua, sed ex Dei sui voluntate procedere, cui placere totis viribus concupiscit. Longè profectò ab istis actibus sunt, qui seipso palpant, & in nullo suis desideriis contradicunt. Non igitur secundum Deum viuunt, atque adeò externam tantum spiritualis vitæ vestem induunt, & operibus carnis occupati, se esse, quod non sunt, aperitissime mentiuntur. Curat hoc diabolus, vt non iam in sæculo tantum, sed in vrbibus quoque Domini, id est, in familiis Domino consecratis habeat non paucos, qui ei tributa persoluant. Curat hoc, vt homines desidij assuetos, & inermes faciliè (data occasione) ad se transferat, & peccati seruos efficiat. Cauerat Philistinum, ne forte facerent Hebræi gladium ac lanceam. Ita nituntur demones, ne ad Deum transmigrantes instrumenta bellandi, id est, exercitia mortificationis, habeant, quibus poterunt se è manibus hostium eripere.

Iudic. 2. 2.

Prosper lib. 3. de vita contemplat. c. 1.

1. Reg. 13. 19.

Plato in Gorgia.

amouere, quomodo sanitatem acquirunt? Vt in corporibus, inquit Basilius, necessariò & demi illa debent, quæ superuacanea sunt, & quæ absunt apponit: sicidem quoque nobis in animis nostris seruandum est, vt quæ aliena sunt, scilicet amandemus, & quæ idonea asciscamus. At tepidi & immortificati pacem habere non possunt. Pacati enim non erunt, quos tot hostium, id est, inanum desideriorum clamores exagitant, quos tot intestina contrariorum appetituum bella molestant. Est bestia terra, inquit Iob, pacificæ erunt tibi, & scies quòd pacem habeat tabernaculum tuum. Dum ergo bestias terræ, id est, cordis nostri passiones non pacamus, frustra in tabernaculo mentis pacem habere contendimus. Virum pacificum elegit Dominus, vt magnificum sibi templum extrueret. Atque ideo iste est sermo eius ad Dauidem: Filius qui nascetur tibi, erit vir quietissimus: faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum. Ipse ædificabit domum nomini meo. Nec satis fuit ad illud templum ædificandum bellare, sed necesse fuit iam bellasse, & pacem per circuitum quæsiuisse; & nos putamus non iam in ipso bello, quando aliquid terræ subegimus, sed ante omne bellum, quando hostes nostri, id est, immoderati sensus, & affectus nos possident, perfectionis templum ædificare, & locum vbi cum Deo conuersemus, inuenire? Toto cælo erramus, & nos ipsos manifestè decipimus. Nam celestis illa cognitio, quæ non solum intellectum erudit, sed assidua cum Deo colloquia parit, & saporem illum absconditum in affectum transfundit, illis tantum conceditur, qui mortificatione se mundant, qui omni impuritate (quantum possunt) se vacuant, vt necat illud cælestis percipiant. Nemo enim, inquit Cassianus, in vas fœtidum atque corruptum, vnguentum aliquod nobile, aut mel optimum, aut pretiosum quicquam liquoris infundit. Facilius enim, quamuis odoratissimam myrrham semel horrendis imbuta factoribus testa contaminat, quam vt aliquid ex ea suauitatis aut gratiæ ipsa accipiat: quia multò citius munda corrumpuntur, quam corrupta mundantur. Ita igitur & vas pectoris nostri, nisi prius fuerit ab omni fœtidissima vitiorum contagione purgatum, non merebitur suscipere illud benedictionis vnguentum, de quo dicitur per Prophetam: Sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti eius: nec illam scientiam spiritalem, & eloquia scripturarum, quæ sunt [dulciora super mel, & sauium,] impolluta seruabit. Sic ille. Ex quibus liquet, ad initium & finem spiritualis vitæ, mortificationem necessariam esse. Initium enim est, secundum Deum velle viuere; finis autem sanitatem animi, id est, perfectionem adipisci, & ad iugitatem diuinæ præsentia, & assiduitatem purissimæ orationis venire. At qui se non abnegant, non solum ad finem non veniunt, verum etiam nec huius vitæ initia capeffunt.

Basilius, regul. vlt. susus distul.

Iob 5. 23.

1. Paral. 22. 9. 10.

Cassianus, col. 14. c. 14.

Psalm. 132.

Psalm. 19. 11.

Qui ergo volunt in spirituali vita non in vanum laborare, & aliquos in via Dei progressus facere, in studium propriæ abnegationis diligenter incumbant. Sciant se inter Angelos, & bruta animalia natura positos, quorum extremorum aliquid, vt media participant, & si cupiunt per spiritalem vitam ad Angelorum imitationem transferri, necesse est vt illud extenuent, quod est sibi bestiaque commune. Nullus enim potest vni extremo appropinquare, quin se ab alio disiungat. Mortificatio verò hominem à corpore, id est, à bestialibus motibus separat, vt ad spirituum imitationem accedat. Cognoscant etiam sine mortificationis studio minime posse se diuitias spiri-

E

rus comparare. Sicut enim qui diuitias congregat, parua non despiciunt, sed obolos etiam, & minima quaeque coaceruat, ex quibus multiplicatis solet magnus thesaurus conlari; ita qui virtute diues esse gessit, in omnibus se abneget, & minimas quoque se mortificandi occasiones suscipiat, vt magna congerat virtutis augmenta. Modica seimentis detractio non modicum affert messis detrimentum. Sic modica propriae abnegationis praetermissio, quae seminis vicem obtinet, non paruam affert profectus spiritalis iacturam. Et quidem Dominus magna solet his dona negare, qui vel in modicis suam mortificationem negligunt, & cor à mundi cupiditatibus elongare contemnunt. Nam dona, vt sint dona, nequaquam debita sunt. Non autem mirum, si ei, qui parcus est in minoribus, quo satis se parum amoris habere demonstrat, id quod non est debitum, denegetur. Mortificationi ergo nostrae totis viribus intendamus; ne amabili, propter quem omnia demisimus, sine frustremur. Cuique statui sua refectio conuenit, & infantibus lacte opus est, at perfectos viros magis solidus cibus delectat. Sicut autem futurae vitae, cuius causa laboramus, perpetua delectatio & aeterna fructio, cibus est, ita praesentem vitam non delectatio, sed mortificatio sustentat. In cuius signum Deus primis nostris parentibus arborem scientiae boni & mali interdixit, lignum verò vitae concessit. Et nobis ergo ad sumendum cibum non alia, quam arbor vitae conceditur. Haec autem, vt inquit Ambrosius, crux est Christi, ex qua si pomum abnegationis accipiamus, & à prauis nostris affectibus fugiamus, certissimè in perpetuum viuemus. Putent infani homines, & iuxta legem carnis viuentes, quòd nos mortificatio perimit, quia ad horam carnem nonnullò pallore afficit, & nos modestiae seruientes à laudibus humanis abscondit: putet, inquam, hoc; nam certum est quòd ipsi falluntur, & nos mortificatione non morimur, sed viuimus; non quoad aliquid bonum, sed quoad detestabile, inordinatumque perimus. Putabant Aegyptij quia filij Israel esset obseruatione circumcissionis, & sanguinis effusione motituri, at contra accidit: nam obseruatio praeccepti non attulit illis mortem, sed vitam. In cuius attestacionem dixit illis post circumcissionem Dominus: Hodie abstuli opprobrium Aegypti à vobis. Ac si diceret: Certè vidistis, quia siccato Iordane in hanc regionem transfuistis, & terram vobis promissam occupastis, & in ea tanquam in terra vobis pacifica circumcisi estis, & per tres dies sine villo timore, donec sanaremini, quieuisistis: non ergo ad mortem eduxi vos ex Aegypto, vt vestri oppressores dicebant, sed vt liberi & securi viueretis. Ita & à nobis spiritalem circumcissionem, id est, mortificationem colentibus, mundi opprobrium auferetur, quia mundani videbunt nos per abnegationem nullo modo vitam perdidisse, sed vitam carnalem, & Deo inuisam pro vita spiritali & Deo grata commutasse.

Mortificationem viri iusti esse Deo gratissimam.

CAPVT V.

SI mortificatio nobis necessaria est, constat eam Deo esse gratissimam, quem, vt amatorè humani generis, omnia nostra bona delectant. Pater enim filium habens dilectissimum morbo grauissimo laborantem, & extremum spiritum agentem, auertissimè cupit, & quaerit medicinam, qua illum, quem vnice amat,

A in tanto discrimine constituto subueniat: inuentam maximo etiam pretio mercatur, & omnibus suis bonis praefert, tanquam vitam filio dilectissimo, & salutem altissimam. Deus autem Pater noster est; pater vique misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui secundum misericordiam suam magnam, regenerauit nos in spem vitam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis. Er nos filij eius sumus, qui per Christum accepimus potestatem, filios Dei fieri; sed filij aegroti & infirmi, quos si gratia, ac participatio diuinae perfectionis viuificat; at morbus fomitis, & peruersorum appetituum exercet. Signati sumus in illo filio mulieris matris familiaris, cuius serat languor fortissimus; quia ardentissima concupiscentiarum febre languemus. Sed medicina huius aegritudinis, vt supra diximus, mortificatio est, quae vulneribus nostris medetur, tumores pellit, & animae salutem restituit. Hanc ergo pater noster coelestis magnè estimabit, & si nos eam animosè acceperimus, gratissimum obsequium habebit. Voluntas nostra rem insuauem ori admouere recusat; sed si eam vicerimus, & propter amorem Patris & Dei nostri amarum potionem abnegationis acceperimus, obsequium ei acceptissimum exhibebimus. Nihil enim, vt Ricardus Victorinus ait, ita flagrat Domino in odorem suauitatis, quam si macetur ei vitulus propriae voluntatis. Sed quam acceptus erit hic voluntatis propriae vitulus, si illum in amplectenda mortificatione tam nobis necessaria macemus, & si dum perpetuò nos exhibemus, eum in iuge sacrificium conuertamus.

C Est autem hoc loco quid admirabile, & interioris hominis palato suauè, in quo quam gratum sit Domino, quòd nobis imperemus, satis elucet. Nam quemadmodum si paruulus filius vi imbecillitatis oppressus cibum salutare aueferat, qui simul sit morbi medicina, solet pater primogenito filio, & vxori, & famulis imperare, vt cibum illum in conspectu aegrotantis gustent, & laudent, quo ab illo metum auferat, eumque ad gustandum alliciat: ita Dominus verè pater hominis infirmi, quem saluare desiderat, cibum mortificationis maiori filio, & vxori, & domesticis suis gustandum obtulit, vt homo imperfectus tot exemplis prouocatus, ad illum cibum sumendum assurgat. Annon Christus Filius est aeterni Patris? Et quidem filius primogenitus, & non quemadmodum nos adoptione, sed natura: de quo ait: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. At ipse, vt Patris voluntatem impleat, quid ait? Calicem, inquit, salutis accipiam, potum scilicet passionis & crucis, in qua me sacrificabo hostiam laudis. Nec contentus accipere, potum etiam crucis laudat, ne nos bibere vereamur, & dicit: Calix meus mernans quam preciarus est. Annon Ecclesia vxor est Dei? Et sanè, illa de qua Dauid cecinit: Vxor tua sicut vitis abundans, in lateribus domus tuae. Sed illa ab ipso suae conditionis exordio, Deo ita ordinante, calicem laborum bibit, & persecutionem passà est. Quod & ipsa vitis similitudo demonstrat. Nam sicut vitis putanda est, vt fructus suauissimos ferat: ita & Ecclesia pressuras, & afflictiones subire debet, vt abundè fructificet. Audi ipsam persecutionem sustinentem, & calicem doloris bibentem: Filij matris meae pugnauerunt contra me. Quia Iudei, vt Bernardus exponit, filij Synagoga, ex qua primam Ecclesia velut filia processit, magnam aduersus Ecclesiam principio in capite, & progressu temporis, in membris persecutionem excitarunt. Persecutionem autem à Iudeis ceptam gentes roborare persisterunt, & haeretici continuare non cessant, vt semper calicem doloris bibat, & tribulationem patiatur.

1. Cor. 1.
3.
1. Petr. 1.
3.
12. Ioan.
1. 12.
3. Reg. 17.
17.
Ricard. in Psal. 23.
in illud: Et comminuetur vitulus
ut vitulum Libani, etc.
Matth. 17.
Psal. 119.
Psal. 22.
Psal. 127.
Cant. 5.
Bern. ser. 29. in Cant.

Ambr. profus. in Psal. 35.

Iosue 5.

Cant. 8.
2.

Greg. 1bi.
Ruper. 1i.
7. in Cate.

Psal. 59.
3. 4.

Osea 1.
10.

Coloss. 2.
24.

Genes. 2.
8.
Aug. lib.
99. in Ge-
nes. 9. 50.
tom. 4.
Amb. lib.
1. de A-
braham.
c. 7.
Luca. 15.
10.

1. Cor. 3.
2.

Audi & calicem laudantem. Conuersa enim ad Sponsum ait: Dabo tibi poculum ex vino cõditum, & mustum malorum granatorum meorum. Est ac si diceret coram ægroto filio, vt eum ad bibendum excitet: O sponse, tam suauis, ac dulce est poculum malorum granatorum meorum, id est, vt Gregorius, & Rupertus volunt, persecutionum, quas patior, vt illud constituam tibi ipsi potrigere: non iam vt bibas, qui impassibilis in gloria sedes, sed vt in odorem suauitatis accipias. Annon tandem sancti serui Domini? Et sine vlla dubitatione satis fideles & prudentes, quorum alios constituit super familiam suam, vt illi cibum prædicationis darent in tempore: alios verò hoc cibo refectos in suo obsequio strenuos, & diligentes inuenit. Sed hi mortificationis calicem bibendum acceperunt. Ostendisti, inquit, populo tuo dura; potasti nos vino compunctionis. Dedisti metuentibus te significationem, vt fugiant à facie arcus. Considera iustorum populum, qui in Osea vocati sunt filij Dei viuents, & eos omnes sanguine rubricatos, id est, mortificatione & laboribus probatos aspicias. Hoc signum datum est illis, quòd fugerunt à facie arcus, & iram ob pristina peccata commertam declinarunt, quia certum est hic sufficienter punitos non in pœnam, sed in præmium referuari. Laudant & illi calicem, qui diuini amoris participes, cum Paulo Dei amatore gaudente in passionibus, superabundantè que gaudio in tribulationibus, & ipsi in passione, & afflictionibus gauderent, vt se dulcem spiritui calicem accepisse testentur. Omnibus igitur dilectis suis Deus mortificationis, seu afflictionis calicem propinat, vt nos tantis exemplis illecti minimè illum auersemur. Ex quo etiam discimus quàm grata est illi nostra mortificatio, ad cuius studium nos verbis suis, & instinctibus, & promissionibus, & exemplis Christi, & Sanctorum accendit.

Si itaque iusti detestatione præteritorum peccatorum vtrumque perfundit, vltra procedant, & à lacte consolationum terrenarum se studio mortificationis abducant, lætatur Dominus non aliter, quàm pater amantissimus, qui, nato sibi filio, cupit videre illum ab yberibus nutricis aulsum, adultorij pane sustentari. Creuit puer Isaac, & ab lactatus est; fecitque Abraham grande conuiuium in die ab lactationis eius. Consule Augustinum, & Ambrosium, & ab illis huius historiarum moralem intelligentiam pete. Ille enim pater multarum gentium Deum patrem omnium iustorum, & filius Isaac ab lactatus virum iustum significat. In die natalis eius serui lætentur, & gaudium sit Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente: patris verò nulla tunc scribatur lætitia, qui filij sibi nati perseuerantiam expectat. At tempore ab lactationis cum iam natus pericula pusillorum excedit, & signa ostendit maioris ætatis, tunc pater edat signa lætitiæ. Monstret se maximè in ab lactato gaudere, & in nostra mortificatione lætari. Non sanè quia nostræ lacrymæ, & nostri dolores, quatenus dolores sunt, illi placeant, sed quia eum noster profectus abnegatione conquisitus plenè lætificat. Vel dicamus, quod in conuersione peccatoris conuiuium instruitur, quia Dominus gratam habet conuersionem: at in ab lactatione iusti non iam conuiuium vtrumque, sed grande conuiuium preparatur, quia abnegationem, signum adultioris, & fortioris ætatis, multo gratiorem habet. Ad quam si quis post conuersionem non veniat, sed in suorum affectuum imperfectione, & in suorum desideriorum luto permaneat: cum paruulis, & imperfectis illa Pauli increpatione mulcabitur: Lac vobis potum dedi, non escam: non-

A dum enim poteratis; sed nec nunc quidem potestis, adhuc enim carnales estis. Carnalis adhuc est, qui diaboli, & peccati faucibus ereptus, desideris & affectibus carnis adhæret: paruulus est, qui putat se absque abnegatione posse viuere, & sine circumcisione cordis in populo Dei, atque in iustorum numero posse persistere. Cui lac, id est, minus perfecta doctrina, quæ ad initia spiritualis vitæ pertinet, ingerenda est, & rerum sublimiorum communicatio deneganda.

Hoc abnegationis studium velut sibi gratissimum Dominus in iustis quarit, vt illos non iam quacumque amicitia, sed arctissima familiaritate dignos ad conuiuium cœlestium consolationum admittat. Vult ipse prius ad epulas nostras sibi suauissimas inuitari, vt postea nos ad epulas suas vicissim inuitet. Epulæ nostræ quibus pascimur, quibus spiritu crescimus, quibus in virtute sustentamur, opera abnegationis & virtutum actiones sunt. Abnegationis opera sunt illi lacrymarum, quibus iusti cibantur, & panes illi hordeacei, quibus in deserto huius vitæ reficiuntur, ne deficiant in via: qui licet atri & duri, at in via deserti sunt reficiendis animabus aptissimi, quoniam putredini, & rubigini propriæ voluntatis obstitunt. Actiones verò virtutum sunt tres illi panes veritatis, charitatis, & fortitudinis, vt Bernardus exponit, quos ante amicam nostram Christum apponimus, vt illum ad nos diuertentem reficiamus. Ad hoc conuiuium ipse libentissimè vocatus venit, & nostris epulis pastus nos postea ad suum conuiuium, & benedictionem admittit. Verumque in canticis canticorum expressum inuenio. Veni, inquit, sponsus, (nam de se loquitur) in hortum meum, & sotor mea sponse, mellis myrrham meam cum aromatibus meis: comedi fauum cum melle meo: bibi vinum meum cum lacte meo. Hortus sponsi mens sponse, quæ instat horti viret, floret, & olet. Ex hoc horto myrrham & aromata, id est, opera mortificationis, & virtutum actus legit. In eo etiam horto non mel purum, sed fauum cum melle comedit, & non lac solum, sed lac, & vinum bibit, quia cibus, & potus à nobis oblati, qui illi sapiat, debet mortificatione, & virtutum suauitate constare. Cognoscamus, inquit Ambrosius, quos fructus, & cibos epuletur Deus, quibus se delectetur. Delectatur eo, si quis mortificet peccatum suum, obli- teret culpam suam, sepeliat atque obolefaciat iniquitates suas. Myrrham autem suam, & aromata suas, & fauum cum melle suum, & vinum, & lac suum vocat, quia ad mortificationis, & virtutum opera gratia sponsi excitat, gratia adiuuat, & imbecillitas nostra sola ad illa præstanda non sufficit. Iam his epulis sponsus incundissimè satiatus, in signum grati animi nos statim ad epulas cœlestes inuitat. Comedite amici, ait, & bibite: & inebriamini charissimi. Quosdam ad cibum & potum, alios verò ad sobriam, & castam ebrietatem vocat. Illi sunt iusti, qui se vtrumque abnegant, qui mediocriter virtutis studia sectantur, quos spiritualis cibus, & potus, id est, aliqua diuina consolatio sustentat. Isti sunt viri perfecti, qui se feruenter abnegant, & diligentissimè in virtutes incumbunt, quos cœlestis quædam ebrietas, id est, nimia quædam, & nostrum captum superans abundantia diuinæ consolationis absorbet. Vel si hæc ad omnes referamus, tria, quæ à nobis accepit, triplici beneficio repensat. Mellis myrrham cum aromatibus, comedit fauum cum melle, bibit vinum cum lacte. In præmium horum trium, & vt sibi quàm gratissima profiteatur, tria nobis

Luca 11.

Cant. 5.

Ambros. in Cant. ad cap. 5.

Ibid.

cibum,

Ber. tr. 17.
de dilige
do Deo
longè an-
te su.

cibum, potum, ebrietatemque promittit. Quid autem hæc sint, accipe ex Bernardo. Laborantes in corpore vocat ad cibum: iamposito corpore quiescentes ad potum inuitat; resumentes corpora, etiam ut inebrientur, impellit. Felix plane nostra mortificatio, quam Dominus sic acceptam habet, ut & in hac vita, & in futura tam magnis præmiis afficiat.

In hac vita cibum laborantibus, & suas voluntates abnegantibus datur, quem illa benedictione Patriarchæ Isaac signatum existimo. Hic enim cum oblatos à Jacob cibos comedisset, & hausto vino eius osculum expetiisset, ad benedictionem procedens, dixit: Det tibi Deus de rore cæli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti & vini. Animaduerte ordinem: primum cibos à Sara paratos, & à Jacob oblatos manducauit, deinde osculum postulauit, postremo benedictionem impertit. In Isaac Christum intellige, in Jacob verò maioris fratris benedictionem præripere gestiente, mentes humiles, qui superbos, & tepidos vacuos relinquunt, mihi considera: in Sara autem Ecclesiam aut religionem congregationem meditare, quæ dilecto filio, id est, humili, ac feruido iusto monita salutis infundit. Postquam ergo hic à matre eductus, Christo cõuiuium fecit, quod iam diximus, & abnegationis ac virtutum opera ministrauit, ad osculum magnæ dilectionis signum admittitur, & in præmium suæ abnegationis luce ad cõtemplandum, & gratia ad perfectè viuendum roboratur. Ros enim, inquit Gregorius, desuper, & subtiliter cadit. Et rores de rore cæli accipimus, quoties per infusionem contemplationis intimæ de supernis aliquid tenuiter videmus. Cum verò bona opera etiam per corpus agimus, de terræ pinguedine ditamur. Hoc ergo præmium abnegationis, sine vlla dilatione in hac vita iusto datur, quo magis, ac magis suam virtutem augeat, & extrâ in actione, & intus in consideratione proficiat. In futura autem vita, his, qui se abnegarunt, non iam cibum, cuius comminuto aliquem laborem habet, sed potus sine vllò labore, id est, gustus diuinæ visionis offertur. Quem illis promittit Dominus per Isaiam, dum cuique illorum dicit:

Greg. h. 6. in Ezechi. ante mediũ.

Isa. 58.
13. 14.

Si auerteris à sabbato pedem tuum, facere voluntatem tuam in die sancto meo, & vocaberis sabbatum delicatum, & sanctum Domini gloriosum, & glorificaberis eum, dum non facis vias tuas, & non inuenitur voluntas tua, ut loquaris sermonem. Tunc delectaberis super Domino, & sustollam te super altitudines terræ, & cibabo te hereditate Iacob patris tui. Digna profectò retributio, ut qui tristitiam ex abnegatione suæ voluntatis, & linguæ, & sensuum expertus est, voluntatem sanctissimam ex Domini aspectu sentiat: qui se mortificatione depressit, super omnia terrena, & visibilia effertur: qui Dominum hic ad suas epulas inuitauit, dum illi sui mortificationem, & virtutum actiones obtulit, ad possidendam hereditatem Iacob, & gloriam sanguine Christi emptam, inuitetur. Sed cum resumptis corporibus, in gaudium Domini intrabimus, tunc potus in ebrietatem transibit, quia gloria in corpora se diffunder, & non iam aliquid hominis, sed totum hominem illa diuina suauitas occupabit. Tunc sensus cohibiti, dulcissimis, ac purissimis motibus exultabunt: tunc affectus repressi sine vlla imperfectione in immensum gaudebunt: tunc corpus, quod in hoc sæculo incessit fame pallidum, flagris liuidum, cilicio oppressum, claritate, impassibilitate, & gloria donabitur. Acceptissimam ergo, atque gratissimam habet Dominus abnegationem nostram, quam vt morborum nostrorum medicinam querit, ad vt fumen-

A dam tot modis nos allicit, quam vt epulum sibi sitissimum concupiscit, & tam copiosa in animo, & corpore mercede rependit. Atque adeò si desiderium huic creatori nostro placendi nos tangit, si amor proprii boni, & tam immensi boni nos possidet, studium sanctæ mortificationis arripiamus, & præcissione malorum, mentem ad bona paramus.

Iustum ad dona caelestia mortificatione parari.

CAPVT VI.

NE quasi in transitu inuestigemus bona caelestia, quibus suscipiendis mortificatione paramur, sed ex professo illa, vt nos accendant, consideremus. Ad quam inuestigationem operæpretium est meminisse, virtutem ac perfectionem donum Dei esse, quo dilectos, & electos suos in hac vita auget, vt in futura per omnem æternitatem duratura multiplicet. Habet autem se Dominus in huius doni largitione sicut prudentissimus & æquissimus rex, qui cuperet, & efficaciter decerneret filium alicuius fidelissimi serui sublimare. Nam prius curat, vt adolescens ille mores vilium hominum dediscat, & se consuetudinibus prauis spoliaret, & omne quod summae dignitati impedimento esse possit, abiciat, ne dignitas malis moribus superposita, illi seruiat ad ruinam. Ita omnino Dominus volens hominem ad perfectionem euehere, & donis caelestibus cumulare, prius confert illi auxilia gratiæ, ad mortificationis opera, quibus vultatem primi parentis exuat, & carnales affectus derelinquat, vt dona illa amicissimis reseruata capiat non animus immortificatus, qui donis illis superbiat, sed impuris affectibus exutus, qui proficiat. Necessè est ergo, o homo, si vis perfectione vestiri, & ad intimam Dei familiaritatem admitti, vt mortificationis baculo sæculum à te repellas, & eius leges minime tuis affectibus dominari permittas. Sic Banaias filius Ioiada magnam dignitatem est assequutus, de quo legitur: Quia descendit ad Ægyptium in virga, & extorsit hastam de manu Ægyptij, & interfecit eum hasta sua. Cuius egregij facinoris præmium fuit, quod fecit eum sibi Dauid auricularium à secreto. O quanta latent in gestis, quæ Scriptura narrat, oeculta mysteria, quibus auctor Scripturæ Spiritus sanctus voluit sub cortice litteræ inclusis, nostram ruditatem edocere! Ægyptius hic hasta pugnans, typus est sæculi, quod affectibus humanis, & carne nostra aduersus nos vrens, nititur victoriam reportare. Banaias verò, qui interpretatur filius Domini, imago est viri spiritualis & iusti, qui si velit secreta Domini sui, ac patris agnoscere, & cum eo deuotionis spiritu conuersari, debet in virga, id est, in mortificationis spiritu ad pugnam cum Ægyptio procedere, ab eiusque manu suos affectus eripere, quibus moderatis & in suum dominium vindicatis, se vulnerantem offendant, percutientemque percutiat. Hunc deuotionis spiritum concipit stenuis anima, iam facta sæcunda, si suos sensus, & affectus mortificatione cohibeat, cuius etiam alia mystica sanctorum litterarum interpretatio non deest. Apparuit enim Angelus Domini vxori Manue stenui, dixitque illi: Stenuis es, & absque liberis, sed

B

C

2. Reg. 23.
21.

Iudic. 13.
3.

concipies, & paries filium.] Quid autem o sancte Angele, faciet hæc mulier, vt vterum gesseret, opprobrium sterilitatis depellat, & filium aliquando brachiis astringat? Caue, inquit, ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quicquam comedas.] Iam sanè præceptum ad suscipienda dona Dei mortificationis aduerto. Nam si Manue requiem significat, quænam erit vxor Manue, nisi anima, quæ statui vitæ spiritualis, in quo est vera requies, iuncta, adhuc vno dolore sterilitatis angitur, nec ab illo statu fatis per se secundo fecundatur? Vt ergo concipiat, necesse est vt vinum, & siceram, & quicquid immundum est, penitus relinquat, id est, vt delectabilia fugiat, & carni suauia in cogitatione, in desiderio, & in actione reiciat. Sic generabit spiritum deuotionis Samsonem signatum, qui vt solis, id est, Domini fortitudo dæmones vincet, & interiorum pacem restituet.

Sed videndum est, quo ordine vniuersa dona Dei spiritu deuotionis contenta ab vna mortificatione, tanquam ab eorum ianua, dependeant. Donum Dei est, Deo viuere, & gratiæ vitam possidere: sed hoc donum abnegatione consequimur, quia necesse est peccato, & nobis ipsis mori, vt Deo, ac iustitiæ viuamus. Vnde sanctus Dauid: In conspectu eius (scilicet Domini) cadent omnes, qui descendunt in terram, & anima mea illi viuere: & semen meum seruiet ipsi.] Ab illo, & ab eius gratia excidunt, qui in his, quæ aduersantur legi, terrenis adherent. At anima mea, quæ, vt ait Augustinus, in contemptu sæculi huius quasi mori videtur hominibus, hæc carnali morte, quæ mortificatione completur, viuere Domino, & semen meum, id est, opera mea illi deseruiunt. Merito itaque ipse sanctus Propheta à mundo homines separat, vt vitam Deo gratam ducere valeant. Querite, inquit, Deum, & viuere anima vestra.] Qui autem Deum querunt, nisi qui terrenarum cupiditatum oblitii, sola diuina, vel quæ ad ea conducibilia sunt, comparare contendunt? De quibus alio loco dictum est: Hæc est generatio querentium eum: querentium faciem Dei Iacob.] Illi scilicet, qui habent innocentes manus, quas peccatis non polluant, & munda corda, quæ minimè rerum terrenarum immoderato amore contaminant. Donum etiam Dei est in vita spiritali semel habita permanere, & gratiam iustitiæ que seruari? Sed iustitiæ etiam mortificationis præsidio custodimus. Nam Dominus per hunc eundem Prophetam ait: Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iustæ.] Disciplina aliquid amarum significare videtur: quare Beda exponit: Desiderate capere etiam fugientem disciplinam, id est, flagella patris vestri, quibus disciplinari & probati efficiemini.] Quid autem melius nomen flagelli obtinebit, quam vera, & generalis omnium nostrorum desideriorum, & affectuum abnegatio, quæ non carnem solum, sed propriam voluntatem teneriorem, & (si de voluntate id dici potest) sensibiliorem percutit? Flagellum ergo istud vtraque manu, cum oportuerit, apprehendendum est, & eo nostris distortis voluntatibus obstitendum, ne ab arce iustitiæ, & sanctitatis excidamus. Natura enim nostra ad malum procliuus, in id, quod sibi vt delectabile proponitur, statim declinat, si non semper manifestè, at dissimulanter, atque paulatim, nisi mortificationis disciplina illam coërceat, & timoris, ac amoris nexibus illigatam in bono, æquòque detineat.

Iustitiam autem perseuerantem, & in dies magis, ac magis crescentem multa alia dona cœlestia,

A comitantur, ad quæ omnia mortificatione disponimur. Nam sicut pictor tabellam sibi oblatam prius dolat, & parat, quàm in ea viuis coloribus alicuius imaginem formet: ita cor nostrum per amorem iustitiæ oblatum Domino prius mortificatione dolandum, & parandum est, quàm dona cœlestia, quali viuis & pulchros colores, excipiat. Desideria etiam initia quædam sunt rerum cupitarum; quare quid desideris huius mundi subicitur, mundo profectò aditum aperit, & rebus cœlestibus ocludit. Vt si que enim, id est, mundanis, & cœlestibus simul seruire impossibile est, cum hæc contraria querant, & illa istorum ingressum impediunt. Sapienter quidem dixit Laurentius Iustinianus: Incongruum est carnis, & spiritus simul miscere affectus: cum adiuuicem contrarij sint. Carnis quippe affectus deprimit ad ima: spiritus verò sursum rapit. Visibilibus nutritur caro, inuisibilibus verò spiritus; corruptioni semper appropinquat caro, & in ea delectatur: incorruptibilis verò cum sit spiritus, incorruptibilium delectatur amore. Hæc præsentia incessanter appetit: ille nisi æternorum repleri non potest. Nemo carnalium affectuum præpeditus onere, cælum petere præsumat; cum Apostolus dicat: carnem, & sanguinem regnum Dei possidere non posse.] Si adeò contrarij sunt affectus carnis affectibus spiritus, nisi illi abnegatione minuuntur, nunquam hi adolescunt: & si illi, dum in re graui diuini legibus opponuntur, à cœlesti patria semper exulare faciunt; dum verò in rebus minoribus deficiunt, ab ingressu in illam patriam retardant, non dubium quin etiam dona, quibus ad sponsum thalamum paramur, eripiant. Neimo enim semen suum terræ non purgatæ, & tribulis, ac sentibus plenæ committit. Nec Dominus ergo dona sua, quæ semina sunt æternorum bonorum, animo immortificato, & vanis affectibus pleno conferre dignabitur. Elias ascensus in cælum, vel in illam regionem omnis mali & afflictionis expertem, vbi nouissimorum temporum aduentum expectat, discipulum suum Eliseum in Galgalis manere præcepit. Ille à tali mansione, & sui præceptoris derelictione vehementer abhorruit. Viuit Dominus, inquit, & viuere anima tua, quia non derelinquam te.] Pergentes autem illi inde vsque Bethel, ibi discipulum manere iussit, & eisdem verbis manere detrectauit. Transcentes denique vsque Iericho, Elias teritiò Eliseum de mansione commonuit, & ille non minori constantia, quàm prius discedere à magistro auersatus est. Fidelitas hæc erga magistrum, magnum donum, scilicet, duplicem Eliæ spiritum impetrauit. Nam transuadato etiam Iordane, cum Eliseus ita orasset Eliam: Obsecro, vt fiat in me duplex spiritus tuus; responsum accepit: Si videris me quando tollar à te, erit tibi, quod petisti. Vidit, & Elia ascendente clamauit: Pater mi, pater mi, currus Israel, & auriga eius, & duplicatum spiritum, quem petierat, accepit. Mira sanè res, & non perfunctoriè meditata. Discipulus magistro non semel, non bis tantum, sed ter repugnat, & externis oculis inobediens apparet, dum sibi iussa executioni mandare detrectat, & non pœnam, sed præmium accipit, non vacationem spiritus, quam soler inobedientia deferre, sed duplicatum spiritum obtinet, quis putet hæc omnia carere mysterio? Elias itaque non iubens, sed tentans & probans, Eliseo mandandi libertatem concessit, quod ille probè intelligens inobedientiæ vitium effugit, & amoris & fidei meritum impetrauit, nobisque studium mor-

Iudic. 13. 4.

Psal. 21. 30.

Aug. ibi.

Psal. 68. 33.

Psal. 23. 6.

Psal. 2. 12.

Beda ibi.

Iustm. li. de discipl. & perfest. mort. an. c.

1. Cor. 15. 50.

4. Reg. 2. 2.

tificationis

tificationis viro iusto necessarium expressit. Qui enim in Galgalis, quae revolutionem sonant, id est, in rebus huius saeculi, quae perpetua mutabilitate rotantur, affectu non manet, neque in Bethel, quae domus Dei interpretatur, id est, in curiositatibus, & imperfectionibus mentis stare sustinet: neque in Iericho, quae lunam significat, id est, in inconstantia variorum desideriorum, & appetituum perseverare vult, sed omnia, quae instar aquae defluunt, & dilabuntur, abnegatione transcendit; is duplicem spiritum, donum pretiosum & magnum recipit. Qui autem scire auet, quidnam sit, & qualis iste spiritus duplicatus, audiatur Bernardum dicentem: Quis est iste spiritus duplex, qui quaeritur, nisi illuminatio intellectus, & affectus purgatio? Res difficilis, quia rarus in terris est, qui illum habere mereatur. Et post pauca: Non dubito ergo intellectum omnium vestrum illuminatum esse, sed non affectum aequè esse purgatum, manifestis approbo coniecturis. Omnes quod bonum est nolitis, & viam, per quam accedere debeatis, sed voluntas non vna est.] Hæc ergo dona iustitiam crescentem comitantia ex mortificatione procedunt. Nam illa, dum vitia tollit, intellectus tenebras pellit; & dum passiones cohibet, manifestè manantes ex illis purgat affectus.

Ferè nullum est donum ad perfectionem pertinens, quod ad hæc duo quodam modo reuocari non possit: quare hæc tantisper hareamus, exponamusque quomodo ad illa mortificatio disponat. Hæc igitur illuminat intellectum, & mirabiliter erudit, quia impura, & superflua desideria intellectum obscurantia depellit. Dissipata nebula, discussisque atris ac densis nubibus, sol elarior effulget. Sic abiectis per mortificationem vanis desideriis, & imperfectionibus vniuersis intellectus ad lumen veritatis procedit. Ligna prius sicanda sunt, quam igne splendentis flammescant. Sic mens a pravis affectibus, & ab humore carnis sicanda est, ut lucem se docentem concipiat. Et in Leuitico præceptum est, ut animal prius ad gladium, quam ad ignem veniat, prius in frusta concidatur, & pellis illi detrahatur, quam flamma absumente in acceptabile holocaustum ascendat. Quid aliud in hac lege datur intelligi, nisi quod anima prius mortificatione macanda est: prius rerum terrenarum amore, quasi pelle, nudanda est: prius gladio abnegationis ab imperfectionibus, & curiositatibus sensuum abscindenda est, quam igne contemplationis ardeat, & luce illa sapientiae, quae ita docet, ut moueat, in altari cordis effulgeat? Antiqua lex circumcisit carne data est, ut ex scriptura constat, & etiam annotauit Ambrosius; legis verò gratia intelligentia perfecta illis datur, qui circumcisionem cordis admittunt. Nam cordis superfluitates id faciunt, ut legem Dei notitia quadam ieiuna intelligamus, quae saepe nec nos intelligentes ob nostram duritiam ad bonum mouet, nec, dum docemus alios, ipsorum torporem & ignauiam excutit. Elias non nisi dimisso pallio in caelum per turbinem rapitur: & nemo nisi abiectis, & mortificatis terrenis affectibus, in rerum caelestium contemplationem subuehitur. Multos quippe videmus ad studium, orationis vocatos semper humi repere, nunquam ad aliquid vel mediocre in hoc genere orationis admittit, & ferè quotidie caecitate, & distractionibus impugnant. Manifesta est huius rei causa, quod nunquam pallium suorum desideriorum relinquunt, & ideo currus igneus

A] contemplationis eos non rapit, nec in caelum, id est, in internam quietem spiritus, ubi Deus videtur, extollit. Postulat Moyses à Domino: Si inueni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam.] Et accipit responsum: Non potestis videre faciem meam, non enim videbit me homo, & viuet.] Quare hoc? Nisi quoniam prius mundo, & rebus terrenis, & nobismetipsis moriendum per abnegationem est, quam lucem ad contemplanandum Dominum mereamur. Atque adeo Dauid iam se mortuum abnegatione putabat, cum postulare Domini aspectum audebat: Illumina, inquit, faciem tuam super seruum tuum.] Quid hoc esse putamus, ait Ricardus Victorinus, quod non nisi faciem ostendi sibi postulat, nec iam posteriora, sed facie ad faciem videre desiderat? Nunquid mente excidit, quod Moysi Dominus longè antè prædixit; Non videbit me homo, & viuet? Paret ergo quia si huic mundo adhuc viueret, nunquam talia orare præsumpsisset. Mentior: si non & ipse alibi hoc idem testatur, dicens: Propter te mortificamur tota die.] Quare ergo mortuus non creditur qui tota die mortificatur? An fortè quia non dixit, morimur: sed mortificamur? Scimus tamen quia in Dei oculis maioris meriti est, saepe mortificari, quam mori. Nonne mors martyrum tantò erat pretiosior, quantò mortem præcedens pœna productior? Quibus volentibus mori, non dabatur occidi. Nonne prædestinatis ad vitam hoc ipsum ad gloriæ cumululum proficit, quod sine acri pugna, sine acerba pœna, carnalis in eis vita non deficit? Mortificatur ergo Dauid, ut tandem moriatur, & sic aliquo modo dignus inueniatur videre faciem Dei in iubilo. Scit namque quia beatus populus, qui scit iubilationem.] Satagite ergo & vos, secundum Apostoli consilium, mortificare membra vestra, quae sunt super terram, ut possitis cum Propheta fiducialiter Deo dicere: Quoniam propter te mortificamur tota die.] Hæc ille. Quibus claret mortificationem ad dona intellectum illuminantia preparare, & nos de rebus caelestibus erudire.

Nec solùm hoc, sed etiam eadem mortificatio infert dona, quae purgant, & inflammant affectum. Hæc enim vana desideria, quae nos turbant, à cordibus nostris excludit. Reiecit semel Abraham ancillam Agar, & filium eius, & reddita est pax; nam antea dissidia erant in domo. Ita reiecta immortificatione cordis, quae non vnum tantum, sed multos filios, id est, multos appetitus generat ad malum pertrahentes, redit interior pax, & tranquilla serenitas. Turbationis autem vacuitatem, & pacem sequitur caelestis consolatio, quae etiam seipsos abnegantibus datur. Sicut enim cibus ille caelestis, quo populus Israeliticus in deserto pastus est, nunquam è caelo, vel è suprema aëris regione descendit, quousque panis Aegypti defecit; ita communiter caelestibus consolationibus non reficimur, quousque per mortificationem terrenas curas abiciamus. Quod & Ambrosius significatum putat in conceptione Isaac, quem tunc Sara concepit, cum deserant illi fieri muliebricia. Cum enim Isaac risum, ac lætitiæ significet, quid est Saram in frigida senectute concipere, nisi fidem animam depulso carnalium desideriorum seruore ad spiritalem lætitiæ peruenire? In quam sententiam Bernardus: Pretiosa siquidem diuina consolatio est, nec omnino tribuitur admittentibus alienam. Infelix tu Esau, qui dixisti, Num vnam tantum benedictionem habet pater?]

Exod.
33.13. &
20.Psal. 118.
Ricard. an.
not. ad
ennd.
Psal.
27. 51

Psal. 43.

Psal. 88.
16.Gen. 21.
9. 22
23Exodi
16. 4Amb. lib.
de fuga
facult. c.
8.
Gen. 27.Bern. de
clamat.
de hpnis
deseren.
ad finem.
Gen. 27.Bern. ser.
3. de A.
semf.

Leuit. 1.

Amb. in
epist. ad
Gulnar. ad
cap. 5.4. Reg. 2.
13.

Psal. 26.
4.

Quanto melius erat dicere cum propheta? Vnam petij à Domino, hanc requiram. Indignus enim benedictione caelesti conuincitur, qui dubio querit affectu, duplici petit intentione, aliud sibi refugium parans, si forte eam non obtinere contingat.]

Exod. 19.
12. 13.

Cùm ergo Domini sit dona caelestia conferre, nostrum verò non sine eius gratia nos ad ea suscipienda, mortificatione parare, nunquam eam è manibus, ac operibus elabi sinamus, vt ad hæc pretiosa dona, & ad ipsam perfectionem venire possimus. Nam hæc, mons est excelsus, culmine suo ipsum cælum pertingens, ad quem voluptatibus sensuum, & rerum terrenarum desideriis oneratis non datur appropinquare. Daturus Dominus legem in monte Sina, homines, & iumenta ad montem accedere prohibuit. Omnis, inquit, qui tetigerit montem, morte morietur: siue iumentum fuerit, siue homo, non viuet.] Non sola animalia muta, sed homines quoque à monte arceret, & solum Mosem accedere, & legem audire permittit: quia non soli peccatores per bestias signati, sed etiam iusti immortalitati, qui hominum affectus non exuunt, cùm volunt ad sublimitatem cõtèplationis, & ad verticem perfectionis acendere, quasi lapidibus obruuntur. Vnde Gregorius ait: Cùm lex accipitur, populus à monte prohibetur, vt videret, qui infirmis adhuc mentibus terrena desiderant, considerare sublimia non præsumant. Et rectè subditur: Si bestia tetigerit montem, lapidabitur. Bestia enim montem tangit, cùm mens irrationabilibus desideriis subdita, ad cõtèplationis alta se erigit: sed lapidibus percutitur, quia summa non sustinens, ipsis superni ponderis ictibus necatur.] Longè quidem à perfectione erunt, qui eam saltem cõtèplari non peiunt. Quòd si immortalitatis animis sublimitatis cõtèplatio negatur, clarum est, quia nec possessio conceditur. Ac proinde nos, qui ad montem, scilicet ad perfectionem, ascendere nitimur, tota animi fortitudine affectus humanos exuamus. Iam Sponsus animam vocat, & dicit: Surge, propera amica mea, & veni:] tunc autem vocat, cùm vox turturis auiculæ solitaria: in auribus eius insonuit. Vnde subdit: Vox turturis audita est in terra nostra. Sonet itaque apud illum vox turturis, clamor animæ solitudinem rerum terrenarum amantis, & pro caelesti patria, & pro eius imagine, scilicet pro perfectione gementis. Donec homines, inquit Bernardus pro Dei cultu mercedem tantum in terra, & tantum terram acceperunt (illam vtrique lacte, & melle manantem) minime se cognouerunt peregrinos super terram, nec more turturis ingemuerunt, veluti patriæ reminiscetes: magis autem pro patria exilio abutentes, dederunt se comedere pingua, & bibere mulsam. Ita tandiu non est vox turturis audita in terra nostra. Vbi ergo regni caelorum promissio facta est, tunc intellexerunt homines se non habere hanc ciuitatem manentem, sed futuram inquirere tota auuiditate cøperunt, & tunc primum manifestè, sonuit in terra vox turturis]. Hæc ille. Nobis sanè nõ terra, sed cælum promissum est, nõ pro terrenis bonis, sed pro donis caelestibus laboramus; quare ad instar turturum spiritalem solitudinem, & à visibilibus elongationem amemus. Hæc elongatio, quæ mortificatione perficitur, diuinum adiutorium ad consequenda hæc bona, quæ cupimus, impetrabit. Nam & Ioannes cadens ad pedes Domini velut mortuus, manus eius se subleuantes persensit. Et cùm vidissem eum, inquit, cecidi ad pedes eius tanquam mortuus, & posuit dexteram suam super me.] O eximia mortificationis nobilitas, quam visio Christi, & cognitio Domini generat. Ioannes enim, qui non mortuus,

Greg. 6.
mor. c. 17.

Cant. 2.
2.

Bern. ser.
19. in
Cant.

Apoal.
1. 17.

A sed tanquam mortuus cecidit, personam se mortificantium expressit. Et ò magna mortificationis utilitas, quæ, vt etiam Ricardus annotauit, diuinum auxilium ad surgendum, id est, ad lucem sapientiæ, & feruorem amoris assequendum, promeruit. Non dubium quin ipsa animam purget, & mundet, & ad bona caelestia recipienda disponat.

Ricard. li.
1. in Apoc.
c. 4.

Mortificatione peccata minui, & pœnas præteritorum delictorum exolui.

C A P. VII.

B

SUFFICERET Profectò, si tantum cum viris feruidis & perfectis loqueremur, mortificationis fructum generaliter ostendisse, & vim huius medicaminis ad sanandas animas expositis discursibus demonstrasse: sed quia tepidos etiam, & necdum in virtute fundatos horramur, operæpretium est, ad magis particularia descendere, & quæ bona, mortificatio ex Dei gratia procedens adferat, explicare. Horum autem primum sit, quod ordine etiam vitæ spiritualis addiscendæ: primum est, scilicet quòd mortificatio morbos animæ, nimirum peccata, fugat, & quia hi morbi voluntarij fuerunt, atque ob id pœnam merentur, debitas pœnas peccatorum auerit. Hominem mortificatione peccata fugere, & ea quotidie magis numero minuere, & grauitate extenuare ex ipsa mortificationis natura competissimum est. Nam illa (vt iam didicimus) nihil aliud est, quàm prauorum actuum, & malorum desideriorum cohibitio, & licitorum quoque repressio, si valeant aliquando ex eo, quod nobis concessum est, in aliquid prohibitum declinare. Quis autem non videat hanc tam sollicitam pugnam aduersus prauos actus, & impura desideria ex diametro cum omni peccato pugnare? Da hominem grauitissimis peccatis luxuria, ira, superbia, & similibus aliis sordentem, qui per veram penitentiam, & peccatorum detestationem ad Deum conuertatur, iste si non se amplius mortificet, & si sui cordis desideriis conuiueat, statim in eadem peccata, immò & in peiora labitur, ad quæ acquisita vitia, & prauus affectus, & demones omnia iniqua suadentes, inclinant. Da illum post conuersionem adiuuante diuina gratia, se cohibere, occasiones fugere, clamores suorum affectuum compescere, & cum male assuetata natura pugnare, hic iam peccata saltem grauiã deuicit, & gratiam, thesaurum ditissimum, in abditiis suæ mentis conseruat. Da illum tandem subtiliori, & altiori genere mortificationis vti, & delectationes leuium peccatorum timere, multa licita, & concessa deserere, & se oratione, lectione, & sanctis operibus, licet minus palato carnis suauibus, occupare: & videbis eum iam non solum omnia peccata lethalia, sed multa etiam venialia fugisse, & vitam spiritualem, & viro iusto dignam, ac planè sanctam fuisse complexum. Ergo mortificatio antidotum est, quod morbos peccatorum pellit, & animæ sanitatem efficit. Nam postquam quis à peccato discesserit, & statum virtutis assumpserit, non sufficit mundanus timor, vel honoris amor, vel alij humani respectus, vt se à peccato contineat, nisi gratia Dei per studium mortificationis eius voluntatem dirigat, & à peccandi amore diuellat. Quod significatum est per mysterium in illo, quod dixit Dominus ad Eliam, cùm præcepit, vt vinceret Hazael in regem Syriæ, & Iehu in regem Israël. Et erit, inquit, qui-

3. Reg.
20. 17.

cumque

curaque fugerit gladium Hazael, occidet eum Iehu, & quicumque fugerit gladium Iehu, interficiet eum Elifeus.] Hazael enim & Iehu temporales reges, respectus humanos mihi significant, quos multi hoites, id est, plurima peccata fugiunt; quia si ob timorem mundanum non pecces, ubi non fuerit timor pœna, delinques, & si ob amorem honoris te abstinēs, in abscondito, & præsertim in corde peccare non metues. At Elifeus propheta Domini, & spiritualem potestatem accipiens, mortificationis studium ex diuino amore manans signat, à cuius gladio nullus hostis, id est, nullum peccatum, quod timorem pœnæ aut infamiae fugit, se defendet. Sed hoc studium potens est omnia peccata perimere, quia veretur Deo displicere, quem nouit cogitationum quoque occultissimarum inspectorem.

Cum peccata in animo regnant, & homo ambulat post concupiscentias suas, tunc inest illi falsa quaedam pax, quam solum iustum mortificationis bellum scindit, vt veram & desiderabilem pacem restituar. Quemadmodum enim respublica à suo legitimo rege deficiens, infœlicis quadam pace fruatur, quantum à rege ad debitam obedientiam non adigitur: ita animus à Deo per peccatum deciscens, nonnullam habet pacis imaginem, dum armis, & vi ad sui creatoris obedientiam minimè reuocatur. Falsa profectò, & infœlix pax, quam habet miserum mancipium cum diabolo, tyranno durissimo: quia ei resistere, & ab eo se liberare non valet. Infœlix pax, quam tot conscientiae morsus, tot gehennæ timores inquietant, donec homo eam deserat, & ad domum patris offensus homo per iter mortificationis redeat. Falsa pax, de qua scriptum est: Pax, pax, & non erat pax. Infœlix pax, quam illa mala oppriment, de quibus Dominus non sine stetu ad Hierosolymam: Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi.] Est enim atque si dixisset: Si cognouisses & tu in misera pace posita, Sicut & ego cognosco, quæ abscondita sunt ab oculis tuis, quomodo scilicet circumdabant te inimici tui vallo, & coangustabant te vndique, nullo modo hac externa pace latareris. Hanc pacem cum peccatis bellum mortificationis turbat, quod Dominus ad ea proferenda mouet, vt creaturam suam à diabolo sibi ablatam recuperet. Ipse quidem mouet hoc bellum, quia mortificatio donum gratiæ est nos roborantis ad pugnandum, non opus infirmæ naturæ. Nos autem vt milites eius pugnamus, cum peccata detestamur, & impura desideria cohibemus. Cum verò ista mortificationis pugna ex parte nostra fortis est, & perseverans, tunc falsam pacem cum diabolo initam rescindimus: tunc hostes, scilicet peccata, fugamus, tunc ad veram pacem, & ad subiectionem Deo debitam pertransimus. De hoc reditu dictum est per prophetam: Et pertransierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum. Non reliquit hominem nocere eis, & corripuit pro eis reges.] Transimus enim de concupiscentiis carnis ad desideria spiritus, & de regno iniquitatis ad imperium charitatis. In hoc transitu impletur illud: Iustitia, & pax osculatur sunt.]

Prius enim, cum seruiebamus peccato, falsa pax osculabatur iniustitiam, cum qua erat amicitia fœderata: at vera pace restituta imputum ipsa osculum iniquitatis exhorruit, & iustitiæ sibi amica, sine qua esse non potest, osculum expetiuit. Iam subiecti Domino, offerre possunt ei sacrificia gratissima, ipsa scilicet, de quibus Malachias: Et erunt Domino offerentes sacrificia in iustitia.] Et Dauid: Sa-

crificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino.] Quousque enim bellum detestationis peccati, & pugna mortificationis, qua peccandi desiderii obfistimus, nos Domino subdat, sacrificia, & oblationes nostræ, quia iustitiæ non sunt, placere non possunt. Ieiunet oculus, inquit Bernardus, à curiosis aspectibus & omni petulantia, vt bene humiliatus coërceatur in pœnitentia, qui malè liber vagabatur in culpa. Ieiunet auris nequiter pruriens à fabulis & rumoribus, & quæcumque ociosa sunt, & ad salutem minimè pertinentia. Ieiunet lingua à detractione, & murmuratione, ab inutilibus, vanis, atque seurrilibus verbis: interdum quoque ob grauitatem silentij, & ab ipsis, quæ videri poterant necessaria. Ieiunet manus ab ociosis signis, & ab operibus omnibus, quæcumque non sunt imperata. Sed & multo magis anima ipsa ieiunet à vitijs, & propria voluntate sua. Etenim sine ieiunio hoc cætera à Domino reprobantur. Sicut scriptum est: Quia in diebus Ieiuniorum vestrorum voluntates vestræ inueniuntur.] Hoc itaque spirituale ieiunium, hæc mortificatio, quæ peccatis nos eripit, opera, & sacrificia facit acceptabilia. Nam præceptum Leuitici est: Nec quicumque fermenti, ac mellis adolebitur in sacrificio, Domino.] Quod licet ad litteram euacuatum est, tamen quoad spirituales intelligentiam adhuc perstat. Quoniam, vt aiunt Radolphus, & Beda, nec fermentum malitiæ & nequitiae, nec mel voluptatis offerendum est Domino, sed mens à nequitia libera, & ab omni desiderio illicitæ voluptatis aliena, quam sine mortificationis studio nullus inueniet.

Certum est itaque, mortificationem peccata graua tollere, à quibus nullus, nisi se abneget, abstinere, & peccata leuia magna ex parte minuere, sed nunc videndum est, quomodo peccatorum patrorum pœnas exoluat. Ad hoc sanè constituendum nulla ratio, neque auctoritate opus est, sed ego omnium eorum, qui se ex animo ad Deum conuertunt, conscientias appello. Hi enim statim se fructuum pœnitentiæ debitores putant, sibi que incumbere, quæ malè, & contra legem præsumpserunt, mortificatione purgare. Sed & id exigit æquitas diuinæ iustitiæ, vt qui post sua desideria, & suas voluntates euntes legis sibi impostæ tramitem exceßerunt, eadem desideria, ac voluntates in violationem admissorum frangant, & se quandoque à licitis, atque permissis abstinant. Ideoque partes sentiunt ob mortificationem piæ, & ex gratia susceptam debita nostra remitti. Vnde Bernardus ait: Pro eo quod ab ipsis quoque licitis abstinemus, ea nobis, quæ prius commisimus, illicita condonantur. Quid verò est condonari commissæ, nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna? Gehennam enim meruimus, vbi nullus vnquam cibus est, cõsolatio nulla, terminus nullus: vbi guttam aquæ diues postulat, & accipere non meretur. Bonum ergo & salutare ieiunium, quo redimuntur æterna supplicia, dū remittitur hoc modo peccata. Non solum autem abolitio est peccatorum, sed extirpatio vitiatorum: non solum obnerueniunt, sed & promeretur gratia: non solum delet peccata præterita, quæ commisimus, sed & repellit futura, quæ committere poteramus.] Hæc omnia Bernardus, quæ certè non tantum de illo ieiunio cõsuetò dicta sunt, quo ab escis carnalibus abstinemus, sed multo magis de illo abnegationis ieiunio, quo oculi, & aures, & manus, & affectus, & propria voluntas ab actibus illicitis, & imperfectis ieiunant. Et ad idem Augustinus, aut quibus alius auctor libri de vera & falsa pœnitentia, Abstinere à multis licitis, qui per libertatem arbitrij commisit illicita.

A crificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino.] Quousque enim bellum detestationis peccati, & pugna mortificationis, qua peccandi desiderii obfistimus, nos Domino subdat, sacrificia, & oblationes nostræ, quia iustitiæ non sunt, placere non possunt. Ieiunet oculus, inquit Bernardus, à curiosis aspectibus & omni petulantia, vt bene humiliatus coërceatur in pœnitentia, qui malè liber vagabatur in culpa. Ieiunet auris nequiter pruriens à fabulis & rumoribus, & quæcumque ociosa sunt, & ad salutem minimè pertinentia. Ieiunet lingua à detractione, & murmuratione, ab inutilibus, vanis, atque seurrilibus verbis: interdum quoque ob grauitatem silentij, & ab ipsis, quæ videri poterant necessaria. Ieiunet manus ab ociosis signis, & ab operibus omnibus, quæcumque non sunt imperata. Sed & multo magis anima ipsa ieiunet à vitijs, & propria voluntate sua. Etenim sine ieiunio hoc cætera à Domino reprobantur. Sicut scriptum est: Quia in diebus Ieiuniorum vestrorum voluntates vestræ inueniuntur.] Hoc itaque spirituale ieiunium, hæc mortificatio, quæ peccatis nos eripit, opera, & sacrificia facit acceptabilia. Nam præceptum Leuitici est: Nec quicumque fermenti, ac mellis adolebitur in sacrificio, Domino.] Quod licet ad litteram euacuatum est, tamen quoad spirituales intelligentiam adhuc perstat. Quoniam, vt aiunt Radolphus, & Beda, nec fermentum malitiæ & nequitiae, nec mel voluptatis offerendum est Domino, sed mens à nequitia libera, & ab omni desiderio illicitæ voluptatis aliena, quam sine mortificationis studio nullus inueniet.

Certum est itaque, mortificationem peccata graua tollere, à quibus nullus, nisi se abneget, abstinere, & peccata leuia magna ex parte minuere, sed nunc videndum est, quomodo peccatorum patrorum pœnas exoluat. Ad hoc sanè constituendum nulla ratio, neque auctoritate opus est, sed ego omnium eorum, qui se ex animo ad Deum conuertunt, conscientias appello. Hi enim statim se fructuum pœnitentiæ debitores putant, sibi que incumbere, quæ malè, & contra legem præsumpserunt, mortificatione purgare. Sed & id exigit æquitas diuinæ iustitiæ, vt qui post sua desideria, & suas voluntates euntes legis sibi impostæ tramitem exceßerunt, eadem desideria, ac voluntates in violationem admissorum frangant, & se quandoque à licitis, atque permissis abstinant. Ideoque partes sentiunt ob mortificationem piæ, & ex gratia susceptam debita nostra remitti. Vnde Bernardus ait: Pro eo quod ab ipsis quoque licitis abstinemus, ea nobis, quæ prius commisimus, illicita condonantur. Quid verò est condonari commissæ, nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna? Gehennam enim meruimus, vbi nullus vnquam cibus est, cõsolatio nulla, terminus nullus: vbi guttam aquæ diues postulat, & accipere non meretur. Bonum ergo & salutare ieiunium, quo redimuntur æterna supplicia, dū remittitur hoc modo peccata. Non solum autem abolitio est peccatorum, sed extirpatio vitiatorum: non solum obnerueniunt, sed & promeretur gratia: non solum delet peccata præterita, quæ commisimus, sed & repellit futura, quæ committere poteramus.] Hæc omnia Bernardus, quæ certè non tantum de illo ieiunio cõsuetò dicta sunt, quo ab escis carnalibus abstinemus, sed multo magis de illo abnegationis ieiunio, quo oculi, & aures, & manus, & affectus, & propria voluntas ab actibus illicitis, & imperfectis ieiunant. Et ad idem Augustinus, aut quibus alius auctor libri de vera & falsa pœnitentia, Abstinere à multis licitis, qui per libertatem arbitrij commisit illicita.

Certum est itaque, mortificationem peccata graua tollere, à quibus nullus, nisi se abneget, abstinere, & peccata leuia magna ex parte minuere, sed nunc videndum est, quomodo peccatorum patrorum pœnas exoluat. Ad hoc sanè constituendum nulla ratio, neque auctoritate opus est, sed ego omnium eorum, qui se ex animo ad Deum conuertunt, conscientias appello. Hi enim statim se fructuum pœnitentiæ debitores putant, sibi que incumbere, quæ malè, & contra legem præsumpserunt, mortificatione purgare. Sed & id exigit æquitas diuinæ iustitiæ, vt qui post sua desideria, & suas voluntates euntes legis sibi impostæ tramitem exceßerunt, eadem desideria, ac voluntates in violationem admissorum frangant, & se quandoque à licitis, atque permissis abstinant. Ideoque partes sentiunt ob mortificationem piæ, & ex gratia susceptam debita nostra remitti. Vnde Bernardus ait: Pro eo quod ab ipsis quoque licitis abstinemus, ea nobis, quæ prius commisimus, illicita condonantur. Quid verò est condonari commissæ, nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna? Gehennam enim meruimus, vbi nullus vnquam cibus est, cõsolatio nulla, terminus nullus: vbi guttam aquæ diues postulat, & accipere non meretur. Bonum ergo & salutare ieiunium, quo redimuntur æterna supplicia, dū remittitur hoc modo peccata. Non solum autem abolitio est peccatorum, sed extirpatio vitiatorum: non solum obnerueniunt, sed & promeretur gratia: non solum delet peccata præterita, quæ commisimus, sed & repellit futura, quæ committere poteramus.] Hæc omnia Bernardus, quæ certè non tantum de illo ieiunio cõsuetò dicta sunt, quo ab escis carnalibus abstinemus, sed multo magis de illo abnegationis ieiunio, quo oculi, & aures, & manus, & affectus, & propria voluntas ab actibus illicitis, & imperfectis ieiunant. Et ad idem Augustinus, aut quibus alius auctor libri de vera & falsa pœnitentia, Abstinere à multis licitis, qui per libertatem arbitrij commisit illicita.

Certum est itaque, mortificationem peccata graua tollere, à quibus nullus, nisi se abneget, abstinere, & peccata leuia magna ex parte minuere, sed nunc videndum est, quomodo peccatorum patrorum pœnas exoluat. Ad hoc sanè constituendum nulla ratio, neque auctoritate opus est, sed ego omnium eorum, qui se ex animo ad Deum conuertunt, conscientias appello. Hi enim statim se fructuum pœnitentiæ debitores putant, sibi que incumbere, quæ malè, & contra legem præsumpserunt, mortificatione purgare. Sed & id exigit æquitas diuinæ iustitiæ, vt qui post sua desideria, & suas voluntates euntes legis sibi impostæ tramitem exceßerunt, eadem desideria, ac voluntates in violationem admissorum frangant, & se quandoque à licitis, atque permissis abstinant. Ideoque partes sentiunt ob mortificationem piæ, & ex gratia susceptam debita nostra remitti. Vnde Bernardus ait: Pro eo quod ab ipsis quoque licitis abstinemus, ea nobis, quæ prius commisimus, illicita condonantur. Quid verò est condonari commissæ, nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna? Gehennam enim meruimus, vbi nullus vnquam cibus est, cõsolatio nulla, terminus nullus: vbi guttam aquæ diues postulat, & accipere non meretur. Bonum ergo & salutare ieiunium, quo redimuntur æterna supplicia, dū remittitur hoc modo peccata. Non solum autem abolitio est peccatorum, sed extirpatio vitiatorum: non solum obnerueniunt, sed & promeretur gratia: non solum delet peccata præterita, quæ commisimus, sed & repellit futura, quæ committere poteramus.] Hæc omnia Bernardus, quæ certè non tantum de illo ieiunio cõsuetò dicta sunt, quo ab escis carnalibus abstinemus, sed multo magis de illo abnegationis ieiunio, quo oculi, & aures, & manus, & affectus, & propria voluntas ab actibus illicitis, & imperfectis ieiunant. Et ad idem Augustinus, aut quibus alius auctor libri de vera & falsa pœnitentia, Abstinere à multis licitis, qui per libertatem arbitrij commisit illicita.

Psal. 4. 6.

Bern. ser. 3. de ieiunio Quadragesima.

Isaia. 38. 3.

Leuit. 2. 11.

Radul. ibi d. Beata expo. sit. in Leuit. c. 2.

Bern. ser. 4. de ieiunio Quadragages.

Aug. lib. de vera, & falsa pœnit. c. 15 To. 4.

Lucæ. 19. 42.

Psal. 104. 13.

Psal. 84. 11.

Malach. 3. 3.

Genes. 34.1.

Matth. 5.

Cassian. col. 10. c. 10.

Luca 16. 9.

1. Corin. 11. 31.

Theod. ibid.

Ansel. ibid.

Nahum 1. 9.

Et infra: Cohibeat se à ludis, & à spectaculis sæculi, qui perfectam vult consequi gratiam remissionis. Nam Dina, si se cohobisset, si inter suos remansisset, ab extraneo raptore corrupta non fuisset. Tanto igitur magis sibi caueat, & cohibeat se anima, quæ sæpe, vel semel corrupta est & rapta: timeat iam docta experimento, quod ignoravit virgo.] Hæc ille. Nos ergo vel amor propriæ commoditatis moueat, & abnegationi nostrorum sensuum & volutarum insistantus, qua ab intolerabilibus pœnis ob admilla peccata debitis liberemur. Si enim diues, qui immane facinus perpetravit propter quod sit morte plectendus, libentissimè vitam suam pecuniis redimit, aut si pecuniæ solæ non sufficiunt, exilium patienter sustinet, vel in aliquo regni propugnaculo, quod sæpe hostes inuadunt, per aliquot annos militiam exercet: quid nobis faciendum est, non iam vt vitam temporalem ad breue tempus protelemus, sed vt pœnas alterius vitæ terribiles fugiamus? Certè diuites virium corporalium sumus, diuites sensuum, diuites affectionum, diuites voluntatum. Nondum ad illam beatitudinem peruenimus, qua dictum est: Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum; quia adhuc multarum cogitationum, affectionumque diuitias, amplasque substantias retinemus: quas, auctore Cassiano, Euangelicus sermo abiiciendas esse proposuit. His diuitis nostram salutem mercemur, quod fiet, si mortificationis gladio eas absiderimus, & ipsarum desertione iudicem nostrum placauerimus. Implebimûsque illud: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis.] Nam verè istæ cogitationes, & affectiones impuræ diuitiæ sunt iniquitatis, quas iniquitas primorum patenter peperit, nostra incuria, & negligentia comparauit, & diabolus annuens nostris vitiis inuexit. His Deum in patrem, & Sanctos in amicos querimus, cum mentes nostras per mortificationem ab ipsarum inquinamento mundamus

Alio etiam pœnarum genere solent peccata puniri, quod licet mitius sit, eo verò prædictum genus vltionis quadam ratione superat, quia non in futurum reservatur, sed in præsentem tempore ad castigationem peccatorum infligitur. Et sicut præsentia bona, quamuis minora, magis alliciunt, ita præsentia mala, quæ comparatione futurorum parui momenti sunt, magis ab aliquibus formidantur. Hoc autem genus eas pœnas comprehendit, quarum hæc vita capax est, scilicet molestias corporis, infamias, & honorum temporalium amissiones, quibus sæpe Deus peccata castigat; & has etiam studium propriæ abnegationis auertit. Verissimum enim est quod dixit Paulus: Si nos metipsums diiudicemus, nõ vtiq; iudicemur.] Nam Dominus, qui summè misericors est, & parcendi occasiones inquiri, vltionem sua manu non infert, si nostra manu videt inflictam. Vnde Theodoretus: Si vellemus vitæ nostræ rationes inire, & iustam in nos ferremus sententiam, non ferret in nos Deus, qua nos puniret, sententiã. Et Anselmus: Verferur ante oculos hominis imago futuri iudicij, & quicquid in se viderit, quod à iudice venturo reprehendi possit, & puniri, ipse nunc in seipso reprehendat, & puniat. Peccata enim siue parua, siue magna impunita esse non possunt; quia aut homine puniente, aut Deo iudicante plectuntur. Cessat autem vindicta diuina, si conuersio præcurrat humana.] Præcedat itaque humana punitio, id est, à nobismet ipsis inflicta pro peccatis castigatio, & vltio in nos diuina cessabit. Sic enim scriptum est per Nahum: Non conserget duplex tribulatio:] vel

A vt Septuaginta verterunt: Non vindicabit bis in idipsum in tribulatione.] Si ergo tribulatio pro peccatis a nobis sponte suscepta surrexit, nequam tribulatio à Domino immilla conserget. Si puniuit nos Dominus manu nostra, dum nos ad mortificationem sensuum, & affectuum incitauit, non puniet, nec conteret manu sua, quos iam castigatos & contritos ieiuniet. Quod quidem si mentis oculi sola exteriora non videant, sed ad interiora penetrant, facillè hanc rem in hominibus animaduertent. Vidimus enim non semel adhuc in virorum spiritalium cœtibus aliquos se moliter tractantes magnis molestiis corporis cruciatos, & alios acria aduersus carnem suam bella per opera mortificationis gerentes, mirabili sanitate, & robore carnis affectos. Cuius causa esse potest, quòd illi se puniunt, & ideo à Domino minimè puniuntur, & illi se palpant, idèoque à Domino castigantur. Sciebat id Iob, quare ait: Vias meas in conspectu eius arguam: & ipse erit saluator meus.] Puniam, inquam, præteritas actiones meas, si quas punitio dignas inuenero, & (iuxta Hebræam lectionem) hoc mihi euadet in salutem. Scio namque quia si me ipsum ob errata castigauero, Deum non tam experturus sum iudicem, quam habiturus saluatorem. Sciamus & idem nos, & sancto, ac spiritali ieiunio à licitis etiam nos abstinemus, ne pœnas à Domino illatas sustentemus. Quòd si tentator suggesserit, vt verbis Augustini utar: Quid facis, quia ieiunas, defraudas animam tuam, non ei das quod eam delectat, tibi ipsi ingentis pœnam, tuus ipse tortor & cruciator existis. Deo ergo placet quia te crucias? Ergo crudelis est, qui delectatur pœnis tuis. Responde huiusmodi tentatori: Excrucio me planè, vt ille parcat, do de me pœnas, vt ille subueniat, vt placeam oculis eius, vt delectem suauitatem eius. Nam & victima excruciat, vt in aram imponatur.] Expende igitur seriò hanc primam mortificationis vtilitatem, quòd à peccatis auellit, & pœnas alterius vitæ euacuat, & pro pœnis debitis in hac vita satisfacit, qua consideratione animatus, incipe iam vt maiora mala fugias, aliquam molestiam suppottate, & te ipsum mortificatione cohobere.

Iob 13. 15.

Augus. tra. de vtilit. ieiunij c. 3. To. 9.

Mortificatione vitia extinguui.

CAPVT VIII.

NON Tantum mortificationis studium peccata consumit, verum & radices peccatorum, scilicet vitia, & prauos habitus euellit, ne iterum pullulent, & crimina fructus mortis emittant. Sicut enim radices arborum nullo humore rigatæ siccantur; ita vitia nouis actibus non irrigata flaccescunt. Hos autem novos actus abnegationis studium tollit, dum animam à nouis peccatis auertit. Sicut etiam ignis lapidibus obrutus, & cineribus oppressus extinguitur, deficiente sibi fomite, quo se ipsum sustentet: ita vitiorum ignis abnegatione circumdatus, & pabulo recentium actuum priuatus, ipsa oppressione necatur. Quam sæpe in conuersionibus peccatorum hoc vidimus, & gratiæ efficacitatem mirati sumus? Quæ cum eos à pristinis delictis cohobet, ex superbis humiles, ex gulosis abstinentes, ex luxuriosis castos, ex iracundis mites efficit. Atque adeò sapienter

Ricardus

Ricard. ad Psal. 90.

Ricardus Victorinus omnem de vitiis partam victoriam mortificationi corporis, & cordis ascribit. Cum enim vitia in duo genera vitorum, carnalium & spiritualium, diuisisset, subdit: Carnalia triumphamus per disciplinam corporis, spiritualia verò per disciplinam cordis. Et infra: Copiosior est corruptio spiritualis, quam corruptio corporalis, congressioque spiritualium vitorum multo densior est, quam congressio vitorum corporalium. Contra hos vtròsque animæ hostes oportet sanè fortiter dimicare: & alij quidem conterendi sunt corporis afflictione, alij autem affligendi cordis contritione.] Hæc ille. Istamque vitorum extinctionem illo Davidis carminè, cum eodem patre puro signatam, quo Dauid ait:

Psal. 90.

Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis.] Vitia enim carnalia, quæ pauciora sunt, numero millenario; vitia verò spiritualia, quæ plura sunt, numero decem millenario signantur. Sed tam hæc, quam illa victa cadunt, cum Domini scuto circumdati, abnegatione pugnamus. Si verò vel in minimo eis assenserimus, ipsa nos vincunt, & igne concupiscentiarum adurent. Quid enim fecit Samson, vt segetes Philistinorum incenderet? Apprehendit trecentas vulpes, & faces ligauit ad earum caudas, quas igne succendens, & vulpes dimittens, omnia frumenta illorum absumpuit. Sic diabolus interdum Samsonem imitatur, vt virtutes in nobis perdat: faces enim accensas in caudis vulpecularum, hoc est, in motibus vitorum sensualitatis, voluptates ligat, quæ si discurrere sinantur, nos sine dubio virtutis vacuos derelinquent. Quare his cogitationum mollium discursibus abnegatione resistendum est, si segetem meritorum nostrorum volumus ab incendio seruare, & frumenta bonorum operum, quibus sustentamur, custodire. Merito verò dicimus hominem hæc cogitationibus abnegatione resistere, quoniam cum illæ placeant carni, & sensibus blandiantur, eas respue-re, nihil aliud est, quam vitam sensualem perimere, & hominem sibi ipsi, quod delectat, denegare.

Si quis igitur velit hunc concupiscentiæ ignem, quem vitia accendunt, confopire, actiones aduersus illum abnegationis aggreget, quibus eius potentia omnia vastanti resistat. Si quis cupiat vitia paulatim minuere, & tandem, afflante Dei spiritu, omnino fugare, motus eorum insurgentes, & nos instantes, assidua resistentia, & conatu in oppositam partem, mortificet. Si quis exoptet vitæ spiritualis, quam proficitur, seruare diuinitas, in sensibus, & affectibus, & voluntatibus suis abnegationem custodem ponat, sine qua non diues bonorum, sed vacuus & vanus permanebit. Vitium enim, quod in corde immortificato regnat, non tantum illud vanum efficit, sed & ipsummet vitium vanitas est, quæ nos inanes, id est, inutiles & virtutibus vacuos reddit; quam vanitatem absque mortificatione nullis à proprii cordis habitaculo poterit ablegare. Verumtamen, inquit sanctus Dauid, vniuersa vanitas omnis homo viuens.] Quare vt homo vanitas non sit, viuens non fit: vt non vanitatis, scilicet vitio, subiaceat, quo inutilis & infructuosus efficitur, moriatur abnegatione sui, quam possumus vocare mortem iustorum; quæ illum à vanitate ad veritatem virtutum transferat, & hominem vitis mortuum, sed Deo & virtuti viuum efficiat.

Psal. 38. 6.

Tunc sanè Deo & virtuti viuimus, cum Deo subdimur, & secundum virtutis præscriptum, vitam nostram instituiamus. Et cum ista subiectio pax mentis sit, qua superiori consentit, & se ab illo regi, ac gubernari sinit, relinquatur vitam nostram in pace consistere. Hanc pacem vitia turbant, & tollunt, iuxta illud Iacobi: Vnde bella, & lites in vobis? Nonne hinc?

Iacobi 4. 1.

A Ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?] Ergo quod pacem affert, manifestè vitis repugnat. At abnegatio est quoddam seminarium pacis, quoniam qui se in illicitis abnegant, Deo se subiiciunt, proximis debita reddunt, corpora propria non dominari, sed in suo loco stare permittunt. Non dubium igitur, quin hi mortificatione vitis obsistant. Ipsum autem oblitere vitis, & repugnare illis, vincere est, quia sicut cum assentimur vitis, vincimur, ita eum repugnamus, victores euadimus. Ergo qui repugnant vitis, vitia vincunt atque prosternunt. Ipsum autem prosternere, vitia extinguere est; quoniam vitia hostes sunt proterui & indomiti, in quorum conditionem nunquam induces, quòd viua seruiant, & virtuti tanquam victici vel ad momentum obediant. Ergo qui vitia prosternunt, vitia & habitus prauos extinguunt. Sed mortificatio vitis oblitit (vt manifestum est) & vitia vincit; igitur ipsa est instrumentum gratiæ Dei, quod mores vitiosos extinguit.

B Mortificatio quidem est, quæ in homine nomen iniqui, & vitiosi perimit, & nuncupationem viti studiosi & spiritualis concedit. Quod certè non faceret, nisi vitia, & mores prauos extingueret. Nam si sapientia nomen sapientis, & pulchritudo nomen pulchri, & misericordia nomen misericordis attribuit, liquet, quia & sapientia insipientiam destruit, & pulchritudo deformitatem tollit, & misericordia immisericordiam euertit. Ergo si mortificatio studiosum & spiritualem facit, manifestè vitia virtuti, & vitæ spirituali contraria subuertit. Ab ipsa verò hominem studiosum, & spiritualis vitæ sectatorem fieri, non ego dico, sed Paulus, dnm ait: Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.] Quisnam sunt Christi sectatores? An iniqui? An impuri? An carnales homines? Et quæ participatio iustitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Aut quæ conuentio Christi ad Belial?] Christi igitur sectatores sunt virtutis amatores, puritatis cultores, & vitæ spiritualis profellones. Christi sunt, Christo deuoti, vt exponit Ambrosius. Christi sunt, qui sunt possessio Christi, qui sunt ex parte Christi, qui sunt membra Christi, & sequuntur vestigia passionis eius, vt interpretatur Anselmus. Et quid est crucifigere vitia & concupiscentias? An vitia fouere? An concupiscentias enutrire? Non, sed illa destruere, istas autem mortificare. Est itaque viti Christiani, & studiosi aptissima verbis Pauli assignata descriptio: quòd ille sit, qui concupiscentias suas abnegat, & vitia sua diligenter mortificat. Vnde Anselmus, Serui Christi laborant, vt neque opera vitorum faciant, neque concupiscentias carnalibus vel in corde consentiant. Et reprimendo carnis voluptates, crucem sibi ipsis faciunt, ac præceptis iustitiæ, quasi quibusdam clauis, se configunt, vt praua actionem, & peruersam voluntatem in se ipsis refrænent.]

Galat. 5. 24.

2. Corin. 6. 14.

Ambros. ibid.

Ansel. ibid.

C Constat ex his mortificationem vitam esse, & officium Christiani hominis, quæ ipsum Christi sectatorem, vel si mauius Christiferum, id est, Christi imaginem crucifixi ferentem efficit. Ac proinde ad mortificationem spectat abolere veteris Adæ aduersam imaginem, ex vitiis veluti ex multis membris compositam, quam eadem mens simul cum vera Christi imitatione deferre non valet. Quod manifestè Paulus ait: Sicut portauimus imaginem terreni, portemus, & imaginem cælestis.] Et quare id ô Paule? Subiicit: Hoc autem dico fratres, quia caro, & sanguis regnum Dei possidere non possunt, neque corruptio in corruptelam possidebit.] Suadeo, inquit, vobis, vt deponatis terreni hominis, id est, peccatorum, ac vitorum imaginem, quoniam illa circumdati

Vbi supr.

1. Corin. 15. 49. n. 50.

regnum

regnum cœleste, & immortalitatem non possidebitis. Si autem imago terreni hominis à gloria reiicit, etiam à participatione imaginis Christi Saluatoris excludit. Quia nemo hac insignitus imagine, & virtutum Christi opibus locupletatus, indignus regno iudicabitur.

Sicut ergo gentes illæ, quæ terram Abraham promissam possidebant, vno continuo bello ab Israelitis, Domini favore suscepto, deletæ sunt; ita & vitia gentibus illis signata, vno mortificationis confictu vincuntur, & vna quasi non interrupta pugna profligantur. Et homo ex gratia Dei secum ipse pugnans, terram propriæ mentis, vt eam laus securusque possideat, ab hostibus eam occupantibus, id est, à vitiis expurgat. Ideoque iure optimo Augustinus abnegationem, quam abstinentiam spirituales appellat, corporali ieiunio præponit, quoniam hoc, si solum sit, solum carnem domat, & vitia carnis ad summum comprimunt: illa verò omnia vitia, & prauos mores interficit. Duo, inquit, sunt abstinentiæ, & crucis generata, vnum corporale, aliud spirituale. Vnum à potu, atque epulis temperare, appetitum gulæ à delectationibus, & mollissimis suauitatibus coercere, ab iis, quæ per tactum, & gustum, visumque decipiunt, sensum viriliter reuocare, ac violenter abstrahere; Alterum abstinentiæ, & crucis genus est pretiosius atque sublimius, motus animi regere, & perturbationes illius modestiæ tranquillitate placare: ita ac superbiæ impetus, quasi feram bestiam refrænare, litigare quotidie contra vitia sua, increpare se quadam censura austeritatis & virtutis, & fixam quodammodo cum homine interiore conferere. Pretiosa in conspectu Dei & gloriosa crux; cogitationes malas in potestatem redigere, voluntates proprias abnegare, eaque interiori examinatione discutere, & regentis imperio subiugare. A sermone, atque opere, quo anima læditur, tanquam à cibis noxiis abstinere, & sensum ab iis, quæ contrarij sunt, spiritali temperantia sobrius custodire. Hæc Augustinus. Ecce spiritalem abstinentiam, id est, mortificationem aptè descripsit, quæ ieiunio corporali præfertur, & multo pretiosior iudicatur, quoniam ex propria natura habet, non hoc aut illud genus vitiiorum, sed omnia in vniuersum vitia perimere. Hæc facit, vt dum iustus appetitum cibi, & potus temperat, & non ad voluptatem, sed ad necessitatem, & parcè, alimentum sumit, ex antea guloso & pencebrioso, abstiniens & sobrius euadat. Hæc facit, vt dum carnem domat, & libidinis motus refrænât, & non solum impura desideria, sed & minùs pudicas cogitationes, quali pestes, abigit, ex inhonesto in castum hominem conuertatur, & si non virginitate, quam semel perditam recuperare non potest, at castitate, & mundicia cordis & corporis, ipsis virginitatis exæquetur. Hæc facit, vt dum quis ad contemnendas diuitias se cogit, & ipsa necessaria non sine multa mensura, & absque cordis adhesionem accipit, ex auaro, immo & ex rapacissimo prudenter largus, & moderatè profusus fiat. Hæc si iram & indignationem cohibeat, & inter iniurias, & contumelias silentium indicat, & mentis turbationem compestat, pro ira spiritum mansuetudinis infert. Hæc tandem gaudium de bonis fratrum imperans, diligentiam in bonis operibus iubens, laudes humanas, & omnem fastum, & ambitionem spernens, pro inuidia charitatem, pro acedia strenuitatem, pro inani gloria magnanimitatem, & pro superbia humilitatem imperat. Aptè igitur de abnegatione pronuntiare possumus quod de sapientia dictum est: Et cum sit vna, omnia potest, & in se permanens omnia innouat. Illa enim instrumentum est gratiæ Dei, quo vniuersa

Aug. ser.
20. de S. S.
lib. 1. c. 5.

Sapient. 7.
27.

A vitia destruit, & primi hominis veritate reiecta, mentem nostram quasi in nouam transfert creaturam. Nec præsumptuosè abnegationi, sapientiæ nomen ascribimus; nam illa est sapientiæ pars, aut sapientiæ filia charissima, qua scimus nos ipsos regere, noxia, licet delectent, auertere, & vitia atque perfecta, licet minùs appareant suauia, pulsus timoribus amplexari. Paulus certè ab hac loquutione non abhorret. Ait enim: Prudentia carnis mors est; prudentia autem spiritus vita & pax: quoniam sapientia carnis inimica est Deo; legi enim Dei non est subiecta, neque enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Quid vocat sapientiam, & prudentiam carnis? Nonne carnis appetitus, & immoderatas inclinationes, quibus in verita, & nobis noxia disfluimus? Ita sanè. Hi namque motus sunt, qui legi Dei non possunt esse subiecti, quoniam ab omni eò, quod ipsa iubet, exorbitant. Sapientia igitur, & prudentia spiritus erit, quæ motus istos prauos frænât, & cohibet, & quæ, vt ait Ambrosius, sequitur spiritalia, contemptis illecebris vitæ præsentis. Hæc autem ne latum vnguem à mortificatione secerit: vt sciamus hanc verissimam esse sapientiam, quæ profectò vna cum sit, omnem vincit vitiorum malitiam, ac per ingressum virtutum vires humanas innouat, & omnia nostra ex præscripto diuinæ legis attemperat.

Quòd si immortificatio, sapientia carnis est, ipsa profectò mors est? Et si mortificatio, sapientia spiritus est, & ipsa vita est: Ita quidem. Nam viuere is maximè dicitur, inquit Chrysostomus, qui vita mortificatus est. Quod, propolitis duobus hominibus quorum alter ductum sapientiæ carnis, vel immortificationis sequatur, alter verò sapientiæ spiritus, siue mortificationi se comitem ac auditorem præbeat, factis euidenter ostendit. Ille enim oculis insipientium videtur viuere, sed re vera deliciarum & rerum vilibilium amore ad peccata tractus, emoriur. Hic autem, qui apud eosdem mortuus apparet, operibus vitæ, scilicet diuinæ cognitione, & sanctis desideriis, ac rerum cœlestium amore lætatur. Huic non solum adest pura & iucunda vita, verum & vera pax, quæ necessariò legis custodiam, & cupiditatum abiectionem consequitur. At vbi est iucunda vita, & vera pax, necesse est, vt vitia non regnent, spiritalis vitæ: ac omnis pacis inimica: quæ si non semper vitam animæ tollant, sed semper pacem turbant, quandiu in corde subsistunt. Pulchrè igitur Ephraem abrenuntiationem in Baptismo factam describens, quæ nihil aliud est, quam futuræ per totam vitam abnegationis sponsio, omnium vitiiorum interfectricem existimat. Abrenuntiatio, ait, quam in Baptismo facimus, nominata quidem apparet parua, ceterum intellecta admodum magna: quam qui seruare valuerit, beatissimus erit. Paucis namque verbis cuncta, quæ nominantur mala, quæque odit Deus, valere iubemus & abrenuntiamus: cuiusmodi sunt, non vnum dumtaxat, non duo, nec decem; sed quodcumque appellatur malum. Numeratis autem multis malis, quibus abrenuntiamus, subdit. Atqui hæc ipsa abrenuntiatio, & pulchra confessio exigitur à quocumque Christiano in illa die. Scriptum est enim: Quoniam ex verbis tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Iterumque Dominus ait: De ore tuo te iudico, serue nequam. Hæc pollicitatio, quam ore Ecclesiæ matris nostræ fecimus, nos ad studium mortificationis accendat; & sicut voce renuntiamus vitis vniuersis, ita & actione renuntiemus. Quod tunc profectò fiet, cum omnes concupiscentias nostras abnegauerimus. Tuñcerimus omnium

Rom. 8.
6. 7. 8.

Ambrosii.

Chrysostomus.
Rom. 13.
ad Rom.
in moralibus.

Ephraem de
abrenuntiat.

Matth. 12.

Luc. 19.

peccatorum, ac vitiorum iustissimi desertores, qui ea, quæ Dei voluntati contradicunt, deserimus, & abnegationis gladio perimimus. Congruetque nobis illa populo Israelitico data laudatio: Non est idolum in Iacob, nec videtur simulachrum in Israel. Dominus Deus eius cum eo est, & clangor victoriæ regis in illo.] Iam in anima, quæ aduersus suas concupiscentias mortificatione pugnavit: nullum idolum, id est, nullum vitium erectum est, iam superbia, præsumptio, ambitio, inanis gloria, iracundia, impudicitia, voracitas, & reliqua monstra prostrata sunt. Iam Dominus eam, vel templum sibi gratissimum virtutibus decoratum, inhabitat, & clangore tubæ, id est, donis, quæ perfectis virtutis dari solent, victoriam, quam de hostibus reportavit, apertè notificat. Cuius victoriæ laus in ipsum redundet auctorem, Dominum nostrum Iesum Christum, cui sit gloria & imperium in omnia sæcula sæculorum. Amen.

Mortificatione tentationes vinci.

CAPVT IX.

A L I V D bonum, & quidem cum maximis conferendum, mortificatione consequimur, quod nimirum eà omnes tentationes vincimus, & hostes animæ superamus. Et sine mortificatione, qua resistimus suadenti nobis iniqua, & nolumus pravæ suggestioni consentire, nulla potest esse victoria. Id verò comparatione temporalis belli, cui spiritualia bella sunt similia, satis patenter enuncitur. Omnia enim bella, quæ in aliquam rempublicam suscitantur, duo tantum agnoscunturbationis exordia: aut enim ab aliquo hoste, ac inimico reipublicæ, aut ab aliquo amico, qui sibi in ipsi, & suo regi deficit, vt à filio ipsius regis, vel alio ciue proveniunt. Hi ex aliqua causa vel à regno data, vel à seipsum quæsita & accepta, solent bella mouere; nec alia possunt belli inueniri principia; hæc verò duo facile possunt firmari ex sacrarum litterarum historia. Nam bellum ab hoste susceptum fuit illud, quod suscitavit Benadad rex Syriæ aduersus regnum Israel, quando coacto exercitu suo ascendit, & obsedit Samariam, Illud etiam quod gessit Sennacherib rex Assyriorum aduersus regnum Iudæ, cum ascendit ad vniuersas ciuitates Iudæ munitas, & cepit eas. Bellum autem à ciue deficiente in initum fuit illud, quod cepit Ieroboam primus rex Israel, quando cum decem tribubus excussit iugum durissimum regis Roboam, & eisdem decem tribubus impetrauit. Et multo magis illud ab Absalone susceptum; cum aduersus Dauidem patrem insurrexit, eumque domo cedere, & in fugam se dare coegit. Ita omnis tentatio, quæ bellum quoddam est, non corporale, sed spirituale, non quod corpus, sed quod mentem inuadat, & ad aliquod peccatum impellat, aut ab hostibus, aut amicis inferatur. Illa tentatio ab hoste provenit, quæ à diabolo per se ipsum, vel per suos administratos, ad malum instigante procedit. Illa verò ab amico intentata est, quam sensus, & appetitiones nostræ ad malum procliuës excusant. Caro enim nostra, quæ sensum, & appetitum peccata suadentem continet, licet nunc inimica sit, tamen prius amica erat & sociata animæ, si homo à suo creatore non desciuisset, & in statu innocentie perdurasset. Badem ergo debet esse ratio tentationis vincendi, quæ modus & causa est bella temporalia, & visibilia superandi. Nam eodem modo superantur, vel pro-

A mouentur ea, quæ in vna, atque eadem natura conueniunt. Et nihil interest, an aliquid animatum sit, an inanimatum, an corporis particeps, vel corporis ex-pers; quia dummodo contrarium sit, contrarij subiectione, qua sibi subditur, promouetur, & resistentia ac pugna destruitur. Calorem profecto, qui corporalis est, frigus contrarium pellit, & iustitiam, quæ incorporalis est, iniustitia opposita dissipat; & quia eadem vtrique ratio inimicitie & contrarietatis inest, eodem modo pugnant, & eadem ratione de se inuicem triumphos reportant. Atque adeo eò modo, quo bella visibilia à nobis superantur, eodem inuisibilia bella superanda sunt, nisi velimus ordinem à Deo præscriptum inuertere, & nouam, quæ nobis non succedet, rationem rerum disponendam inuenire.

B Bella autem visibilia (vt iam dicere cœperamus) resistentia facta, & hostium adepta subiectione, finiuntur. Nam dum resistimus hostibus, eos stupefacimus & fatigamus; & dum fortius bellamus, eos prosternimus, atque subiicimus, quibus occisis, aut in seruitutem redactis, aut in fugam versis, optatam pacem obtinemus. Bellorum ergo spiritualium, id est, tentationum, victoria in resistentia, & pugna, & hostium subiectione consistit. Nunc igitur ad tentationes ab amicis, id est, à carne, & sensibus, & affectibus prouenientes, oculos conuertamus, & eas ipsissima mortificatione vinci manifestissimè perspiciamus. Si enim caro lasciuia postulet, & impudicitie suggestionem me tentet; quid est eam vincere, nisi eius motus opprimere, peccatum voluptatem abnegare, & ei non moribus, quæ delectent, sed flagris, & ciliciis, & ieiuniis, quæ eam doment, respondere? Si sensus, exempli gratia auditus, rumores curiosos efflagitet; quid est eum subiicere, nisi ipsum seris circumspectionis occludere, & ab audiendis iis, quæ delectant, auertere? Si affectus ira ad vindictam tentatione prouocet, quid est eum prosternere, nisi me ipsum ad mansuetudinem cogere, inimico parcere, & ei pro silentio vocem, pro vituperio laudationem, & pro malo bonum erogare? Hæc autem omnia, actiones abnegationis ac mortificationis sunt; quare constat earum tentationum victoriam, quæ à sensibus & affectibus emanant, à nostra mortificatione pendere. Quare Basilius optimè internam pacem, victoriæ tentationum comitè, studio mortificationis ascribit. Quamuis nauis gubernatori, inquit, concessum non sit, tranquillitatem mari pro arbitrio & voluntate imponere; nobis tamen integrum est, vitam quietam, omnique vacantem perturbatione constituere, si nimirum internos tumultus, qui ab affectionibus externis proficisci solent, sedauerimus, & mentem iis, quæ extrinsecus accidunt, altiore constituerimus. Siquidem illi, qui nimis magnum studium, & curam in res mundi istius conferunt, tanquam volucres carnosæ frustra alas habentes, vnà cum esculentis suis deorsum trahuntur.] Hæc ille. Quod & ego in illo bello Dauidis cum Absalone adumbratum aspicio. Nam qua ratione Dauid bellum illud vicit, & regno suo ereptam pacem restituit? Nonne cum propria carne, nempe cum filio, pugnano, & cum tribus suis ductis lanceis perimendo? Ita quoque & nos dum abnegatione pugnamus aduersus nosmetipsos & carnem, affligimus hostes domesticos, nimirum carnem ipsam, & eius affectus ac desideria vincimus. Forsitan autem Roboam subditum aduersum se rebellantem non vicit, quia non pugnavit. Dixit enim Semeias propheta ad Roboam, & Iudam, & Beniamin; Hæc dicit Dominus: non ascendetis, neque bellabitis contra fratres vestros filios Israel:

Numer. 23. 21.

4. Reg. 6.

4. Reg. 18.

2. Reg. 15.

Basili. OPER. II. de societate.

3. Reg. 12. 14.

reuertatur

reuertatur vir in domum suam, à me enim factum est verbum hoc.] Vnde sicut Dominus scidit regnum Israel, à regno Iudæ bellum prohibens, ita subdit carnem spiritui, bellum iubens. Qui verò pugnare noluerit, nec seipsum mortificatione domare, nunquam carnem, sensusque subiiciet. Nam & in prouerbis scriptum est: Qui delicatè à pueritia nutrit seruum suum, postea leniet eum contumacem.] Seruus autem noster, caro nostra est, cuius insultus non cohibebimus, nisi eam seueriter duritèrque tractemus. Quæ seueritas non tantum in corporali afflictione, sed multo magis in frangendis propriis voluntatibus, & appetitionibus ponenda est, quarum compressio multo magis, quàm ieiunia & vestes hirsutæ, carnis petulantiam compescit, impetûsque mortificat.

Prou. 29. 21.

Iudicum 14. 15.

Iudic. 16.

Iudic. 16. 15.

Michea 7. 5.

Si autem tentationes, non iam tanquam à primo principio, à domesticis, sed ab externis hostibus, scilicet à dæmonibus proueniant, etiam mortificatione vincendæ sunt. Dæmones quippe in tantum bella mouent, nõsque pertentant, in quantum illicita suggerunt, & per sensus, & affectus cordis nostri ad malum nos prouocant. Sicut enim Philistæi voluerunt per Daliam Samsone decipere: dicebantque ad illam: Blandire viro tuo, & suade ei, vt indicet tibi, quid significet problema; quòd si facere nolueris, incendemus te, & domum patris tui: sic dæmones per carnem nostram, tanquam per sociam nobis prædictam, conantur rationem ad peccati consensum incitare. Dicuntque illi: Blandire viro tuo, & curato mentem tuam delinere blanditis: luge coram illa, & te infirmam, & tristem dissimula, vt propositum virtutis inlectas, & ad superfluam remissionem, in deque ad peccatum ibi absconditum pertrahas. Si ergo dæmones non nisi per carnem, & sensus, ac appetitus nos tentant; si hæc sunt eorum arma, quibus nos aggrediuntur, & vulnerant, iam liquet, quia eos vincimus, dum arma ista mortificatione constringimus, & nosmetipsos abnegamus. Quod & in Samsone non iam adumbratum, sed expressum videmus: qui si responsionem distulisset, & secretum suum celasset, nunquam ab iniqua muliere vinculis fuisset astrictus, & in potestatem hostium traditus. At assentitus est miser vir importunis precibus femine; Quæ dum cognouit virtutem eius esse in crinibus, vocato tonsore, crines capitis eius rasit, & ludibrio ac risui Philistinorum exposuit. Ita profus caro nostra à generis humani aduersariis edocta, spiritui inculcat verba mellita Dalilæ: Quomodo dicis, quòd amas me, cum animus tuus non sit mecum? Quomodo, inquam, me carnem tuam agnoscis, quam nemo vniquam odio habuit, si portas meorum sensuum claudis, si nunquam meis desiderijs acquiescis, si quotidie me verberibus domas, & laborare, ieiunare, & vigilare compellis. O homo non audias eam, ne te credas ei, quia meretrix est, non sponsa fidelis, & crines tuos, in quibus inest fortitudo, id est, sanctas cogitationes, & pia proposita, auferet, atque malorum desideriorum vinculis illigatum hostibus interficiendum tradet. Audi Michæam dicentem: Nolite credere amico, & nolite confidere in duce: ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui. Non ergo corpori tuo credas voluptuosa poscenti, ne fidas carni tuæ suauia & mollia postulant; quia veluti sploratrix aduersariorum est, nihil aliud quærens, nisi per suas voluptates humani generis hostibus te committere. Vt itaque tentationes vincamus ab externis aduersariis exortas, domesticus hostis abnegatione vincendus est, sine cuius auxilio neminem spiritalis nequitie prostrant. Et quidem id in illis duobus

A bellis supra memoratis figuratum est. Nam & rex Israel visus est à populo cilicium gerens, quo putabat à se Syria regem auertere, & Ezechias [opertus est sacco] vt Senacheribum à se fugaret. An reges seipos affligentes reipublicæ hostes affligunt, atque deficiunt? Ita certè: quoniam sui mortificatione Dominum placant, cuius est, eos hostibus tradere, vel ab hostibus liberare. Multo ergo magis nos victoriam de diabolo consequemur, si carnem nostram doineamus, & proprias voluntates confrigerimus, quo & arma eius diripimus, in quibus confidebat, & Dominum in adiutorem vocamus.

4. Reg. 6. 30. 4. Reg. 19. 1.

B Vniuersæ itaque tentationes, siue ab extraneo, siue à domestico hoste procedant, mortificatione vincuntur, & abnegatione superantur. Quare Dominus Ecclesiæ suæ, singulisque fidelibus arma conuenientia ad pugnandum dedit, & virtutem, ac fortitudinem ad dimicandum attribuit. Ideo in Canticis canticorum Ecclesiæ collum turri munitissimæ comparatur. Sicut turris David collum tuum, quæ edificata est cum propugnaculis: mille dypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Nam si collum, vt aliqui volunt, non tam eam corporis partem, quæ caput sustentat, quàm totius corporis staturam proceram, erectamque significat, quinam dicentur hoc collum coagmentare nisi iusti, in quorum iustitia, & sanctitate Ecclesiæ est altitudo ac proceritas collocata? A qua interpretatione non multum distonit Gregorius; qui per Ecclesiæ collum sanctos prædicatores intelligit. Conuenit autem omnibus sanctis perfectio turris Davidis, quæ, vt notauit Ambrosius, facta est, vt subsidio esset, pariter & decori. Subsidio, vt quæ ex ea hostem aspiceret, & expelleret: decori vero, quia ita edificata erat, vt non solum inter humilia, sed etiam inter excelsa superemineret. Ita & iusti in Ecclesia subsidio sunt, quoniam eam oratione & exemplo tuerunt; & decori, quoniam vitæ pulchritudine hanc Dei ciuitatem, quæ adhuc in terris militat, decenter exornant. Hi turri comparantur, ex qua dypei, & aliorum generum arma dependent, quia videlicet ad eos pertinet clypeo, & armis, id est, auxilijs gratiæ sibi donatis diabolo resistere, aduersus proprios sensus affectusque pugnare; quorum prauis motibus diabolus ipsos adoritur: & se in debito officio continere. Pugnare enim aduersus diabolum; non est illum ense materiali percutere, sed quemque semetipsum mortificationis gladio ferire: non illum occidere, qui (quod ad naturam attingit) immortalis est, sed semetipsum mortificare: non est illum in carcerem conicere, aut compedibus carnisque constingere, sed proprias concupiscentias abnegatione cohibere. His ille pugnat aduersus hominem; hi affectus prauis sunt milites, ex quibus eius exercitus coalescit, atque constatur, quibus victis, statim ipse victus, & confusus abscedit. Sit igitur iustus turris munitissima, quam licet hostes cingant, licet machinis & tormentis oppugnent, nunquam tamen per consensum in malum sibi subiiciant. Iustus pulchritudo non in mensis; non in mollibus subsellis, non in auleis, & alijs similibus, quæ regem pacificum decet; sed in clypeis, in galeis, in lanceis, & in omni armorum genere posita censeatur. Iis armis, quibus abnegationis actus signamus, satis propinquos habet hostes, quos vulneret. Nam oculi hostes sunt, & aures, & manus, & cogitationes, & desideria in præcordijs abscondita, quæ in aliquid illicitum properantia pro diabolo belligerantur, eumque nituntur facere miseri hominis possessorem. Sed si homo contrariis istos hostes abnegatione vincat, atque cohibeat, tentationes vincet; quæ nihil aliud sunt, quàm isti

Cant. 4. 4.

Greg. 16.

Ambr. 1. 1.

Ephes. 6.
13.

Anselm.

Psal. 17.
40.Psal. 121.
7.Psal. 28.
10.Ricard. ad
eundem
Psal.

motus aduersus Dei legem insurgentes, & fugatis, ac prostratis hostibus, letus & pacatus exister. Quod profecto non sicut Paulus, dicens: Accipite armaturam Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare.] Non dico, ait, vt arma carnis, sed arma spiritus assumatis, ea verò sunt ieiunia, abstinentia, mundi contemptio, & ea, quæ molesta sunt carni, quibus Deus apparet in carne aduersus diabolum processit armatus. His armis in die malo, id est, in die tentationis, vt exponit Anselmus, tentationibus insurgentibus resistetis. Inde autem quid sequetur? Certè, vt in omnibus virtutibus perfecti stetis; Id est, vt cunctarum virtutum perfectione ditati iam ea pace fruamini, quam, si non omne bellum deserit, at infirma bella, quæ facili negotio vincantur, & cum pusilla molestia turbent.

Quia ergo omnis victoria nostra, qua à tentationibus liberamur, & mentis tranquillitatem consequimur, ex abnegatione dependet, ideo in scripturis sanctis primò nobis virtus ad pugandum, robur ad vincendum nos ipsos, & postea pax mentis, tranquillitasque promittitur. Vnde sanctus Dauid: Præcinxisti me virtute ad bellum, & supplantasti insurgentes in me sabus me. Et inimicos meos dedisti mihi dorsum, & odientes me disperdidisti.] Sine virtute enim ad bellum, quo affectiones nostras vincamus, nunquam hostes nostros his affectionibus pro armis vtentes, supplantabimus, neque eos à nobis victos repellemus. Et iterum: Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus, ac propugnaculis Ecclesiæ, hoc est, in iustis hominibus ex virtute progeniat: quia nisi præcedat virtus ad pugandum, & ad domandos iniustos hostes, nunquam pax optata succedet. Atque alibi: Dominus virtutem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.] Optimus ordo, & generaliter in diuina prouidentia seruatus. Primò dat virtutem eximiam & excelsum, quæ potens sit hostes proteruos & implacabiles sternere, & post illam non quasi in sudario custoditam, sed multis, & assiduis operibus abnegationis applicitam, tandem pacis nos benedictione multiplicat. Videre, inquit Ricardus Victorinus, & attendite diuinæ donationis ordinem. Daturus populo suo Dominus virtutem, & pacem, prius dat virtutem, & postea pacem. Habet namque aduersarios innumeros populus iste Dei; & quod adhuc grauius est, inimici eorum fortissimi: Opus ergo habent virtute & fortitudine magna, contra quos iugi sollicitudine vigilat tot aduersariorum tam periniqua constantia. Vultis autem audire qualem, & quantam virtutem eis eorum dux promittat; ita tamen si eius præcepta mandatque custodiant? Persequemini, inquit, inimicos vestros, & corruent coram vobis. Persequantur quinque de vobis centum alienos, & centum de vobis decem millia. Cadent inimici in conspectu vestro, gladio. Parum est hoc, audi adhuc aliquid maius de huius regis militibus, quorum vnus persequitur mille, & duo fugant decem millia.] Hæc ille. Optima quidem obseruatio, & nobis perutilis, vt nunquam pacem adipisci sine virtute queramus. Sine ea, inquam, virtute, qua domesticos hostes, carnem, & sensus ad malum pronos, & affectus inordinatos subiciamus. Dum enim hos vincimus, demones quoque externos aduersarios prosternimus, qui nihil in nos possunt, nisi aliquis domesticus hostis illis faueat, & sua importunitate, aut dolo illis ianuam nostri consensus aperiat. Velle autem sine virtute animæ pacem, & sine mortificatione victoriam, est, ac si quis miles

velit fortissimos hostes dormiendo perimere, aut illis arma & alimenta ministrando, de ipsis victoriam comparare. Quod fieri non posse illa verba Augustini declarant: Non est pax, vbi non est subiectio repugnantium.] Qui autem non subicit hostes repugnantes sibi, sed subditur illis, velut feruus, & fouet illos, vt acrius insurgant, & pertinacius rebellet, quomodo pacem consequetur? Patet, o frater, tentationes carnis, & corpus tuum non abstinentia domas, sed cibus ingurgitas; non cilicio & verberibus crucias, sed mollibus indumentis circumdas; non oculos ab alienæ pulchritudinis aspectu tollis, sed eos per quæque pulchra, & illicita vagari permittis: quam ratione pacem inuenies? Superbiæ, & ambitionis impugnatione tentaris, & nunquam in animum indacis, vt plausus hominum fugias, vt in ministerio humili te contineas, vt defectus naturales coram fratribus, mortificationis causa; aliquando manifestes, ingenium verò, & eloquentiam, ceterasque dotes ad breue tempus abscondas, & quoniam modo pacem assequeris? Quare igitur prius virtutem, vt contingat tibi pax: abnega te ipsum, vt mentis tranquillitatem, & victoriam tentationis accipias. Quia nemo sine pugna vicit, sine bello ad pacem peruenit, & sine subiectione, aut morte hostium suorum victoriam vnquam reportauit.

Ang. lib.
de ciuit.
Dei.

Mortificatione virtutes acquiri.

CAPVT X.

UNC, quanti momenti sit mortificatio ad vniuersas virtutes acquirendas, explicandum est, quarum acquisitio multo magis, quam aliqui fortasse putant, ab hoc abnegationis studio dependet. Nam si ipsi existimant, mortificationem esse instrumentum vnum ex multis ad assequendas virtutes, nos putamus instrumentum esse præcipuum, sine quo reliqua huic negotio adhibita nihil omnino posse efficere, nec minimum virtutis alicuius gradum generare. Id autem manifestè constat ex ipsa natura virtutum, quarum aliqua ad efferendam naturam nostram datæ sunt, ad eas supernaturales actiones, quas solo adiumento naturali præstare non potest: alia verò ad ipsam naturam humanam in mortalibus actionibus dirigendam, omnemque carum prauitatem ablegandam. Primi generis sunt virtutes Theologicae, & alia supernaturales infusæ, quatum munus est, mentem suauiter ad actiones naturam excedentes erigere. Secundi verò generis sunt virtutes morales, quarum est vires nostras ipsa perficere, vt sine difficultate bonum opus faciant, neque ab æquo & iusto deslectant. Et si bene inspicimus, omnis virtus, quæcumque illa sit, naturam prauis actibus & imperfectis spoliat, & ad aliquid altum, excelsumque sustollit: cum semper ipsa bonum & perfectum petat, quod nobis comparatum, superius, & altius esse cognoscitur. Omnis ergo virtutis actio aut malum, & imperfectum reiecit, aut bonum naturæ nostræ corruptæ difficile exercet. Cum autem virtus illis actionibus acquiritur, quibus ipsa conseruatur, & crescit, & ad quas animum studiosum inclinatur, relinquatur acquisitionem cuiuscumque virtutis in his duobus actionibus generibus, scilicet in mali nobis delectabilis fuga & reiectione, & in boni nobis difficilis executione consistere. Loquamur

verò nunc de virtutibus acquisitis, nam infusæ non actibus nostris generantur, sed Dei infusione producuntur, & augentur: qui tamen in adultis similes actiones, quibus malum fugiant, & bonum exercent, ut dispositiones infusionis faciendæ, vel ut merita augmenti concedendi requirunt. Quis autem non videat tam mali delectabilis fugam, quam boni difficilis amplexum ad mortificationem pertinere? Mortificatio enim est (ut exemplo virtutis abstinentiæ hoc explicemus) cibos suaves & vina pretiosa, sustentationi naturæ minimè necessaria respicere, consuetam refectiois horam expectare, appetitum in ipsa comestione frænare, hominem non se super cibum & potum effundere, & festinationem edendi & bibendi, & alias innumeras imperfectiones nostras cohibere. Mortificatio etiam est, alimenta vilia & insuavia percipere, quæ appetitum non excitent, sed naturam sustentent: debitam semper mensuram in esculentorum admissione tenere, aliqua etiam necessaria pro assequenda maiori agilitate ad actiones contemplationis, & omnis virtutis, demere. Cum igitur sine his impossibile sit abstinentiam acquirere, manifestum est, impossibile esse sine mortificationis actibus abstinentiam comparare. Et cum eadem sit (ut diximus) omnium virtutum ratio, quod quisque potest per seipsum facili discursu colligere, certissimum est, eas omnes ab actibus mortificationis pendere, nec sine mortificatione quemquam virtutis possessorem existere.

Iam qui putat se sine assidua mortificatione posse virtutes acquirere, & mentem suam his pretiosis gemmis ornare, sciat, quia manifestè errat: sciat, quia oleum & operam perdit, sciat, quia nunquam se studiosum, & tanti boni possessorem inueniet. Apud Iob enim de sapientia scriptum est, qua Dei cognitionem omni virtuti coniunctam significari didicimus: Nescit homo pretium eius, nec inuenitur in terra suaviter viuendum.] Homini bus notio huius sapientiæ denegatur, illis videlicet, qui tantum homines sunt, qui terrena sapiunt, qui nihil sublime, nihil supra id, quod videtur oculis, & percipitur sensibus, æstimant. Nec inuenitur apud eos, qui suaviter viuunt, qui nimirum suis desiderijs parent, rerum suarum appetitionibus delectantur, & in nullo sibi metipsis contradicunt. Hanc sapientiam timoris Dei, inquit Hieronymus, non habet quisquam, nisi carnem suam crucifixam cum vitis & concupiscentiis, nisi vixerit ut Paulus Apostolus, & omnes sancti in tribulationibus, persecutionibus, angustiis, & pressuris. Et ideo suaviter sunt dicti viuere illi, qui nullo iugo disciplinæ tenentur, & effrænes, ac præcipites in labem prorumpunt vitiorum.] Ab his abscondit se virtutis sapientia, quæ mundissima est, atque adeo non potest amare eos, qui non se ab omni immundicia diuellunt: & quietissima, quare fugit ab illis, qui semper diuersis affectibus inquietum animum gestant. Hæc sapientia, quam nunc à vera virtute non discernimus, via est viri iusti rectissima, in qua sine fortitudine ad vincendum seipsum, stare non poterit. Ideoque sanctus Iob virtuti robur adiunxit, dicens: Et tenebit iustus viam suam, & mundis manibus addet fortitudinem.] Via iusti, & mundæ manus iusti idem omnino, id est, iustorum virtutes, actionesque ex virtutibus procedentes significant. Atque ideo ut iustus teneat viam suam, id est, ut virtuti, quam professus est, firmiter adhæreat, & ut à mundicia suarum manuum non discedat, necesse est, ut virtuti fortitudinem

Iob 28. 13.

Hiero. ad eundem locum.

Iob 17. 9.

A addat, qua omnes difficultates virtuti aduersantes superet, qua delectabilia mundi respuat, & qua se suo apte appetitu in illicita ruentem, in bono & æquo contineat. Immo & multiplex virtus, multiplex via Domini est, quam ut nos ipse Dominus doceat, omnem vitiorum prauitatem, & affectionum obliquitatem vult à nobis ablegari. De qua multiplici via Ilias ait: Et erunt praua in directa, & aspera in vias planas.] Prava, & aspera secundum Origenem vitia; & directa, ac via planæ, virtutes designant. Quo indicatum est, debere nos vitiosas affectiones abnegare, ut vias directas, ac planas Domini, id est, ut virtutes teneamus. Iustum enim deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei.] Ut Dominus regnum Dei viro iusto per assequutionem perfectionis ostendat, qua solet aliquem gustum cælestis consolationis impertire, primum deducit illum per vias rectas, id est, per vniuersarum virtutum semitas: quemodo verò ambulabit homo per vias rectas, nisi prius ipse à viis vitiorum prauis obliquisque discedat? Et quemodo ab huiusmodi vitis, quibus est affluet, & in quibus inuenit delectationem, discedat, nisi se ipsum abnegare, & à lacte sæculi ablaetare decernat? Certè via ista Domini, ut inquit Bernardus, via rectæ, via pulchræ, via plenæ, via planæ. Rectæ sine errore, quia ducunt ad vitam. Pulchræ sine forde, quia docent mundiciam. Plenæ multitudine, quia iam totus mundus est intra Christi faginem. Planæ sine difficultate, quia donant suauitatem.] Ut igitur ambulemus per vias rectas, oportet nostrorum desideriorum obliquitatem deserre, ut incedamus per vias pulchras, oportet ab immundicia affectionum fugere: ut teneamus vias plenas spiritualium nempe virorum, qui per eas ambulant, necesse est, vacuitatem ac vanitatem mundi despiciere: ut denique ingrediamur vias planas, necessarium est à viis voluntatum nostrarum, scopolis complanatis, separari. Qui autem non videt hæc omnia sola mortificatione fieri, adhuc vias virtutis, & spiritualis conuersationis ignorat.

Oportet ergo, ut virtutes assequamur, & fructus bonarum actionum feramus, abnegationi eorum, quæ nos delectant, insisteret. Virtus enim, ut Thomas Aquinas docet, prærequirit passiones sedatas, & ex consequenti sensus moderatos, sine quorum moderatione passiones tranquillitatem non habebunt. Omnis autem sensuum moderatio, passionumque sedatio, mortificatione inchoatur, mortificatione progreditur, eademque perficitur. Quare qui assidua mortificationis obliuiscitur, neque in infimo gradu virtutes acquirat. Certè sicut vitis naturaliter palmitibus huc illucque distenditur, & pampinis se diffundit, adeo ut necesse sit eos amputare, si agricola ex vite fructum expectet: ita natura nostra post Adæ peccatum in id præcipue incumbit, ut cogitationibus, ac desiderijs, velut sarmentis, se in res visibiles, & terrenas effundat; quæ falce mortificationis rescandæ sunt, si homo cupiat suaves botros, id est, dulcissimos virtutum actus emittere. Nam in vite paupertas palmitum, est abundantia fructuum, quia à palmitibus ferendis prohibita, non iam per inuisiles pampinos, sed per viles fructus, suauisque prorumpit: ita & in anima paupertas affectionum, quam mortificatio efficit, est abundantia virtutum, quia conatus, qui operibus carnis denegatur, actionibus iustitiae conceditur. Vnde merito Christus de patre loquens, ait: Omnem palmitem in me

Ist. 40. 4. Orig. hō. 21. in c. i. Luca.

Sap. 10. 10.

Bern. ser. in eūdem locum sapientia.

D. Thom. 1. 2. q. 59. ar. 2.

Ioan. 15. 2.

non

non ferentem fructum, tollet eum: & omnem, qui fert fructum, pungabit eum, ut fructum plus afferat.] Quinam sunt palmities, qui fructum non ferunt? Peccatores, qui sola fide mortua contenti bona opera præstare non curant. Et qui sunt palmities, qui fructum ferunt? Iusti; qui bonis operibus fidei respondent. Hi à patre purgantur, ut abundantiorum fructum afferant, cum auxiliis gratia roborantur, ut affectiones terrenas deponant, & se à rebus mundanis abstineant. Mundi quidem sunt, sed ut crescant fructibus, adhuc sunt amplius abnegatione mundandi. Neque enim, nisi mundi essent, ut ait Augustinus, fructum ferre potuissent, & nisi amplius mundarentur, ad perfectionem fructus venissent. Quare mundat mundos, hoc est, fructuosos, ut tanto sint fructuosiores, quanto mundiores. Qui autem non putantur, atque purgantur, paulatim steriles fiunt. Ideoque dictum est de vinea Domini Sabao: Non putabitur, & non fodietur, & ascendent vepes & spinæ.] Ita sanè contingit, ut qui seipfos mortificatione non purgant, neque humilitate deiciunt, expectati ut faciant vvas, faciant labrufcas, & pro virtutum actionibus, quas ferre debuerant, spinis, & tribulis ineptorum sermonum, & malorum operum accedentes compungant. Qui ergo volunt ab his malis eripi, & diaboli potestatem fugere, cuius est vitiosa opera suadere, ab assidua sui abnegatione non fugiant. Quod studium esse iustorum docet Dominus in Iob, dicens: Cum sublatus fuerit, subintellige, diabolus, timebunt Angeli, & terri purgabuntur. Cum, inquam, aduersarius se exerit, & aduersus viros iustos pugnare constituerit, tum illi, qui imitatione sunt Angeli, casto timore, & abnegatione se protegent, & à prauis actionibus se defendent.

Abnegatio itaque necessaria est, ut distorti mores deficiant, virtutesque succrescant. Neque potest aliquis pretiosis virtutum indumentis ornari, nisi prius per abnegationem viles, & fetidos vitiatorum pannos abiciat. Sicut enim accipiter veteres plumas depolit, ut nouis & pulchrioribus vestiatur; ita iustus, qui nititur volatu in cælum ascendere, & ipsum Verbum Patris, carne velatum imitationis vnguibus apprehendere, necesse habet antiquas vitiatorum pennas exuere, ut nouis, scilicet virtutibus, exornetur.

Nunquid, ait Dominus ad Iob, per sapientiam tuam plumefecit accipiter, expandens alas suas ad austrum? Ac si dicat, non tuum, sed meum opus est, quod accipiter ad calorem Austris, alas expandat, ut huius venti tepore membra sua ad laxandas plumas veteres, & novas induendas concalescant. Sic profus opus gratiæ meæ est, quam ego volentibus offero, quod iustus Spiritus sancti calore concepto vitiosos actus mortificatione exuat, ut bonorum operum exercitatione virtutes induat. Quid est accipitem in Austro plumefecere, inquit Gregorius, nisi quod vnusquisque sanctorum tactus flatu sancti Spiritus concalescit, & vsum vetustæ conuersationis abiiciens, noui hominis formam sumit: Quod Paulus admonet dicens: Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum.] Et rursum: Licet is, qui foris est, noster homo contumparitur; tamen is, qui intus est, renouatur de die in diem.] Vetustam autem pennam proicere, est inueterata studia dolose actionis amittere: & nouam pennam sumere, est mitem, ac simplicem bene viuendo sensum tenere.] Hæc ille. Sicut autem fieri non potest, ut auicula nouas plumas induat, nisi veteres exuat: ita impossibile est,

Iacobi A lauez operum tom. 2.

vt quis non abiectis actuum vitiosorum vestibus, bonorum habituum, id est, virtutum indumentis decoretur. Illos autem vitiosos actus solum studium abnegationis depellit: quia nemo potest quod placet, abiicere, & quod delectat, relinquere, nisi sibi ipsi contradicens, flagello mortificationis utatur. A nobis igitur mortificationis gladio imperfectiones, & superflua desideria præcidamus, ut cælestibus desideriis ad omnem virtutem incitemur. Nam hæc desideria robur ad profequendam mortificationem adicient, & studiosarum actionum erunt initia, quibus virtus ipsa generatur, & semel genita conseruatur, & crescit. Saliamus nos, ne spiritus sine mortificationis sale putrescat. Immo & saliamus nos, ut spiritus acerbitate seposita, & suauitate virtutum comparata, cibus Domino acceptus fiat. Quemadmodum enim olea per se sumptæ insuauissima sunt, quas nemo vel ori adiuuere sustinebit, at salugine conditæ tam gratum saporem accipiunt, ut finiant non tantum communes pauperum mensas, sed etiam lauta regum & pretiosa conuiuia; & ita humanus spiritus vitiis affectus insuauissimus est, quem mensa Domini non sine indignatione repellat, at mortificationis sale conditus, & virtutibus preparatus tantam suauitatem comparat, ut dignus sit mensæ Domini præsentari. Iure igitur hoc mortificationis sal omnino necessarium vitæ spirituali putamus, quod nos à malis præseruat, ad eò ut possit inter ea numerari, sine quibus nequaquam hæc vita subsistit. Dicemusque illud Ecclesiastici sub cortice medullam spiritus inspicientes: Initium, id est, summa necessitatis rei vitæ hominum, aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, & panis similagineus, & mel, & botrus vuar, & oleum, & vestimentum.] Nam ad vitam spiritalem agenda necessaria est aqua compunctionis, qua lauemur: ignis Spiritus sancti, quo accendimur: ferrum tribulationis, quo domemur; sal mortificationis, quo à putredine feruemur: lac puritatis, quo exornemur; panis virtutum, quo sustentemur; mel consolationis, quo roboremur: botrus zeli, quo bona adepta custodiamus; oleum charitatis, quo emolliamur; & vestimentum gratiæ, quo operiamur.

Nec satis est ad virtutes acquirendas, eam mortificationem excolere, qua mala, & virtuti contraria deserimus, nisi eam, quæ bonis etiam actionibus, licet difficilioribus insit, amplectamur. Nam aliqui sunt, qui iam à malis abstinere, at volunt semper humi repere, in infimo loco iacere, & nunquam ad ascendendum, & aliquid magnum molliendum animari. Hi nunquam erunt virtute sublimes, nisi hanc suam pusillanimitatem abnegent, & seipfos ad ascendendum, & magnas virtutum actiones exercendas impellant. Magnificum enim opus sine magnis sumptibus fieri non potest, & nemo sine magno labore ardua petit, & nunquam sine magna difficultate, & eximio conatu thesaurum altè est osum diuitiarum cupidus possidebit. Nihil verò magnificentius est, nihil difficilius, nihil ditius & occultius virtute perfecta, quam profecto sine ingenti labore & conatu mentis, & sine magnis sumptibus, quibus homo vniuersa terrena, saltem quoad affectum deserat, nunquam acquirat. Necessarium est ergo, si ad eam peruenire cupit, ut amorem tepidæ quietis abneget, & mentem, si non in luto hærentem, at in ordinaria quadam vitæ conuersatione iacentem, maioris laboris impositione mortificet. Omnis ascensus, inquit Gregorius, in labore est, descensus in voluptate, quia per adnillum

Ecclesi. 39.
31.

Grig. lib.
7. mor. c.
10.

gressus ad superiora tenditur, per remissionem verò ad inferiora declinatur. Ad montis enim verticem saxum subuchere, magni laboris est, idemque à summis ad ima dimittere labor non est: sine mora videlicet proruit, qui magnis conatibus ad summam peruenit.] Si ergo nos non quidem vsque ad infimum montis, sed ad culmen vsque virtutis ascendere volumus, necesse est, vt plusquam ordinariè laboremus. Qui sanè labor magnam naturæ violentiam inferendam habet, & satis difficilem mortificationem inuoluit. Cupis esse verè humilis: iam omnes occasiones honoris, & gloriæ mundanæ tibi deferendæ sunt, vilia quæque & abiecta ministeria libentissimè admittenda, quæ te apud homines gloriosum, & nominatum facere possunt, abscondenda: in rebus minùs rectè factis, quæ tibi imputantur, silendum: sinistram opinionem de te conceptam, & tibi falsò impostam, ineptitudinis famam ad munus alicuius momenti subeundum, tolerandam. Alij te verbis minùs veris ex albo reiciant, vt se ingerant; tuos labores taxabunt, vt suos exalcent, quia sine tui iniuria, & vilipensione se magnos esse posse non iudicant, & tibi in his occasionebus, & mille similibus tacendum est, nisi euidens Dei gloria ad modestè loquendum obliget, si velis ad mediocrem saltem humilitatem, & mundi contemptum peruenire. Et tu hæc, & alia multa difficilia, quæ similiter in alijs virtutibus exercendis occurrunt, sine mortificatione præstabis: Et tu hæc æquanimitè sine abnegatione sustinebis? Ergo sine mortificationis studio non est possibile virtutes acquirere, nec ad aliquem saltem mediocrem earum gradum peruenire. Quare superest, vt vel sine veta virtute maneat, atque in sterquilinio tepiditatis iaceas, vel vt vehementi cuidam studio mortificationis insistas. *Isa 9.5.* Nam omnis violenta prædatio cum tumultu, & vestimentum mistum sanguine erit in combustionem, & cibus ignis.] Non quidem poteris te ipsum vestibus veteris Adæ, nisi violenter euere; non poteris sine proprij sanguinis effusione, id est, sine eorum, quæ diligis abiectione, à te pristinos motes euellere, immò oportet laborare, & tibi metipsi violentiam inferre, vt pannos hos viles destruas, & igne charitatis absumas. Ex quorum certè combustione auis vnica, virtus emergit, & suo aduentu humani cordis regionem latificat. Phoenix enim (vt fertur) membra fessà, & senio confecta igne concremat, vt ex cineribus renascatur, & iuuenis ac pulcher assurgat. Sic iustus debet antiqua membra, quæ sunt super terram, id est, affectus immoderatos, & omnem pusillanimitatem, & amorem noxiæ quietis adutere, vt valeat vitam nouam, & Christo similem accipere, ac virtutibus, tanquam nouis & pulcherrimis pennis, decorari.

Mortificatione donum orationis impetrari.

CAPVT XI.

RATIONI, ac contemplationis donum cœtui virtutum adiungitur; quamobrem si mortificatio necessaria est ad omnes virtutes acquirendas, ex eodem fonte nascitur, eam ad orationis donum comparandum necessariam existere. Sed aliquid habet oratio, ratione cuius mortificationi indissolubiliùs adiungitur, & multo magis, quàm virtutes reliquæ, ab eius assiduo studio dependet. Quod ita esse

confirmabimus, si interrogemus, quare non tantum in statibus secularibus Ecclesiæ Dei, sed etiam in statu Ecclesiastico, & in congregationibus religiosis inueniuntur multi viri boni, qui rectè viuunt, qui sine graui peccato conuersentur, qui ad abstinentias, & corporis asperitates, & opera misericordiæ, & actiones virtutum moralium se applicent; è contra verò inueniantur paucissimi, qui donum orationis habeant, qui cum Deo non iam verbis solis, sed in spiritu & veritate, conuersentur, & lucem contemplationis obtineant. An Deus noster seuerus, & imperiosus est, qui velit vt homines sibi famulentur, non verò vt eius alloquium experant, neque ad ipsius conuersationem accedant? Non. Quia de Sapientia Patris, ac Dei filio scriptum est: Et delicia meæ esse cum filiis hominum:] neque horrebit eos, quorum naturam induit, quorum fratrem, ducem ac magistrum se fecit, quorum conuictum, & conuersationem ad suas delicias requisit. Idem autem de Patre, & Spiritu sancto sentire patet. Nam ipse Filius dixit: Qui videt me, videt & patrem;] vt se habere cum Patre non tantum eandem naturam, verum & eandem voluntatem, ostenderet. Et cum Trinitas Deus vnus sit naturæ, atque substantiæ, eiusdemque voluntatis, quod Filius pro deliciis habet, scilicet cum hominibus conuersari, Pater quoque, & Spiritus sanctus suas delicias computabit. An paucissimorum virorum spiritualium causa est, quòd homines ad omnipotentem Deum appropinquare, & tantam maiestatem interpellare non audeant? Non. Quoniam iam euauit tempus illud, in quo homines perterriti, ac pauore concussi stabant procul, & dicebant Moyse: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.] Immodò nunc instat tempus, in quo quisque filius Ecclesiæ audit dicentem Sponsum: Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora.] Et multi sunt, qui donum orationis vehementer exoptant, nec obtinent; qui dum conantur ascendere, deturbantur; qui pulsant, & non aperitur eis: qui possunt dicere illud Ezechie: Dum adhuc quiescerem, succidit me.] An tandem huius rei causa est, quòd Domini conuersatio amara, & insulsa homines ad eam aspirantes exteret, & sua insulsa iustitia eos iam accedentes repellit? Nullo modo. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædium conuictus illius, sed lætitiæ & gaudium.] Cuius manifestum signum est, quòd ad aliquam mediocritatem orationis admissi ita solent res humanas relinquere, & in assiduam Domini communicationem incumbere, vt vix charitate, proximorumque necessitate poscente, valeant à dulcissimo Sponsu amplexu separari.

Huius ergo paucitatis virorum spiritualium, & qui donum orationis habeant, nulla alia causa assignari potest, nisi quòd oratio ac contemplatio, magnum, & indefessum studium mortificationis præexigit; & quia paucissimi sunt, qui seipso fortiter abnegent, & perfectè mortificent, ideo rari inueniuntur, qui in cellam vinariam admittantur, & vinum illud diuinæ communicationis, quod non ad stultitiam, sed ad sapientiam inebriat, si non ad fatietatem, saltem ad nonnullam sufficientiam ebibant. Oratio enim (quo nomine, toto hoc capite contemplationem, & omnem cum Deo communicationem intelligo) est virtus castissima, (vt eam vocat Dionysius Arcopagita) & quæ requirit purgatissimas, & tranquillissimas mentes; quare absente ab aliquo mentis tranquillitate

Prou. 8. 31.

Ioan. 14. 10.

Exodi 20. 18.

Cant. 2. 14.

Isa. 38. 12.

Sapient. 8. 16.

Dyon. lib. de diuinit. nom. c. 3.

litate

litate atque mundicia, necnon & passionum patione, quæ tria à mortificatione proueniunt, necesse est, vt virtus orationis se abscondat, & radius ille diuinæ claritatis, quo Deum contemplamur, abscedat. [Ascendit] sponfa, nempe fidelis anima, per contemplationem ad Deum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris; Quod si myrrha mortificationem, & thus orationem designat, si primum tollamus, oratio nostra præ signitie non valebit ascendere, neque Deo appropinquare. Simul ascendit vtique, ait Ricardus de sancto Victore, funis mortificationis, scilicet & desiderij atque orationis: qui alter ab altero fulcitur, ita vt neuter per se possit ascendere, vel Deo placere. Superna enim desiderata non possumus, nisi terrena despiciamus; & terrena non despiciamus, nisi supernorum desiderio trahamur. Absque delectatione enim cor esse non potest, sed aliqua ideo trahi necesse est, quia trahit sua quemque voluptas, vnde cum alia illi subtrahitur, ad aliam facilius inclinatur: & quia vacuum est, ad aliquid capiendum amplius est dispositum. Tanto ergo magis spirituales delectationem admittit, quanto & consolationis terrenæ expertus est, & in aliquo delectari non cupit.] Hæc ille, & alia optime. Sicut autem anima mortificatione, simul & oratione subtolitur: ita & Dominus eisdem duobus studiis iunctis attrahitur, vnde & ipse in Canticis ait: Vadam ad montem myrrhæ, & ad collem thuris.] Eos namque familiariter visitat, vt Gregorius annotat, quos per mortificationem vitiorum ad alta proficere, & per mundas, & humiles orationes suaviter redolere perspicit.] Nec prætereunda est diuina loquutio, quæ mortificationi nomen montis, & orationi nomen collis applicuit, quia videlicet oratio debet esse sui cognitione humilis, & mortificatio fortitudine pugnandi sublimis. Vel quia cum mons collem quantitate molis excedat, mortificatio debet orationem temporis diuturnitate superare. Oratio enim quieta, & ab aliis occupationibus sequestrata determinata habet tempora, quibus ab anima iusta fundatur: at ferè nulum est tempus, in quo ipsamet anima à mortificationis exercitio ferietur. Sed quodcumque munus, quamcumque occupationem subeat, inuenit aliquid, in quo possit se ipsam vincere, & abnegare.

Omnes quidem sancti, ac perfecti viri nunquam sine magna mortificatione, ad magnum orationis donum ascenderunt, ideòque ineptiæ nobis tribuetur, si non mortificantes nos ipsos, velimus orationis donum accipere. Abraham ascendens in montem, vt filium suum immolaret, struem lignorum humeris eius imposuit, ipse verò portabat in manibus ignem & gladium. Hic pater multarum gentium, omnium est iustorum imago, qui dilectum filium Domino immolaturum, eum lignis onerant, & ipsi ignem, & gladium in manibus portant. Quid ligna indicant? Sanctas quidem, & piæ meditationes, quæ ignem cælestis amoris foueant, quo spiritus immolandus ardebit. Et quid ignis gladiusque significant? Studium orationis & amoris, quo nos spiritus ardet, & studium mortificationis, quo, vt Deo viuatur, mundo perit. Sed hunc gladium simul cum igne iusti in manibus, id est, in operibus portant, quia proprium spiritum nisi abnegatione maceratum, non audent, immò nec possunt igne orationis incendere, nec charitatis flamma cremare. Quod ergo illi faciunt, & nos similiter faciamus: prius maceremus nos ipsos mortificationis gladio, quia sicut in veteri lege animal viuum sacrificij gratia, non licebat igni dare; ita & nunc frustra

A laborabimus nos ipsos carni, & affectibus mundi viuentes sanctæ orationis igni committere. Hic enim ignis non viuos, sed mortuos sæculo inflammare, & illuminare consuevit, vnde & nos viuentes contemnet, & frigidus atque obscuros relinquet. Quid? quod non solum animalia viua igni non tradebantur, sed & immunda secundum legem erant à Domini sacrificio repulsa? Horum verò immundorum onus erat camelus, qui licet ruminet, non tamen habet dorsum rectum, nec vngulam diuidit. Quem autem camelus significat, nisi illum, qui vult se Deo in altari orationis immolare, non tamen rectitudinem spiritus querere, nec inter bonum, & malum mortificatione discernere? Hic sanè immundus est, indignus prorsus Domino præsentari, & sancto igne orationis incendi. Quin & camilæsius prohibetur, quo, vt inquit Beda, vita damnatur informis, & moribus tortuosa: vt ex alio capite cognoscamus, carnalem & immortificatam vitam, quam nobis non licet attingere, nec licere ad orationem & contemplationem adducere. In altari enim cordis, & in igne contemplationis spiritus mundo mortuus redolet, viuus fætere: spiritus mortificatione lotus placet, at prauis affectibus inquinatus ob suam impuritatem reicitur. O quam verum hoc! Accedit homo ad cõttemplandum, quide mortificatione non curat, & ibi eius spiritus vix ad momentum quiescere sciens, mille vana considerat, mille impura, & obscæna meditat, & quasi his, quæ cogitare debuerat, bonis admiscet. An id non est fætere, & intolerabilem odorem emittere? Iam post paucos dies, videns se nihil meditatione proficere, studium meditandæ cõttemplandique deserit, & occupationibus externis solum intendit. An id non est à Domini conspectu repelli? Verum igitur est, quia ad immolandum spiritum Domino concurrere debent ignis & gladius; & verum etiam est, spiritum prauis affectibus immundum non posse facto contemplationis igne accendi, nec flamma charitatis concremari.

Inuenimus causam quare pauci adhuc ex viris bonis donum orationis, & contemplationis habeant, quia scilicet pauci sunt, qui diligenter in studiū mortificationis incumbant. Vnde sapienter Beatus Pater Ignatius, audiens quendam ex nostris de viro religioso laudis causâ dicentem, quod esset vir multæ orationis, vocem ipsam commutauit, aut radicem potius multæ orationis expressit, dicens: Vir erit multæ mortificationis. Sentiebat enim, quod verissimum est, magnum orationis donum ex magno abnegationis studio pendere, & semper discissum à nobisne ipsi per mortificationem, & accessum ad Dominum per orationem copulari. Sed quæramus nunc quam ob causam ita oratio mortificationi iungatur, vt ab ea diuelli, separarique non possit? Certè quidē huius rei manifestissimam causam inuenimus, quod oratio, ea præcipue quæ mente fit, est quædam purissima rerum cælestium inspectio, qua nos ad odium mali, bonique amorem incitamus. Inspectio verò oculis mentis luce perfusos, mundos, atque tranquillos omnino requirit. Sicut enim corporis oculi tenebris obcæcati, vel puluere coinquinati, vel aliquo noxio humore turbati nequeunt colores aspicerè: ita oculi mentis sine luce, sine mundicia & sine tranquillitate non valent diuina contemplari. Hæc autem tria sunt mortificationis opera. Mortificatio enim dum peccata vitat, & ab illis abstinet, illicitaque fugit, lucem ad meditandum & contemplandum impetrat. Nam Isaias ait: Quem docebit scientiam, & quem intelligere fa-

Beda. 99.
in Leuit.
c. 9. To. 8.

Lib. 5. c.
1.

Isaias 3.
9.

1. Corin.
2. 14.

Psal. 118.
18.

Greg. 5.
mor. c. 22.

Cassian.
col. p. c. 3.

Nilus.

ciet auditum? Ablactatos à lacte, auulfos ab vberibus.] Non eos, qui sæculi lacte nutriuntur, & rerum visibilium vberibus delectantur, sed impuris actibus valedicentes, sapientia Dei, & lux contemplationis etudiet. Et Paulus: Animalis homo non percepit ea, quæ sunt spiritus Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur. Quis est animalis homo? Nonne qui animam videtur habere, non mentem: id est, qui omnem vitam suam in visibilibus occupat, & nunquam se ad inuisibilia percipienda, & diligenda præparat? Is non perspicit arcana cælestia: ita ea audit, & cogitat, ac figmenta cogitaret, quibus nec ad bonum, nec ad malum moueretur. Stultitiam reputat, ob inuisibilia futura se à præsentibus visibilibus elongare: cum tamen hæc sit summa sapientia, quam sola lux diuina spiritualibus hominibus concessa discernit. Ac proinde sapienter postulabat sanctus Dauid: Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua.] Da, inquam mihi Domine vt me cohibeam, & tenebras meorum peccatorum auferam, licet mihi insipienti sit iucundum in tenebris ambulare. Tūc verò cælesti luce perfundes, vt legis tuæ mysteria cum fructu considerem. Vt enim dixit Gregorius: Mens ad contemplanda interna non perducitur, nisi ab his, quæ exterius implicant, studiosè subtrahatur.] Relinquit igitur ea, quæ ipsam in terris ligatam, & compeditam tenent, vt se possit subtili cognitione, & cælestibus desiderij calis inferre, & vultui se Domini præsentare.

Mortificationis etiam opus est, puluerem inepitaram cogitationum, & adhesionem ad res terrenas abstergere, quæ mentem in Dei hospitium creatam, & in thalamum præparatam, ingenita vilitate contaminant. Si autem contaminant, ineptam quoque ad colloquia reddunt cum suo conditore miscenda, eamque prægrauant, vt pennis cognitionis, & affectionis ad alta, ac sublimia volare non possit. Ob idque pulcherrimè Abbas Isaac apud Ioannem Cassianum, mentem nostram peninæ leuissimæ comparauit. Quæ, inquit, si humoris cuiuspiam extrinsecus accidentis corruptione vitata non fuerit, vel infusa mobilitate substantiæ suæ, tenuissimi spiritus adiumento, vel naturaliter ad sublimia, cælestiaque sustollitur: sin verò humoris cuiusquam aspergine, vel infusione fuerit prægrauata, non modo in nullo aëris volatus naturali mobilitate raptabitur, sed etiam ad ima terræ concepti humoris pondere deprimitur: ita mens quoque nostra si accidentibus vitiis, curisque mundanis aggrauata non fuerit, noxiæ libidinis humore corrupta, vel naturali puritatis suæ beneficio subleuata, leuissimo spiritalis meditationis afflatu sublimabitur ad superna, & humilia deserens atque terrena, ad cælestia, & inuisibilia transferretur.] Hæc ille. Ea ergo vsus mortificationis abstergat, quæ mentem ab orationis ascensione retardant, cuiusmodi sunt distractiones, contentiones, verbolitates, detractiones, proprii honoris & commoditatis quaestiones, & alia huiusmodi, quæ sæpe viros etiam bonos, & spirituales offuscant. Nam sicut horum admissiones ad Sponsi conclauem, ingressum impediunt, & gratiam tollunt impetrandi, ita eorundem abnegationes assidue ianuam Domini pandunt, & vim habent, quod petitur, obtinendi. Quod significat mirabilis Abbas Nili sententia:

Quidquid patienter tuleris, fructum in oratione percipies. Id est, si teipsum abnegaueris, & corpus, ac animam flagello mortificationis afflixeris,

non solum in alia vita, verum & in tempore orationis præmium aliquod assequeris. Quia sicut immortificatio, mentis auditate & desolatione sæpe mulcatur; ita è contrario abnegationi deuotione mentis & cælesti consolatione respondetur. Equum enim est vt rusticus inuerecundè Palatium regis irrumpens, & capte, ac allia, & similes cibos grossiores rerum mundanarum eructans, hilarem faciem regis non videat, pauperculus verò humillis modestè ingrediens, & se abnegatione purificans, sui desiderij impletionem accipiat. Memore est illius Paulini præcepti: Volo viros orate in omni loco, leuantes puras manus sine ira & disceptatione.] Et dum manus, id est, opera, & affectiones ab ira, & contentione, & similibus malis emundat, seipsum ad magnum fructum percipiendum, ex oratione disponit. Lignum aridum, omnique humore liberum, aptum est, vt ab igne consumatur, sic mens ab amore temporalium mortificatione purgata, disposita est, vt cælesti illustratione & calore formetur. Nam Deus sibi similes diligit, eosque libenter in suam familiaritatem euehit. Similes autem Deo sunt, qui sibimet ipsi vim inferunt, & in omnibus, quoad possunt, desideria sæcularia mortificant. Ita quidem fiunt spirituales viri, id est, carnalia & mundana fugientes, & cælestia ac spiritalia consecretantes. Quid ergo mirum, si ille, qui spiritus est, spirituales diligit, spirituales donis multiplicet, spirituales sibi per intimam familiaritatem adiungat?

Mortificatio denique omnem perturbationem aufert, & miram animæ tranquillitatem importat. Deus sanè peccatam animam ad actus contemplationis inuitat. In pace enim factus est locus eius.] Templum quoque sibi à rege pacifico, & in tempore pacis ædificari voluit. In diebus summæ pacis natus est, cum gentes conflabant gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces.] Atque Eliæ in quadam pacis imagine, scilicet in [sibilo auræ tenuis,] apparuit. Hanc autem pacem, à qua homines suis desiderijs & voluntatibus adherentes, longissimè absunt, viri mortificati, pro vt in hac vita fieri datum est, certissimè possident. Affectus enim, & desideria prophana, necnon & sensuum oblectationes sunt quasi venti vehementius spirantes, qui mare nostri cordis turbant, & seuisimas tempestates exsuscitant. Et vidimus sæpe non tantum corda impiorum, sed etiam corda bonorum, quasi mare, feruere, & passionum quasi ventorum diris flatibus sursum & deorsum agitari. Istam verò tempestatem mortificatio sedat, quæ affectus comprimit, sensus cohibet, desideria ligat, & spiritales hos vètos velut alter Æolus, carcere occludit. Quamobrè Isaias ait: Et erit opus iustitiæ pax, quia dum iustus, vt æquus iudex, in affectiones immoderatas sententiam profert, & eas abnegationis flagello castigat, eam pacem mentis, & cordis tranquillitatem obtinet, quæ omnem humanū sensum exuperat. Idque Ricardus Victorinus in duobus filiis Zelphæ Gad, & Affer, secundum tropologiam adumbratum putat, quorum ille vigorem abstinentiæ, & iste vigorem patientiæ, & uterque simul plenam abnegationem ex ablatione delectabilium, & sustinentia tristium constantem significat. Hi duo in Deuteronomio benedicti vocantur, & felicitas interpretantur, quia vigor abstinentiæ, quo omnia superflua rescamus, & vigor patientiæ, quo assilgentia quaque sustinemus, nos in hac vita felices, & pacis possessores reddunt. Nam duo sunt, inquit prædictus doctor, ex quibus constat gaudium beatitudinis careere eo scilicet, quod nolis, & habere quod velis.

Felicitem,

1. Tim. 2.
8.

Psal. 75.
3.

Isaia. 2.
4.
3. Reg.
19. 28.

Isaia 32.
17.

Ricard.

Deuter.
23.

Ricard.
Beniam.
minor. c.
26.

Fœlicem siquidem dicitur, qui nil patitur, quod nolit, & illum beatum iudicamus, cui suppetunt, quæ capit. Qui igitur pro cœlestium desiderio, sæculi voluptatem odit, profectò per abstinentiam hostem suum, ubique declinare poterit. Rectè ergo vigor abstinentiæ Gad, id est, fœlicitas dicitur, qui ubique calcet sæculi blandimenta, quæ detestatur. Item qui pro amore Dei, afflictionem corporis diligit, ubi quæso, non inueniat aliquid vnde affligi possit: Si ergo iure beatus creditur, qui ubique inuenit quod amat: iustè vigor patientiæ, Asser, hoc est, beatus, nominatur, cui vndique obuiat quod desiderat. Sic ille. Tam si abnegatio lucem affert, oculos interiores mundat, & mentem pacat, atque tranquillat, non dubium quin ad donum orationis contemplationis que disponat.

Ex quo etiam sequitur, abnegationem duos orationis comites, impetrationem eorum quæ postulamur aut desideramus, & spirituales consolationem afferre. Impetrationem quidem: quoniam Dominus, qui impensè suos diligit, non negat illis, quod videt magno desiderio, magna preparatione, & fletu, ac lacrymis postulare. Qui verò orationi mortificationem adiungunt, ea se ad impetrandum disponunt, lacrymis, si non corporis, at mentis, id est, afflictione petunt, & se ingens habere desiderium postulatorum ostendunt. Iudith in cilicio, & cinere orans victoriam hostium impetrat. Esther ieiunans, & se affligens, Assuerum placat. Iosaphat prædicato ieiunio omnibus subiectis suis hostes effugit. Daniel deprecatur in ieiunio, sacco, & cinere, & stupenda dona consequitur. Et eodem modo nos, dum orationi mortificationem corporis, & multo magis sensuum, & affectuum compressionem copulamus, quod petimus, aut cupimus, suscipimus. At quis explicare sufficiat, quàm magnis consolationibus Dominus in orationis lectulo mortificatos recreet? Hoc alterius tractationis est. Interim tamen sciamus, quòd sicut in rebus sæculi oblectantes se ipsos, diuina consolatione priuantur; ita semetipsos vincentes, & abnegantes ineffabilibus sæpe consolationibus perfruuntur. Filij Israel non in Ægypto, sed in Deserto, postquam Ægypti farina defecerat, manna de cælo, quo reficerentur, sine vlllo labore suscipiunt. Ita iusti pane cœlestis consolationis abundant, cum oblectationes mundi deserunt, & per sui abnegationem quasi in quodam se deserto constituunt. Ibi gustant panem, quem non terra manibus hominum culta profert, sed cælum sponte demittit: Omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem. His dicitur in Proverbiis, vt potus cœlestis suauitatis concedatur: Date siceram mœrentibus, ait Salomon, & vinum his, qui amaro sunt animo. In his nominibus siceræ & vini, diuina consolatio, & in eo, qui amaro est animo, vir mortificatus exprimitur. Vnde Beda: Siceram & vinum hoc loco, supernam diuinæ sapientiæ consolationem dicit, quæ illis est exhibenda cordibus, quæ in infimis consolari refugiunt, & quicquid occurrit in præsentia, amaro suscipiunt animo: solis, quæ nondum vident, gaudiis cœlestibus tota mente inhærentes, iuxta eum, qui dixit: Negavit consolari anima mea: memor fui Dei, & delectatus sum. Hæc ille. O igitur flendam hominum insipientiam! qui ob terrenas oblectatiunculas, quas vix summis, labijs attingunt, cœlestium consolationum abundantia priuantur! O detestandam stultitiam eorum, qui magis volunt in rebus visibilibus, quàm in omnium creatore delectari! Sed ò nullis verbis satis damna-

Iudith. 9.
1. Esther.
4.
2. Paral.
20. 3.
Daniel.
9. 3.

Exod.

Sapient.
16. 20.

Prover.
31. 6.

Beda. li.
3. in Pro-
uer. ad
eundem
locum.

Psal. 76.
4.

A ram cæcitatem spiritualium virorum, qui ob res ferè nullius momenti, quas facillimè possent abicere, tam ineffabilibus bonis se indignos efficiunt! Nam secularis suo corpori indulgens aliqua percipit oblectamenta creaturarum, quæ saltem ad horam miserum corpus exfatiant, eiusque ad breue tempus appetitum, & desiderium explent. At nos pro nostri status ratione à mundi deliciis elongati, ob, nescio quas, puerilitates sensuum, & affectuum nostrorum, & ob, nescio quam, inanis gloriæ umbram cœlestes consolationes, certè maximas, & suauissimas perdimus, & donum sanctæ contemplationis admittimus. Tantæ ergo dementia nos pudeat, & qui iam maiora, & quæ alicuius videbantur esse momenti, reliquimus, ne ob res nihili tam suaui bona perdamus. Fortiter, & constanter abnegemus nos ipsos, quia sine abnegatione nunquam in sponsi arcanum intrabimus, nunquam cœlestes consolationes consequemur.

Mortificatione omnem perfectionem
obineri.

CAPVT XII.

C V I D Amplius de hoc præstantissimo abnegationis medicamento dicemus, nisi quod medici corporum, sua medicamenta laudantes, solent proficere, nimirum ea omnibus inualetudinibus carnis mederi, amabilemque salutem præstare? Dicant ipsi quod sibi libuerit, & suas curandi rationes exaggerent, quia nunquam vno dumtaxat medicamine vniuersos carnis morbos curabunt, nunquam eam à corruptibilitate vindicabunt, nunquam perpetua & indurpta sanitate complebunt. At nos verè, & sine vlla exaggeratione dicimus, vnum abnegationis medicamen omnes spiritus nostri infirmitates, plagasque depellere, & omnem sanitatem spirituales, quæ nobis volentibus semper duret, scilicet sanctitatem & perfectionem afferre. Nec est necesse repetere, de illa abnegatione esse sermonem, quam diuina gratia parit, & Deus, nos supernaturaliter mouens, in nobis efficit, sine quo nihil omnino possumus, & nec minimam perfectionis particulam comparare valeamus. Ioannes Cassianus mortificationem, perfectionis initium appellat. Mortificatione voluntatum, inquit, extirpantur, atque marcescunt vitia vniuersa. Expulsionem vitiorum virtutes fructificant, atque succrescunt. Pullulatione virtutum, putitas cordis acquiritur. Puritate cordis Apostolica, charitatis perfectio possidetur. At nos amplius dicimus: mortificationem nempe non tantum perfectionis inirium existere, sed illius beneficio animam omnes gradus perfectionis ascendere. Mortificatio enim, vt monstratum est, vitia extinguit, quatenus nos à malo retrahit. Mortificatio virtutes inserit, quatenus ad actus difficiles aggrediendos & sustinendos impellit. Mortificatio cor purificat, dum affectus moderatur, & rerum visibilibus desideria cohibet. Mortificatio denique mentem dissoluit, vt in altum perfectæ charitatis volet. Ab ipsa igitur omnis nostra perfectio dependet. Perfectionem quidem in primo volumine huius operis, sanitati comparauimus vt sicut sanitas corporis in humorum temperie, & membrorum ac virium integritate, & agilitate posita est; ita

Cassian.
lib. 4. de
instet. c.
43.

Timon.
lib. 3. p.
1. c.

sanctas, aut sanctitas animæ in ea vita gratiæ, quæ passionem temperet, & omnes virtutes inferat, & agilitatem ad omnia operum actionis, & contemplationis tribuat, est collocata. Hanc autem Dominus hominibus, mouendo eos ad indefessum mortificationis studium, concedit. Nam ea mortificationis parte, qua se à peccatis elongant, & à rebus creatis auertunt, ad Deumque conuertunt, spiritum gratiæ consequuntur. Post acceptam verò gratiam, quò se magis abnegant, maiorem passionum moderationem, & maius virtutum augmentum, & faciliorem aditum ad ineundam cum Domino familiaritatem, impetrant. Quare mortificatio est in omnibus perfectionis gradibus necessaria, quæ mentem paulatim vsque ad summam perfectionem extollit. Hanc mortificationem (quod certè præstantissimum est eius elogium) ipso studio orationis querimus, quod ideo sublimissimum inuenitur, quia eo mortificationem, & mentis puritatem, & Christi quandam similitudinem comparamus. Licet enim mortificatio ad orationem referatur, nosque abnegamus, vt puras ad Dominum manus leuimus: tamen ipsa oratio iterum ac contemplatio purissima ad mortificationem refertur, ideòque oramus, ac contèplamur, vt robor ad omnem mortificationem, & diuinæ legis obseruationem impetremus. Estque in hac re pulcherrimus quidam circulus, vt sicut ex niue aqua, & ex aqua nix gignitur; ita oratio ob mortificationem, & mortificatio ob orationem queratur. Ex quo elicitur in his duobus animæ perfectionem consistere: in illisque incipiendum esse, per illa progrediendum, atque in his vitam esse finendam, si volumus hinc nonnullam perfectionem habere, & ad præmia perfectorum euolare.

Videamus quàm verum sit, mortificationem ianuam omnis perfectionis existere, cui productio magni fructus spiritalis ascribitur. Dominus enim ait: Nisi granum frumenti cadens in terra, mortuū fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum afferet. Nam si hoc verbum à Capite, Christo, de quo ad litteram dictum est, ad eius membra transferamus, multum fructum morti carnalium appetitionum, vel mortificationi ascribi videbimus. Sicut verò nullus fructus nullam virtutis possessionem significat: ita paruus fructus nonnullam virtutis accessionem; & multus fructus virtutis perfectionem designat. Ex quo intelligendum est, vt quemadmodum Dominus per veram mortem suam multum fructum attulit; quia perfectissimè genus humanum redemit; ita iustus per veram, & perfectam mortificationem suam multum fructum afferat, id est, ad perfectam virtutem ascendat. Qui sine vlla sui abnegatione nullum fructum afferet, sed integer sensibus, & affectibus, & frigidus, atque inutilis permanebit. Cum aliqua verò mortificatione aliquem fructum dabit, licet parum, quia alicuius gradus virtutis erit particeps. At cum omnimoda mortificatione, qua verè mundo mortuus esse dicatur, copiosum fructum reportabit, quoniam ipsam virtutis perfectionem obtinebit. Is filius Christi prædilectus prædicabitur, qui ad similitudinem eius, cruci mortificationis affixus, vt multum fructificet, verè mundo mortuus esse videbitur. Poteritque Christum patrem appellare, & de eius singulari prouidentia gloriari, propter cuius amorem mundi vanitatem, & carnis voluptatem spreuit. Vnde Bernardus de scientia malorum ait: Alia est scientia mundi, quæ docet vanitatem: & alia scientia carnis, quæ docet voluptatem. Illa tanquam pater, ista tanquam mater nobis est. Sicut enim

Ioan. 12. 24.

Bern. ser. in illud Sap. 6. Iustum deduxit Dominus.

A mater filio suo semper optat quietem, & omnem profusum laborem claudit à filio suo; sic caro in crassa, impinguata, dilatata recalcitrat, nec minimis saltem digitis patitur se contingi. Et sicut pater vult filium suum huc, illucque discurrere, vt adificet vnde aliquando magnificetur: sic & mundus vult hominem multis laboribus intricari, vt habeat vnde superbiat, vnde infletur, & desipiat de vanitate in id ipsum. Sanguisuga dua sunt filia, id est, propriæ voluntatis, quæ quali radix est, dua filia sunt vanitas, & voluptas clamantes, Affer, Affer. Hæ nunquam satiantur: nunquam dicunt: Sufficit. Si quis has plenè in se contriuerit, non immeritò sibi illam vocem poterit coaptare: Quoniam pater meus, & mater mea dereliquerunt me; Dominus autem assumpsit me. Hæc ille. Sicut verò nihil est illustrius, quàm Dei filium esse, Deumque patrem vocare & agnoscere; ita nihil potest esse mortificatione excellentius & vtilius, quæ iustis hanc confert amplissimam dignitatem. Planè eos facit filios Dei, quàm simillimos illi, quoniam omnem dissimilitudinem à peccatis, & prauis affectibus prouenientem consumit, & ad accipiendam de manu Domini perfectam charitatem, disponit. Ea est, quæ corda iustorum plenè ab inanibus sæculi desideriiis euacuans, apta facit, vt suauissimo perfectionis desiderio repleantur. Qui enim in quibusdam se abnegant, & in aliis seculum ipsi dissimulant, velut semiuacui, aut semipleni se ipsos non possunt hoc pretioso vnguento repleri. Qui verò omnimodæ mortificationi se tradunt, hi mundo vacui sunt, quos Dominus nullo pacto vacuos manere permittit, sed spiritu perfectionis replebit. Audiunt hi Paulum dicentem: Expurgate vetus fermentum, vt sitis noua conspersio, sicut estis azymi: curantque omnem malitiam, & immunditiam abnegare, & exuere, vt panes azymi, id est, puri, & sinceri, ac homines sancti, & perfecti reperiantur. Nam sicut panis aliquid fermenti habens non est azymus: ita iustus aliquid voluntariè immortificatum habes, non est omnino perfectus. Vt sic pateat omnem huius vitæ perfectionem mortificationi subniti & ex eius exercitatione constare.

D Perfectio quidem benedictio Domini est, quam ipse post multos iustorum labores, ipsis tanquam maximè dilectis impertit. De ea dictum est in Proverbiis: Benedictio Domini super caput iusti. Nā cum Hebræa habeant: Benedictiones capiti iusti, quid melius huius benedictionis nomine intelligi potest, quàm ipsa iusti perfectio, quæ omnes eius benedictiones, id est, omnes virtutes, & omnia Dei dona comprehendit? Quæ optimè super caput iusti esse dicitur, quoniam primum mentem eius replet, & ex mente in vires animæ se diffundit. Eandemque promittit iusto se mundanti sanctus Dauid, cum ait: Hic accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo. Eam scilicet benedictionem, & eam misericordiam, quæ omnem ab eo (quantum in hac vita fieri potest) miseriam imperfectionum depellat. De ista que benedictione Ecclesiasticus ait: Benedictio illius quasi fluius mundauit: quomodo cataclysmus aridam inebriauit. Ita enim eximium perfectionis donum ad instar inundantis fluius, atque abundantissimæ aquæ, mentem fecundat, & copia cælestium donorum inebriat. Hæc autem benedictio, vt mortificationis præmium mercesque promittitur. Quare & illi, qui districtis gladiis vituli adoratores trucidarunt, audierunt à Moyse: Consecratis manus vestras hodie Domino vniuersique in filio, & in

1. Co. 1. 57.

Prover. 10. 6.

Psal. 23. 5.

Ecl. 39. 27.

Exod. 32. 29.

fratre

fratre suo, vt detur vobis benedictio.] Et similiter abnegantes se ipsos consecrant Domino manus suas in filio, & in fratre: in filio quidem, quoniam filios sui appetitus, id est, desideria inania cohibent: in fratre vero, quoniam corpus animae socium, & quasi fratrem rationi subiiciunt. Quidni expectent benedictionem, qua vitiorum destructores, & fortes Domini milites praedicentur? Perfectionis itaque benedictio se ipsos abnegantibus datur. In illos quadrat illa imprecatio Ieremiae: Benedicite tibi Dominus pulchritudo iustitiae, mons sanctus. Quando enim ista imprecatio profertur? Adhuc dicent, inquit, verbum istud in terra Iuda, & in vrribus eius, cum conuertero captiuitatem eorum. Cum igitur Dominus suorum captiuitatem conuertit, cum eos à misera seruitute peccatorum, quorum iugum per mortificationem excutiunt, ad iustitiam transfert, tunc Christus, qui secundum interpretationem Hieronymi, monte sancto, & iustitiae pulchritudine significatur, eis hanc amplam benedictionem communicat, qua ipsi & sancti sunt, & tales (cum opus est) ab omnibus censeantur. Tunc impletur illud, quod in eodem propheta sequitur: Quia inebriauimus animam lassam, & omnem animam esurientem satiaui. Ideo quasi de somno suscitatus sum, & vidi, & somnus meus dulcis mihi.] Dominus enim omnem animam abnegationis labore fatigatam refocillat, & cibo perfectae virtutis exsatiat, & potu caelestium consolationum inebriat. Sed ò salutaris ebrietas, quae non torporem & somnum, sed mentem peruiabilem, & in caepo labore perseverantem immittit. Refecti enim iusti, & bene potati dicunt: Quasi de somno suscitati sumus, quia illa caelestis refectio nos ad vigilandum, & amplius laborandum exsuscitat. Vidimus namque ineffabilia bona, quae Dominus nobis communicat, & dulcedinem illius somni experti sumus, qua mens terrenis rebus defaecata, in sinu Sponsi soporatur, & dormit: & ideo laborem abnegationis resumimus, si forte iterum dormiamus. Qui ergo hanc benedictionem, id est, perfectionem cupis, assidua mortificatione te ipsum exerce: illa enim est, quae mentem euacuat, vt suauem illum liquorem accipiat. Nec potest quis sine abiectioe mali bonum consequi, nec sine expulsionione perturbationum ad perfectionis, ac tranquillitatis pacem peruenire.

Mortificationem esse imitationem Christi verissimam.

CAPVT XIII.

MENS nostra perfectio, quam, aspirante Dei gratia, consequi possumus, ad hoc summum potest prouehi, vt aliquam Christi Domini, & Saluatoris nostri similitudinem induamus. Neque enim est discipulus super magistrum, nec seruus super Dominum suum. Sufficit discipulo vt sit, sicut magister eius, & seruo, sicut Dominus eius.] Quod si ita est, felicitate factum erit nobiscum, si post immensos labores, perfectionis gratia susceptos, sicut magister noster ac Dominus, sumus, id est, aliqua, vel tantilla similitudine, eius perfectionis donemur. Sed hanc similitudinem per Dei gratiam assiduus, & diligens vsus mortificationis assequitur, qua Christi imagines reddimur, eiusque insignibus, ac veluti lineamentis induimur. Nam vt ex aliquo ligno imago cuiusdam regis affabre fiat, oportet illud ab arbo-

Are excindere, excissum è nemore extrahere, extractum ascia laeuigare, laeuigatum scalpello polire, politum penicillo viuis coloribus tingere, & per partes auri splendore contegere. Sic, vt ex homine pulcherrima Christi imago resulet, eadem omnino sunt necessitaria; quae omnia mortificatio sculptrix diligentissima praestat, & ex his omnibus Christi imaginem in nobis figurat. Nam (vt à primo ordiamur) arbor, cuius rami sumus, est profecto vetus Adam, cuius succum iniquitatis per venulas, & occultos meatus naturalium affectionum trahimus, vt carni viuamus, & mortis fructibus oneremur. Ab hac vero arbore mortificatio nos caedit, dum amorem rerum mundanarum, quo veteri Adae inhaeremus, abscindit. Quem admodum enim ad aedificandum templum Domino, ligna in monte Libano caedebantur, & Hierosolymam comportabantur: ita vt Saluatori ex nobis in se ipsis templum extruamus, immò vt eius imagines efficiamur, necesse est ab impura protoparentis radice discindi, & ab eius moribus separari. Id autem abnegatio praestat, quae dolorem animae suis affectibus iuncte contemniens, eam ab eo, quod diligebat, separat. Ipsa etiam hominem iam desiderio ab imitatione primi parentis separatam à nemore, id est, à saeculo extrahit. Quod quidem facit, vel dum opere ad aliquem statum vitae spiritualis transfert, vel dum saltem affectu, & vita ab occupationibus terrenis disiungit. Quis enim poterit, nisi abnegando seipsum, aut saeculum actione relinquere, aut saltem ab eius actibus amore & affectu diuelli? Certè quae amantur, nunquam sine labore & tristitia relinquuntur: oportet ergo, vt homo abnegatione sui hunc laborem ac tristitiam vincat, vt possit à morte sibi dilecta disungi, & ad vitam, quam non diligebat, iam verò amabilem reputat, reuocari. Vnde & in libro Esdrae ad Dominum dictum est: Mortificabis eum, felicitet hominem, vt tuam creaturam, & viuificabis eum, vt opus tuum.] Quia nimirum prius à creatura Domini, quae illi displicent, remouentur, quam ad no uam ipsa vitam allurgat.

Ligno vero isto mystico ab arbore euulso, & à nemore saecularis conuersationis extracto, incipit abnegatio ipsum assiduus ictibus laeuigare, & dolare, id est continuis actionibus sibi convenientibus exercere. Nunc sensus cohibet, & superfluas rerum delectabilium perceptiones deserit. Nunc cogitationes ligat, & ab immundis, & inanibus rebus auertit. Nunc appetitiones frenat, & inordinatum amorem, tristitiam, iram, & affectiones reliquas in immoderatos actus prodire non sinit. Nunc corpus domat, & quod necessarium non est in cibo, in potu, in veste, in utensilibus, & in reliquis huiusmodi constanter refecat. Postquam vero his actibus veterem hominem laeuigauerit, vires omnes quasi scalpello perficit, dum minores imperfectiones, quoad fieri potest, reicit, & abscindit. Deinde dum actionibus virtutum, licet laboriosis intendit, quasi penicillo viuos colores infundit. Et tandem dum cupiditatem minuit, ad auru charitatis excipiendum disponit, quo homo non se supra reliqua omnia, sed Deum supra se, & sicut seipsum proximos diligit. Ex his autem omnibus imago Christi, & figura quaedam Dei nostri confurgit. Ad quod hortatur Paulus dicens: Sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem caelestis.] Nam sicut tunc portabamus imaginem terreni hominis, cum eius vitiis subdebamur, cum terrena & profana diligebamus, ita caelestis hominis induimus imaginem, cum his expulsi, & abscissis, normam conuersationis Christi tenemus. Quod Gregorius Nazianzenus his verbis testatur:

Ierem. 31. 23.

Hier. 10.

Ierem. 31. 25. 26.

Matth. 10. 14.

2. Paral. 2.

4. Esdrae 8. 13.

1. Corin. 15. 49.

Nam

Naxian. erat. de calamin. anima sua.

Ecclesi. 27. 3.

Rom. 8. 17. 1. Tim. 2. 12.

Galat. 6. 14.

Phil. 3. 8.

1. Corin. 2. 2.

Psal. 68. 10. 11. 12.

Nam profectò Dei magni figmentum & imago est, homo diuinitus ad Deum proficiscens, quisquis sursum tendens, carnemque spiritus vinculis coercens, Christum benignum, ac placidum vitæ suæ ducem habet: seque ita comparauit, vt facultates omnes suas, & linguam, & aures, mentemque ad eò ipsam, atque omnè corporis robur futuræ vitæ addicat, mundòque quicquid aduersarius Belial alienorum raptor occupabat, extorqueat, atque in horrea ferat terrenis longè præstantiora, quæ vel à furibus compilantur, vel vi aliqua maiore subuertuntur.] Si autem hoc ita est, quid efficacius mouere nos potest ad abnegationem consecrandam, quàm hæc Christi imago abnegationis præsidio cordibus nostris impressa, cui nihil in hac vita iure præfertur? Quod Ecclesiasticus confiteretur dicens: Nihil melius est, quàm timor Dei: & nihil dulcius, quàm respicere in mandatis Domini: Gloria magna est sequi Dominum: longitudo enim dierum assumetur ab eo.] Prorsus gloria magna est, sequi vitæ & imitatione Saluatoris nostrum: nam & gloriosum valde est regi simile esse, eiusque vestibus indui, & regis insignibus exornari. Gloriosum etiam est eam vitæ rationem suscipere, qua de manu regis perpetuum præmium accipimus, & felicitatem æternam comparamus. Hæc verò vitæ ratio non est alia, quàm quæ actionum, & passionum Christi sequela, atque imitatione perficitur. Erimus namque hæredes Dei, & cohæredes Christi, si tamen compatimur, quemadmodum Paulus ait, vt & conglorificemur.] Et rursum: Si commortui sumus, & conuiuemus, si sustinebimus, & conregnabimus.] Ex quo constat, eum, qui noluerit Christo similem esse, non posse cum Christo regnare.

Ipsè quidem Paulus ista cognoscens, de hac Christi imagine sibi per omnium rerum terrenarum abnegationem impressa gloriatur, cum ait: Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi:] quali omnem aliam gloriam suspectam habeat, & indignam Christiano homine, quam non crux, & imitatio vitæ Saluatoris attulerit. Propter hanc gloriam sanè verissimam vniuersa terrena continentur: Veruntamen, ait, existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrificam.] Immo & se nihil aliud nosse, aut docere constituit. Non enim, inquit, iudicauit me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum.] An Paulus Christum natum, prædicantem, morbos sanantem, & virtutes facientem ignorabat? An omnibus Christi mysteriis prætermisissis, solam eius crucem & mortem prædicabat? Et quomodo ille aliorum obliuisceretur, quæ ad Christi amorem testandum, & ad vitam nostram erudiendam pertinebant? Dicens ergo se tantum nosse Christum crucifixum, ostendit manifestè omnem Christi vitam fuisse ad crucis similitudinem efformatam, & laboribus tribulationibusque conspersam. Nam & in infantia summa paupertas, & incommoditas illi adfuit, in vita despectio & humilitas, atque in morte iniuriarum multitudo & tormentorum acerbitas. Vnde ait ad Patrem loquens: Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. Et operui in ieiunio animam meam, & factum est in opprobrium mihi. Et posui vestimentum meum cilicium, & factus sum illis in parabolam.] Tu hæc lector attende, quia si ieiunium infantia, & cilicium vitæ, & opprobrium morti accommodate velis, omnem Christi vitam, crucem & laborem fuisse cognosces. Si omnis vita eius crux fuit, & qui nouit Christum in mundo manentem, non

A potuit eum nosse nisi crucifixum, manifestum est, quoniam ille imaginem eius induit, qui crucem batiulat post Dominum, & mortificationis oneri humeros suæ vitæ supponit. Hæc Christi imagines, vel Christi homines nos efficiunt. Egregiè namque dixit Ephraim: Qui verè cupit esse homo Christi, æternis que bonis se fructurum sperat, paupertatem, diuitias cum gaudio existimare debet; & afflictionem recreationem; asperitatem victus delicias: improprium honorem; & contumelias gloriam ducere: hæc enim vera seruorum Dei gloria est. Neque verò solum impropria ferre debet pugil, ac miles Christi, quin & si forè diuitiæ obuenerint, eas, vt stercora, respicere oportebit. Si gloria, & principatus non extollatur, & superbiat: si laudes, atque honores hominum, vt quæ ne sint quidem existimanda: quin etiam propter huiusmodi res, quæ habentur gloriosæ, confundi & lugere oportet: & propter eiusmodi contrà lætari, & gaudere, quæ habentur vilia, & abiecta putantur.] Sic ille. Ecce descriptionem verissimam imaginis Christi, siue hominis, qui Christi est, & Christum imitatur, cuius imitatio non in deliciis, non in desideriis inanibus, non in sensuum oblectationibus, non in expletione propriarum voluntatum, sed in castigatione carnis, in abiectione desideriorum, in sensuum mortificatione, & in voluntatis propria abnegatione posita reperitur. Et ille Christo similior, & imago eius pulchrior, & perfectior euadit, qui sollicitius seipsum abnegat, & per laborem mortificationis magis se à moribus hominis terrestris elongat. Quia quò magis veteris hominis conuersationem fugit, eò magis ad Christi imitationem accedit.

Sed quis non videat mortificationem hanc Christi imitationem induci, quam tum in agendo, tum in patiendo se ipsos abnegantes suscipiunt? In agendo quidem, quoniam ipsi opera humilitatis & misericordiae amplectuntur, non quibus sibi placeant, & se ipsos ostentent, sed quibus, dum aliis profunt, se ipsos deiciant. In patiendo verò, quia quæque dura & aduersa eligunt, quæque corpus assidua libentissimè perferunt, vt se ipsos crucifigant. Basilus quidem primum mortificationis gradum in rerum externarum renunciatione positum similitudinis, quam cum Christo habere debemus, initium appellat. Renunciatio eiusmodi, inquit, citra vllius impedimenti remoram subsidio est nobis, nec mediocri, ad parandam possessionem, vsuque rerum pretiosissimarum, nempe super aurum, & lapidem pretiosum multum, vtque breuiori compendio circumscribam renunciationem: est cordis ab humano viuendi ritu ad eum transcriptio, qui in caelis est: adeò vt iure optimo dicere possimus: Nostra conuersatio in caelis est: & quod omnium maximum est, similitudinis, quam cum Christo habere debemus, initium; qui ipse cum diues esset, egenus factus est propter nos.] Si igitur renunciatio, aut abnegationis incepio, initium est eius similitudinis, qua Christo similes efficiamur: liquet, omnimodam abnegationem, similitudinem esse perfectam, qua non iam in vno, aut in altero, sed in omnibus, quoad fieri potest, eius conuersationem imitatur. Eà enim vniuersas maculas fugimus, quas ipse nec voluit, nec potuit suscipere; aut si non omnes fugimus, quia misera ista vita tantam puritatem non suffert, saltem quas contrahimus, deploramus. Eà affectiones nostras componimus, & ad imitationem sanctissimarum affectionum suarum, que nunquam, nec in minimo à ratione, & perfectione recesserunt, rationi, & spiritui subiicimus. Eà quæcumque difficultia in virtutum actionibus occurrentia, vt Christi

Ephraim de Fide.

Basil. reg. 8. inf. def.

virtutū sumus capaces, superamus. Ea aduersa, & corpori, ac animæ nostræ acerbæ, ob imitationem patientiæ eius sustinemus. Actandem per mortificationem ita viuimus, vt vita Christi, & operum eius pulchritudo in nobis, puritasque resplendat. Iam Christus sedet in nobis, vt non in nostra conuersatione vetus Adam, sed nouus appareat. Dominus enim diluuium inhabitare facit, & sedebit rex in æternum.]

Psal. 28. 10.

Ante abnegationis quippe diluuium, quod affectus immoderatos submergat, rex hic fortissimus non sedebat, sed ambulabat, & discurrebat, vt in regno suo hostes sibi infestos, nempe iniquitates nostras extingueret. Idque precabamur dicentes: Exurge Domine, adiuua nos, & libera nos propter nomen tuum.]

Psal. 43. 26.

Et alio loco describitur vir pugnator, omnipotens nomen eius, qui exurgit, & apprehendit arma, & securum, venitque in adiutorium nostrum. At post diluuium, post peccata nostra mare, id est, conuersione suffocata, post vitia nostra extincta, & post affectiones vtrunque inundatione cælestium desideriorum operatas, sedet rex in nobis tanquam in sedibus suis, & suum splendorem, & decorem ostentat. Quemadmodum enim dum rex sedet in throno, parum aut nihil throni videtur, quia corpore suo, & vestibus, & regis insignibus illum contegit, atque cooperit: ita dum Christus sedet in nobis, nostras imbecillitates operit, seu potius roborat, atque confortat; ita vt aspicientes non tam nos, quam illum nos gubernantem, & sua præsentia nobilitantem aduertant. Quod experiebarur in seipso Paulus dicens: Viuo ego, iam non ego, sed viuim in Christo.]

Galat. 2. 20.

Quando hoc dixit? Certè postquam præmiserat: Ego per legem (quæ scilicet Christum mihi prædicauit) legi mortuus sum, vt Deo viuam. Christo confixus sum cruci. Factus, inquam, Christi socius in passionibus, & per abiectionem carnalis hominis, ipsius imitator effectus, non iam viuo ego, sed ipse viuim in me, cuius vitæ, conuersationisque conformor. Ipse igitur sedet in me, & apparet in me, adeo vt qui me vident, Christum se videre putent. Quia si non sum Christus substantiâ, sum tamen Christus imitatione: si non sum persona Christi, sum tamen imago Christi, quem per mortem, qua carni mortuus sum, in me ipso delineauim, & per crucis mortificationem, quam in corpore animoque circumfero, in mea vita depinxi.

Si ergo abnegatio, est imitatio Christi Iesu, qua eius similitudinem induimus, æquum profectò est, vt illam magna cura, & diligentia complectamur. Membra eius sumus, ipsique, vt capiti, per fidem & amorem coniungimur, viam ergo crucis, quam caput Christus ingressus est, membris, scilicet nobis, conuenientem iudicemus. Animas nostras in sponsas illi dedimus, illum igitur, vt sponsum amantissimum, in laboribus, & pressuris sequamur. Non enim decet sponfam fidelem ab sponso secedere, & diuersam vitæ rationem ab illa, quam sponsum elegit, amare. Duce[m] illum, atque imperatorem sequimur: de ipsius itaque insignibus, scilicet de plagis, de doloribus, ac de pressuris gloriemur. Christus est via, veritas, & vita. Gressus nostros in hac via ponamus: aures huic veritati præbeamus: & nostram conuersationem hac vita formemus. Tunc autem hanc viam ambulamus, cum pedes affectionum nostrarum in laboribus, & afflictionibus ponimus. Tunc veritatem hanc audimus, cum doctrinam crucis, & mortificationis à Christo prædicatam auscultamus. Tunc hanc vitam assequimur, cum fugientes nosmetipsos & omnia, quæ mundus diligit, Christi imitationem induimus, & formam crucis eius in nostra conuersatione tenemus. Non ergo elucet in nobis sine vera abnegatio-

Iuan. 14. 6.

A ne, Christi Saluatoris imago: quæ profectò nos efformans, à similitudine veteris hominis liberat, cuius actus deponimus, & similes Christo reddit, cuius actus tum in interiori, tum in externa exercitatione sequimur. Ad hoc, Domine Iesu, à sæculo discessimus, & vitam spiritualem professi sumus, vt tuam vitam sanctissimam imitemur, & tibi similes in omni sanctitate efficiamur, per quam tandem gloriæ tuæ participatione cumulemur. Da igitur, nos abnegationis iugo colla subiicere, eamque in magistram ac præcepticem admittere, quatenus eius doctrina nos primum in tuam imitationem extollat, & ex illa in gloriæ sanctis paratæ sedem desiderabilem introducat.

B De Excellentia Mortificationis.

C A P. XIV.

VNIVERSA, quæ hæcenus diximus, magnam esse præstantiam atque excellentiam abnegationis declarant, cui datum esse videtur, vt animam à malis ex peccato prouenientibus liberet, & bonis augeat, quæ Christi imitatione, & omni perfectione continentur. Atque adeo aptissimè intelligi potest de illa pulchra sententia Salomonis: Pretiosior est sapientia, & gloria parua, & ad tempus stultitia. Abnegatio enim stultitia vocatur, non alia sanè, quam illa, de qua dicit Paulus: Placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos facere credentes. Et rursum: Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, vt sit sapiens. Meritò verò hoc stultitiæ nomine abnegatio denotatur, quia hominibus stultum videtur, si homo præsentia delectabilia despiciat, in nullo suas voluntates expleat, & propriis desideriis ac sensibus contradicat. At hæc stultitia est parua, & ad tempus. Parua quidem, quoniam non esset magnum detrimentum in terrenis errare, dummodo in rebus cælestibus saperemus. Et quia apud insipientes tantummodo, id est, apud iniquos hæc stultitia videtur, cum tamen apud veros sapientes, scilicet iustos, & sanctos summa sapientia reputeretur. Est etiam stultitia solum ad tempus, quoniam elapso huius mortalitatis puncto, omnes docti pariter, & indocti, & vniuersi iusti, & peccatores cognoscent, quam sapientes fuerunt, qui voluptates carnis reliquerunt, & semetipsos abnegarunt. De quibus iniqui dicent: Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improprij. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt, inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est. Hæc itaque parua ac temporanea stultitia, pretiosior est mundi sapientia, & gloria. Nam sapientiam mundi, qua mali sapientes sunt in oculis suis, iuxta dictum Isaiæ: Et coram semetipsis prudentes, qua sibi placent, & omnia insuaui refugiant, & dulcibus delectantur, Dominus iridebit; & gloriam sæcularem se exaltantem aduersus gloriam Dei in sempiternam ignominiam commutabit. Et verè hæc sapientia, & gloria sæculi ignominia est, quoniam probrosum est, si fordiosissimum mancipium hero nobilissimo dominetur. Quid autem carne, & affectibus carnis sordidius, qui per mundi sapientiam, qua oblectationes huius vitæ abnegationi præponunt, spiritui immortali, & propter Deum creato, dominantur? Non decet sanè stultum delicia, nec seruum dominari principibus. O quam indecorum, & absurdum, si insipiens caro nostra, quæ vilissimam voluptatem Deo

Ecl. 10. 1.

1. Corin. 1. 21. 1. Corin. 3. 18.

Sapient. 5. 3-4-5.

Isai. 5. 21.

Prou. 19. 10.

prætulit

prætulit, deliciis & indulgentiis intractetur, & ancilla vilissima spiritui salubria potestati dominari permittatur. Planè hoc est vnum ex illis quatuor, quæ omnem terram turbare noscuntur. Per tria, inquit idem Salomon, mouetur terra, & quartum non potest sustinere. Per seruum, cum regnauerit; per stultum, cum saturatus fuerit cibo; per odiosam mulierem, cum in matrimonio fuerit assumpta; & per ancillam, cum fuerit hæres dominæ suæ. Immo & omnia hæc vna immortificatione continentur. Nam carnalis affectus, qui seruire debuerat, imperat rationi & corpori, quod de se instar est bruti, quicquid petit, vsque ad saturitatem ingeritur: & odiosa caro in nimio hebetur honore: & sensualitas, dum suis deliciis ferè totum tempus præcipit, videtur fieri hæres rationis, scilicet dominæ suæ. Per hæc quatuor cordis nostri terra turbatur, quòd cum aliqua cælesti luce perfunditur, ea cæu indignissima ferre non potest.

Superat sanè hæc sapiens abnegationis stultitia omnem carnis sapientiam & gloriam, siquidem ista infamis est, quæ homines turbat; illa verò omni digna laudatione, quæ humana corda tranquillat. Audi quàm sit hæc sapientium stultitia, omni stultorum sapientia & gloria pretiosior. Omnis ponderatio, inquit Ecclesiasticus, non est digna continentis animæ. Nihil enim est in humanis, quod cum anima continente, id est suos affectus cohibentè, conferri debeat: nam talis anima habet in se venam, vnde omnis cordis tranquillitas, & vniuersa ad vitam spiritualem pertinentia bona procedunt. Hæc vena vitæ (sic enim nunc abnegationem vocare libet) in præmium obseruationis legis promissa est: nam populo seruanti legem dicitur in Deuteronomio: Circumcidet Dominus cor tuum, & cor feminis tui, vt diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, vt possis viuere. Ecce partem præmij legis custodia, quia qui legem Domini custodierint, non tantum in futura vita præmia æterna suscipiant, sed in hac vita velut partem præmij, cor circumcisum, id est, mortificatum, & abnegatione compositum obtinebunt. Ecce quoque venam vitæ, quia circumcisum cor ad hoc datur, vt sit diuini amoris, ac totius vitæ spiritualis exordium. Nec incongruè cordis circumcisionem, aut abnegationem finem quodammodo præceptorum facimus, quia id à Leone Papa didicimus. Omnis, inquit, diuinorum eruditio præceptorum hoc maxime agit apud corda credentium, vt amor prauus recto amore superetur, & delectatione iustitiæ peccandi cupiditas destruat. Est itaque abnegatio, mandatorum proximus finis, quia ad hoc mandata nobis data sunt, vt praua nostra desideria contineant. Quæ ideo continemus, vt per virtutum actiones Deo iubenti placeamus. Vnde Ioannes Cassianus abnegationem aliis gratis, quæ in pretio sunt apud homines, pretiosiorè aestimat, quia ipsam legis obseruationem, & mentis puritatem conciliat. Et re vera, inquit, maius miraculum est, de propria carne fomitem eradicare luxuriæ, quàm expellere immundos spiritus de corporibus alienis: & magnificentius signum est, virtute patientiæ truculentos motus iracundiæ cohibere, quàm aëreis principibus imperare: plusque est, exclusisse edacissimos de corde proprio tristitiæ morbos, quàm valetudines alterius, febresque corporeas expulisse. Postremò multis modis præclatior virtus, sublimiorque profectus est, animæ propriæ curare languores, quàm corporis alieni. Quantò enim hæc sublimior carne est, tantò præstantior eius est salus; quantòque pretiosioris, excellentiorisque est substantiæ, tantò grauioris ac perniciosioris est ruina. Sic ille, & merito. Nam

Prou. 30. 21.

Ecclesi. 26. 20.

Deut. 30. 6.

Leo ser. 8. de ier. nio 7. mensi.

Cassian. col. 15. c. 8.

A hæc omnia, quæ ad gratias gratis datas spectant, non sunt vitæ spiritualis fructus, sed folia, sine quibus reperiuntur in multis hominibus magnorū meritorum fructus: at abnegatio radix est meritorum: quia si quis seipsum non abneget, & ab illicitis separet, atque à licitis etiam quandoque diuellat, non poterit nec legem seruare, nec fructus bonorum operum facere, nec præmia consiliorum possidere. Atque adeò quemadmodum radix arboris, nec pulchra, nec suauius est, sed nihilominus omnem arboris pulchritudinem, & fructuum suauitatem virtute continet: ita abnegatio exteriori specie pallida, & infatuus, vt radix, ac initium spiritualis vitæ, omnem eius pulchritudinem ac suauitatem comprehendit.

Iam oculos in ea, quæ supra diximus, attolle, & videbis quanta abnegatio bona quasi clausa & custodia contineat. Abnegatio aduersus vitæ iustos erigit, vt non seruiant eis. Canūque multo foeliciorū successu, quàm Sichimitæ: Quis est Abimelech, & quæ est Sichem, vt seruiamus ei? Nam si habitatores Sichem indignum putarunt seruire Abimelech, & propterea perierunt; iusti indignum putant vitis tributa pendere, aduersusque ea mortificatione pugnant, & propterea miseram seruitutem ac perditionem euadunt. Vera enim libertas & opulentissimum regnum est, Deo subditi: infelix verò captiuitas rerum creaturarum antori seruire. In cuius signum Israelitis imperium Domini detrectantibus, & regem de sua natione poscentibus dicitur, vt audiant ius regis, qui regnaturus est super eos. Ius autem erat, quod filios, & filias eorum tolleret, & seruos, & ancillas, & agros, & oliueta, & omnia quæ haberent, acciperet, vt illos in suum obsequium occuparet, & ista suis temporalibus bonis adiceret. Ita qui amoru terrenorum, tanquam regi, seruire volunt, hoc ab eo iure reguntur, vt cunctas vires, & affectiones suas durissimas eius obsequiis addicant. Qui autem ab hoc amore possidentur, Deo se subtrahunt, & ab eo possideri non possunt. Quoniam amor sæculi, & amor Dei nihil volunt habere commune, & quod ille ex nobis habet, hic à nostra infidelitate iniuriam passus, amittit. Enitendum est itaque vnicuique nostrum, vt Christum ducem suum imitans, dicat: Veni enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Quod profectò tunc verè dicit, cum pro huius vitæ possibilitate se à terrenorum amore subtraxerit. Nam post propositum vitæ spiritualis arreptum sensuum delectationibus, & rerum visibilibus affectibus illigari, nihil aliud est, quàm gemmam multo pretio comparatam pedibus bestiarum atterere. Gemma quippe est anima nostra, quam subsidiis magnis diuinæ gratiæ, & ingenti dolore, ac contritione cordis à diaboli eripimus potestate, quam pedes bestiarum calcant, quoties affectus minus mortificati eam oblectationibus sensuum, & propriæ voluntati, & inani gloriolæ, & aliis huiusmodi seruire compellunt. Fitque vt quemadmodum quis à sæua tempestate maris in nauigio liberatus, si illud aqua implere curaret, ad simile periculum, quod euasit, rediret: ita & nos à sæculi periculis in naui vitæ spiritualis educti, si immortificationes nostras non fugimus, nauem, qua suscepti sumus, ac nos ipsos eum illa, quasi aqua inaniam desideriorum mergere, ac dissipare conamur. Barbari Melitæ insulæ videntes Paulum, quem vix mare ad littus eiecerat, viperæ morsi percussum dicebant: Vtique homicida est homo hic, qui cum euaserit de mari, vltio non sinit eum viuere. O quàm merito non iam barbari, sed dæmones ipsi subannabant nos, si immortificationi subdamur, qui à periculoso mari huius sæculi per Dei gratiam erepti, & in tuto

Iudic. 9. 28.

1. Reg. 8. 11.

Ioan. 14. 30.

Ahor. 28. 4.

loco conuersionis spiritalis collocati, vipera proprię voluntatis mordetur, & viuere quiete non sinimur. Illa barbarorum Pauli contemptio in admirationem eius laudemque tranſiuit, dum viderunt eum pro conditione quidem carnis à bestia percussum, sed diuino miraculo, à morte & omni malo liberatum. At subſannatio noſtra, qua ab aduerſariis irridemur, in maius se quotidie vituperium extendit, quia non ſolùm à vipera, id est, à propria voluntate, dente alicuius suggestionis tangimur, sed immortificationis veneno perimus.

At ab his malis abnegatio suę virtutis excellentia nos seruat, quę sicut Paulum virtus diuina à mortu vipera; ita & ipsa à veneno immortificationis nos liberat. Vipera quidem hominem momordit, sed Apostolum, ac Christi seruum, necare non potuit: ita desiderium oblectationum terrenarum forsitan nos homines tangeret, sed si nos abnegauerimus, per consensum non inficiet. Hęc enim abnegatio ea nos dignitate afficit, vt & Apostoli imitatores, & Christi serui ſimus, quos diuina virtus, si non à suggestione bestiolę, at ab infectione præseruat.

Tu quoque, inquit Bernardus, si propriam deſetas voluntatem, si corporis voluptatibus perfecte renunties, si carnem tuam crucifigas cum vitis & concupiscentiis, sed & mortifices membra tua, quę sunt super terram, probabis te Pauli imitatore, qui non facies animam tuam pretiosiore, teipſo, probabis & Christi discipulum, etiam illam perdendo saluabitur. Et quidem prudentius eam perdis, vt custodias, quàm custodis, vt perdas. Quę te docet, o vir iuste, seruire Christo, & eius discipulis aggregari, quin & vitam carnalem perdere, vt spirituales in perpetuum serues; haud dabit virus in te cuiuspiam immoderati affectus vsque ad casum grassari non sinet.

Qui dissipat sepe, ait Salomon, mordebit eum coluber: vnde qui sepe mortificationis non dissipat, sed quotidie nouis actionibus roborat, colubri morsum extra sepe manentis non sentiet. Et Ecclesiasticus ait: Vbi non est sepes, diripietur possessio: qui ergo seipsum hac sepe communit, minime suarum virtutum directionem timebit. Quod cum ad literam de vxore dictum sit, quid secundum altiorem sensum indicat, nisi vt qui se quoad carnis desideria castrauit propter regnum cęlorum, abnegationem in vxorem habeat, & eius consortium nunquam omittat? Huic enim optimè illa conueniunt, quę de vxore dicuntur: Qui possidet mulierem bonam, inchoat possessionem, adiutorium secundum illum est, & columna, & requies. Nam qui sui abnegationem possidet, habet iam initium magnarum opum, scilicet pretiosissimarum virtutum, quas talis coniugis parat industria. Habet etiam adiutorium valde conueniens sibi, quod turbam seruulorum, nempe affectuum, reprimat, & totam domum cordis in pace contineat. Est illi abnegatio, columna, quę illum à multis casibus culpisque defendat: & requies, in qua à desiderijs sæculi liberatus, conqueſcat.

Nec solùm abnegatio nobis sponsa est, sed & bona mater, cuius beneficio puerorum cibos, id est, rerum visibilium appetitiones deserimus, vt solido maiorum cibo sustentemur. Anna quidem mater Samuelis, tanta prole ditata, cum ad ascendendum in templum Domini inuitaretur, respondit: Non vadam, donec ablaſctetur infans, & ducam eum, vt appareat ante conspectum Domini, & maneat ibi iugiter. Sapienter cogitauit infantes ætate non esse aptos templo, quia nesciunt orare, sciunt autem perſtrere, & orates turbare: ideo noluit infantem suum

A ante conuenientem ætatem, in domum Domini adducere. Sic & hæc bona nutrix à lacte rerum sæcularium ablaſctat, & postea à tenerioribus puerorum alimentis, scilicet à sensuum delectationibus, & ab omni inordinatione affectuum, auertit; ac tandem in conspectum Domini introducit. Ibi in studio nepe sanctę orationis, apparemus coram Domino, id est, vt homines reuerenter stamus, & nõ puerorum more hęc illucq; cogitatione discurrimus. Ibi post ablaſctationem scimus manere iugiter, scimus, inquam, non iam paternam domum, & puerorũ alimenta suspirare, sed ad longum tempus suauitatem spiritus perſentire. Ibi nostrę abnegationis præmia suscipimus. Nam qui seminant in lacrymis, in exultatione metent: & anima in intimis suis audit illam vocem sanę lætissimam:

B Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera eius. De fructu manuum suarum comedit, quia secundum maiorem aut minorem laborem, maius aut minus præmium recipit. Quare Iob de iusto ait: Et sicut dies mercenarij, dies eius. Quia sicut mercenarij præmium labori commensuratur; ita iusti merces secundum maiorem abnegationem augetur. Cum opus crescit, inquit Gregorius, præmij fiducia proficit: cum verò opus torpuit, spes à remuneratione lassescit. Vnde & electus quisque vitam suam, quasi mercenarij dies, pensans, tanto fidentiùs spe tendit ad præmium, quanto nunc robustiùs perdurat ad laboris incrementum. Qui sit de curſus præſentis temporis, pensat, dies cum operibus numerat, ne à labore vacua tranſeant vitę momenta, formidat. Aduerſis gaudet, passiõne reficitur, mœreore refouetur; quia subsequenti vitę præmijs tanto se remunerari largiùs conspicit, quãto pro amore illius quotidianis se mortibus veriùs impendit. Hęc ille. Quid igitur amplius ad cognoscendam mortificationis excellentiam exposcimus? si quidem illa & bona spirituales vitę affert, & mala prophanę vitę repellit. Illa copiosum fructum æternę felicitatis confert, & nunc lætissimas segetes tranquillitatis expectat. Nam post hostes aliquantulum mortificatione denictos, impletur illud Michę: Et sedebit vir subtrus vitem suam, & subtrus ficum suam, & non erit qui detereat. Sub his, quas plantauit, virtutum arboribus lætus sedet, atque quiescit, & fructus suauissimę spei colligit, quibus interim se vsque ad aduentum æternę possessionis reficiat.

C Mortificationem nunquam esse omittendam.

CAPVT XV.

D hanc mortificationis excellentiam pertinet, quod vir mortificatus duci fortissimo, ac hostium expugnatore, præferatur: quam excellentiam ideo seorsum attingimus, vt mortificationis durationem post eius nobilitatem, aperiamus. Eum, qui seipsum abnegat, virum esse fortissimum ex Salomone iam vidimus, qui ait: Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium. Lactantius quidem ac si istam sapientis sententiam interpretaretur, illum, qui se abnegat, cum Hercule confert, & huic tam de fortitudine celebrato elegantissimis verbis præponit. Non enim fortior iudicandus est, inquit, qui leonem, quàm qui violentiam, & in seipso inclusam feram superat iracundiam; aut qui rapacissimas volucres deicit, quàm qui cupiditates audissimas coercet; aut qui Amazonem bellatricem, quàm qui libidinem vincit, pudoris ac famę debellatricem; aut qui

E

Bern. ser. 30. in Cant.

Ecl. 10. 8.

Ecl. 36. 27.

Ibi. n. 26.

1. Reg. 1. 21.

Psal. 125. 5.

Prou. 31. 31.

Iob 7. 1.

Greg. 8. mor. c. 3.

Michea 4. 4.

Prou. 16. 32.

Lactan. lib. 1. de diu. inst. c. 9.

finum de stabulo, quàm qui vitia de corde suo egerit, quæ magis sunt perniciofa, quia domestica & propria mala sunt, quàm illa, quæ & vitari poterant, & caueri. Ex quo fit, vt ille solus vir fortis debeat iudicari, qui temperans est, & moderatus, & iustus.] Hæc Laëtantius. Et in eandem sententiam Ambrosius putat Iacob Patriarcham ouium pastorem induci, quod corpori, & sensibus imperitaret, & suis moribus diligenter præflet. Et statim ait : Animum vincere, iracundiam cohibere, compugnantesque leges carnis, & mentis in vnum cogere, immortalis cuiusdam est viri, quem inferni porta non suscepit. Denique ipse sibi legislator vindicauit hoc munus, vt oues pasceret Iethro, qui dicitur superfluous, & ageret in desertum : eo quod irrationabilem, & superfluum, vulgarisque sermonis loquacitatem in secreta quedam sobriæ doctrinæ coegit mysteria. Et concludit : Ideo Ægyptios abominatos fuisse pastores, quoniam, qui passionibus seruiunt, & voluptatibus indulgent, doctorem virtutis quadam detestatione declinat. Quare ergo tanti habetur hominis sibi inperantis fortitudo, ita vt ducibus fortissimis præferatur, præsertim cum multoties propria abnegatio, non ad res magni momenti, quæ non semper occurrunt, sed ad res faciles, minimasque procedat : Huius eam esse causam existimo, quod duces, ac milites huius sæculi semel, aut bis, aut aliquo tempore cum hostibus manus conferunt, quibus victis, in pace quiescunt : at miles Christi, iustus scilicet, qui virtutis arcem expugnat, ab ipso suæ conuersionis exordio vsque ad extremum vitæ halitum, debet, si vult proficere, secum ipse pugnare, & gladio mortificationis cohibere. Hæc autem in pugna & abnegatione, constantia vsque ad mortem perseverans, adeo mirabilis & gloriosa est, vt in ea fidelis inuentus merito inter fortes, fortissimi nomen obrineat.

Ambr. li. 1. de Cain. c. 6.

3. Reg. 20. 22.

Luce 12. 37. 38.

Prosp. 1. de vita contemp. plar. c. 1.

Esse autem necessariam hanc abnegationis instantiam, ita vt nunquam illam relinquamus, delineatum est in sermone cuiusdam prophætæ, qui dixit regi Israel reuertenti, obtenta victoria aduersum regem Syriæ : Vade, & confortare, & scito, & vide quid facias, sequenti enim anno rex Syriæ ascendet contra te.] Nec dum vnum bellum finierat, & iam vocatur ad aliud, & noua cura illi se parandi ad sequentem pugnam indicitur : quia videlicet in hac vita nunquam cessandum est, sed semper nos ipsos timere, semper à nostris affectibus cauere, semper noua abnegationis bella aduersus nostras voluntates debemus meditari. Quia si quieuerimus, affectus, nostræ salutis infestissimi hostes in nostrum excidium assurgent. Cæterum non solum per ænigmata, sed palam, ac sine ambagibus ad hanc abnegationis assiduitatem monemur. Et Dominus non vtemque vigilantes, sed semper vsque ad aduentum suum vigilantes laudat. Beati, inquit, sunt serui illi, quos cum venerit dominus, inuenerit vigilantes. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenient, beati sunt serui illi.] Quidnam est semper vigilare, nisi hominem domum cordis sui ab irruptione omnium hostium custodire ? Et quis est præcipuus, & acerbior hostis hominis ? Nonne ipse sui ? Ergo tunc semper vigilat, cum semper seipsum veretur, & sibi ipsi contradicere, ac à semetipso obseruare se, non desinit. Egre giè sanè Prosper in hanc sententiam ait : Cæterum in hac vita, quamuis strenuè dimicemus, & adiuuante Domino, cateruas hostium, quibus circumfundimur, prosternamus, tamen si ab eis nolumus vinci, nunquam pugnare desinimus. Nec vincentes securos faciunt viriliter desudata iam præ-

lia, sed magis sollicitant aduersariorum rediuiua certamina. Ac sic, quia secundum Scripturæ sacra sermonem, tota humana vita tentatio est super terram, tunc est tentatio finienda, quando finitur & pugna : & tunc est finienda pugna, quando post hanc vitam succedit pugna securæ victoria.] Optimè scripta sunt hæc, ex quibus habemus, ante vitæ finem non esse à certamine discedendum, quo nos ipsos contineamus, sed semper esse aduersus motus naturæ nostræ affectusque pugnandum. Multis quidem ex antiquis patribus nomina sunt alicuius mysterij gratia, mutata ; at in Iacob, cui nomen etiam nouum inditum est, quid speciale reperimus, quod ad abnegationis assiduitatem inducit. Illud enim est, quod priores illi patres post mutationem nominum, nunquam aut rarissimè antiquatis nominibus appellantur. Abram vocatus est Abraham, & deinceps semper vocatur Abraham, Sarai nouo nomine dicitur Sara, & in posterum semper vocatur Sara. At Iacob audit : Non vocaberis vltra Iacob, sed Israel erit nomen tuum.] Post nominis verò mutationem frequentissimè vocatur Iacob, & nomine potius antiquo, quàm nouo cognoscitur. Putabimùsne id vacare mysterio ? Non sanè. Iacob enim idem est, quod supplantator : Israel verò est præualens Deo. Vnde duo nobis videntur indicata. Alterum est, virum illum præualere Deo, & amplam benedictionem impetrare, qui vitia sua & desideria supplantat, ac seipsum abnegationis flagello castigat. Alterum verò, iustum aliquando debere esse Israel, cum scilicet instat necessitas aliquid postulandi ; at semper debere esse Iacob, qui nimirum bella aduersus carnem, & sanguinem gerat, sensus comprimat, & prauis affectibus contradicat. Nunquam nomen Iacob deferat, aut potius nunquam munus Iacob, id est, supplantare vitia, & affectus vincere, derelinquat. Sic enim post hanc vitam, nomen, & munus Iacob omnino deponet, & in perpetuum vocabitur Israel, qui dicat : Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea.]

Genes. 35. 10.

Genes. 32. 30.

Sed quare semper est mortificationi vacandum : Ideo profectò, quia caro semel afflictione siccata, iterum viret, sensus domiti denuo se aduersus rationem erigunt, & affectus repressi, si à mortificatione cessamus, maiori impetu conualescunt. Quem admodum enim, eo quod herba viuunt, artique obstant, sæpe fit, vt vitidarij cultor varias de myrto figuras effingat, & tamen semel, & iterum forfice resecat, ne amputatæ breui syluescant : ita et quod hortus Domini, qui animus noster est, cum omnibus suis cupiditatibus, ac libidinibus viuunt, postquam in eo Christi effigiem, pulchramque iustitiæ formam effinxerimus, necesse est, vt iterum atque iterum mortificationis gladio que pullulant, reseceamus ; ne quæ multo labore præstitimus, in casum elaborata lugeamus. Si lapidem incidas, & in eo non sine magno labore imaginem crucis insculpas, nunquam illa deletur, quia lapis vita carens minime nouis augmentis accrescit. At tu non es lapis, vita & sensu carens, sed homo mutationi subiectus, in quo affectus veteris Adæ quotidie reuiuiscunt, & robur aduersus virtutem assumunt : quomodo poteris securè dormire, & ab assidua ipsorum compressione cessare ? Illius fortis mulieris, quam Salomontâ gloriosè laudat elogiis, vna vestis ex fortitudine & decore componitur. Fortitudo, ait, & decore indumentum eius, & tidebit in die nouissimo.] Fortitudo mentem perseverantem designat, qua quis aduersus se pugnat : & decore, nitore puritatis, quo semetipsum

Prov. 31. 25.

exornat.

exornat. Ideo autem vitis & eiusdem vestis fortitudo & decor, partes esse dicuntur, quia qui perseuerantiam sui abnegatione obliuiscitur, minime perfecte virtutis pulchritudine decoratur. Quinimo dum homo prius se abnegans, atque mortificans ab studio abnegationis cessat, paulatim ex mundicia ad immundiciam, & ex magna perfectione ad magnas imperfectiones declinat. Estque similis statuae per somnium a superbo illo Rege respecta, quae in auro cepit, & in luto finiuit. Huius statuae, inquit Daniel, caput ex auro optimo erat, pectus autem & brachia de argento, porro venter, & femora ex aere, tibiae autem terreae, pedum quaedam pars erat ferrea, quaedam autem fictilis. Ecce imaginem tepidorum, & instabilium hominum, qui ab auro in luto decidunt, & miseras sensuum oblectationes resumunt. Charitatis aurum & feruor, illos quasi coelestes faciebat, qui sola coelestia sapiebant, & visibilia, quae fortiter reliquerant, ignorabant. At si incipiant tepescere, non iam ardentissimo amore, sed scientia, & rerum cognitione, in argento signata, delectantur. Postea solo aere id est, sermone sonante contenti, ea praedicant, quae nec digito quidem tangunt, adeo ut inter eorum linguam & vitam, plusquam inter caelum, & terram interitet. Deinde efficiuntur homines ferrei, duri, & indomiti, quos nulla exhortatio mouet, nulla imminens ultio terret, nullum diuinum beneficium emollit. Tandem apparent, quod sunt, nempe homines lutei, qui in conno suarum cupiditatum herent, & nihil sanctitatis in eorum conuersatione resplendet.

Vel aliter possumus cum Ricardo Victorino hunc casum hominis instabilis, & non perseuerantis explicare. Nam tunc est aurum, cum charitatis seruore regitur, & ob amorem aeternorum temporalia omnia vilia reputat. Tunc est argentum, cum non charitate, sed deliberatione gubernatur, qui se cohibet, & bonum agit, non quia haec ex amore delectant, sed ex cognitione, ut necessaria ad spiritalem vitam conseruandam placent. Qui licet pretiosior sit metalli, bonum enim est veritatem amare, tamen eo miser est; quia ex auro ad argentum cecidit, & qui prius ad virtutem amore ferebatur, postea ad virtutem ratione se cogit. Aduersus quem Dominus aliquid haberet, quod primum seruorem charitatis reliquit. Tunc est aes, quando ex veritate transit ad vanitatem, & bonum operatur exterius, non virtutis sed laudis amore. Qui sancta loquitur, & exteriori quidem specie, aliqua virtutis opera ostendit, at impurus est desiderio & cogitatione. Nomen habet quod viuat, sed mortuus est. Est ex illis, qui loquuntur patem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum; quia sub verbis pacificis, virtutemque sonantibus, cor non in eo, quod praedicat, sed in eo quod delectat, sine timore constituit. Tunc est ferrum, cum non valens dissimulare, nec potens quod cupiebat, simulatione expiscari, illis inensu est, quos prius ad adulationem honorare decreuerat. Habetque pedes veloces ad effundendum sanguinem; utpote partim ferreos, quoniam dum illis, quos suae voluntati obsequentes non videt, ita scitur, omnem humanitatem deponit. Tunc demum est testa & lutum, quando palam, & sine vilo fuce antiquas repetit voluptates, & vitae austeritatem, quam bene ingressus fuerat, male abiicit, & cordis sui desideria se committit. Ne ergo ex auro in lutum, & ex caelo in caenum cadamus, necesse est, ut semper nos cohibere, ac abnegate curemus. Vae enim his, qui perdidit sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuertunt in vias prauas. Et quid facient, cum

A inspicere coeperit Dominus? J. Vae, inquam, illis, qui cito secorunt, qui spiritu coeperunt, & carne consummantur: qui postquam equum refractarium corporis sui, aliquo tempore domiti timore continuerunt, postea lassati, ei habenas suorum desideriorum laxarunt. Nam cum a viis rectis omnis virtutis discesserint, & vias distortas suarum voluntatum ingressi fuerint, quid aliud nisi miserabiles casus, & anima mortem, ad quam illae viae ducunt, iure possunt expectare? Quid faciet Dominus? Certe illos acriter increpabit, qui non poterunt breuissimi in morula huius fugacis vitae cum illo vigilare. Cum tamen e contrario iustis praecipitur sit, ut constituant diem solemnem in condensis vsque ad cornu Altaris. J. id est, ut vsque ad finem vitae seipos per mortificationem immolantes, quasi in magna turba hominum, quae solet ad solennia festa conuenire Domino festa concelebrent. Solemne namque Domino die, ait Gregorius, in confrequentationibus constituit, quibus se assidue in eius desiderio affligit. Qui nimirum solennitatis dies vsque ad Altaris cornu tendi praecipitur: quia tandiu necesse est, ut quisque se afficiat, quousque ad superni sacrificij altitudinem, id est, ad aeterna gaudia peringat. J. Priusquam illuc veniamus, cessandum non est, quia toto vitae tempore holocaustum abnegationis Domino offerendum est. Hanc abnegationis assiduitatem, & in mortificatione perseuerantiam, suo exemplo docuit mundi Saluator, qui totos dies mortalitatis suae in laboribus, & afflictionibus, & vitae austeritate transegit. Nec in his exemplis laborum, illustrissimis cessabit pij magistri docendi sedulitas, sed actus in crucem, & ad descensum sub fidei pollicitatione a suis crucifixoribus inuitatus, illis hoc remedio perseuerantiae inimico subuenire contemplit. Dicebat illi: Christus rex Israel, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus. J. Ille vero noluit a cruce descendere, tum quia effi caciùs in cruce positus, quam crucem fugiens, eos ad credendum horrabaturum, ut nobis certissimam aeternitatis viam, scilicet perseuerantiam, in mortificationis cruce monstraret. Ita & nos, inquit Bernardus, quicumque sequimur caput nostrum, tota die hac, qua plasmati, & redempti sumus, non cessemus agere penitentiam, non cessemus rollere crucem nostram, perseuerantes in ea, sicut ipse perseuerauit, donec dicat spiritus, ut requiescamus a laboribus nostris. Neminem audiamus, non carnem & sanguinem, no spiritum quemlibet, descensum a cruce suadentem. Peristamus in cruce, moriamur in cruce: deponamus aliorum manibus, non nostra leuitate: Caput nostrum deposuere viri iusti: nos ergo dignatione sua, Angeli sancti deponant, ut consummata vtiliter die crucis, secunda, quae post mortem est, quiescamus suauiter, dormiamus feliciter in sepulchris, expectantes beatam spem, & aduentum gloriae magni Dei, qui resuscitabit corpora nostra, tertia die, configurata corpori claritatis suae. J. Hae ille, Exemplum itaque Christi non ad intermittendam abnegationem, sed ad perseuerantiam in cruce vocat. Hae crux nos paruos teneat, quia & eius parua est, quae corpus solum onerat, & superflua tantum corporis, sensumque mortificat. Crux etiam nos proficientes altringat, quia & crux medicatrix est, quae interiores affectus, & propriam voluntatem, & iudicium premit. Crux demum nos iam ad perfectionem tendentes excipiat, quia & crux magna magnis preparatur, quae eos desolationibus, persecutionibus, humiliationibus, & derelictionibus opprimet, destinato tempore gloria magnorum perfectis

Dan. 2. 32-33

Ricard. lib. 1. de erud. dicit inter homin. c. 24.

Apo. 3.

Psal. 27. 3.

Ecc. 2. 15.

Psal. 117. 28.

Greg. 9. mor. c. 15.

Marc. 15. 32.

Bern. ser. 1. in die Pasche.

parata coronat. Dies brevis huius vite, dies laboris est, quo diem longum æternitatis, in quo est vera requies, ab omni labore mercamur: ne hunc diem quietis, & pausionis velimus facere, quo proculdubio negligenter, & desidiosè transacto, in illo æterno, quod sequitur, non quietem, sed sine fructu laborem, sine consolatione dolorem, & sine vlla reque afflictionem habebimus. De resurrectionis die scriptum est: Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea.] De diebus verò mortalitatis dicitur: Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua.] Laboremus itaque nunc, & terram cordis nostri mortificatione colamus, vt in septimo die ineffabili gaudio lætemur. Aufer, ô frater, iram à corde tuo,] interiores affectus cohibendo,] & amoue malitiam à carne tua,] corpus discretæ afflictione domando, quoniã] adolescentia, & voluptas vana sunt.] Veritas autè & sapientia est in corde senili, quod præsentia paruarepsit, vt futura, magna & æterna possideat.

Psal. 117.

24.

Exod. 20.

9.

Ecclesi. 11.

10.

*Mortificationem esse magni momenti,
etiam in minimis.*

CAPVT XVI.

MORTIFICATIONIS assiduitas a-
liam detegit mortificationis qualita-
tem, quod scilicet ad res minimas, &
parui momenti se debeat extendere, in
quo non est minima, sed maxima,
supra id quod dici potest, ad vitam spiritualem meri-
torum accessio. Non semper magna occurrunt abne-
gatione refecanda: quia sicut in bello pauci sunt du-
ces aliorum, pauci etiam sunt milites fortissimi, qui
contrario regi metum incutiant: multi verò milites
ignauis, & ad ignobile militiæ vulgus pertinentes,
quos solus clangor buccinæ turbat, & terret: ita ad-
uersariorum aduersus animã militantium pauci sunt
magni, qui negotium nobis facessant, si ad innume-
rabilem pusillarum imperfectionum turbam compa-
rentur. Sunt igitur inter viros iustos nonnulli, qui
nondum cum magnis, & fortibus imperfectionibus
confligere audent, nec sperant se reportaturos de ali-
quo strenuo hoste victoriam. Sunt etiam alij proficien-
tes nimirum, atque perfecti, qui iam magnas im-
perfectiones vicerunt, nondum tamen in minoribus
seiplos plenè superarunt. Atque aded illis abnegatio
in rebus minimis necessaria est, vt ex minimis cum
mediocribus imperfectionibus, & ex mediocribus
cum maioribus pugnare discant: & istis etiam est vti-
lissima, vt vitam perfectam, & vitæ sanctorum simi-
lem, qui in minimis etiam seiplos abnegarunt, sectari
confuescant. Quemadmodum enim tex, expugnato
regno, quod aduersum se rebellauerat, occisissq; defe-
ctionis ducibus, solet in infimam quoq; turbam scui-
re, si eam minimè obedientem futuram, atq; fidelem
speret: sic iustus subacto regno cordis sui, & vitis ma-
ioribus grauioribusq; prostratis, turbam minimarum
imperfectionũ abnegatione persequitur, qua viuere,
scit se perfectorum pacem habere non posse. Ex qui-
bus constat, omnibus necessariam esse in rebus mi-
nimis abnegationem, sine qua nunquam ad perfe-
ctam virtutem minima etiam corrigentem peruen-
ient. Ad quod fortè hortabatur Ecclesiasticus, di-
cens: Minimum pro magno placeat tibi, & im-
proprium peregrinationis non audies.] Id est: mi-
nora quæque merita, quæ in minimis abnegationi-
bus reperiuntur, magni reputa, ne eorum, qui alie-
nis facultatibus sustentari volunt, improprie impe-

Ecclesi. 29.
30.

Ataris. Quæ enim has paruas merendi occasiones con-
temnunt, cum maiores in promptu non habeant, &
si haberent, minus eis veluti difficilioribus vterentur,
ex alienis suorum maiorum meritis gloriantur. Sed
tunc impropria peregrinantium audiunt, quia vt
alieni ab illis bonis, quæ non sunt, sed maiorum sunt,
à sapientibus, & res æqua lance astimantibus irri-
dentur.

Planè hæc minima abnegationis opera pro ma-
gnis reputanda sunt, quæ à Domino nobis com-
mendata noscuntur. Nam turba illa magna ho-
minum quinque panibus, & duobus piscibus refe-
cta, dixit: Colligite quæ superauerunt fragmenta,
ne pereant.] Quid enim per quinque panes, & duos
piscis, nisi maiora virtutis opera, & maiores labo-
res, quos nemo iustus despicit, indicantur? Et quid
per fragmenta, nisi minores occasiones patiendi, &
se abnegandi innuuntur? Sed hæc etiam ab Aposto-
lis, & Apostolicis viris colligenda sunt, ne præ inca-
ria pereant, & panibus integris, id est, maioribus oc-
casionibus meritorum deficientibus, qui fragmenta
contempserit, quibus se vitæque reficere poterat,
præ fame deficiat. Hæc panum reliquæ, hæc scilicet
minimæ abnegationes omittendæ non sunt, quas qui
auide petierit, etiam integrum panem recipiet. Cha-
nanæ illa à sinibus Tyri & Sydonis egressa, duriter
à Domino tractata respondit: Etiam Domine: nam
& catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa
dominorum suorum.] Iam certè fines superbiorum
egressa fuerat, quæ humilitate vestita, micas, id
est, paruas etiam lucrandi occasiones sibi viles esse
putabat. Et quia has non abiicit, ore Domini lau-
data est, & filiæ sanitate impotunè postulatam
recepit. Denique audiuit: O mulier magna est
fides tua, fiat tibi sicut vis.] Ita & nos, si micas non
despexerimus, id est, minimas nos abnegandi oc-
casiones, quas diuites, nempe superbi despiciunt,
non iam solum de fide, sed & de humilitate lau-
dabimur, & maiora, quæ cupiebamus, incremen-
ta virtutum impetrabimus. Ideo sanè pauper La-
zarus iustus describitur, qui tamen cupiebat sati-
rari] de micis, quæ cadebant de mensa diuitis:]
quoniam proprium iustorum est, has paruas micas,
nempe modicas se abnegandi occasiones expetere,
& illis sui desiderij ventrem explere. Merito verò
dicitur, quod in domo crudelis diuitis nemo
huic pauperi micas dabat, quia qui luxui seruiunt,
hæc parua merita à iusto subtrahunt, dum illum
ista quærentem, exercitentque contemnuunt. Ipse
verò etiam irrisus, & cum indignatione repul-
sus, paruas sui abnegationes sectari non desinit,
quas magni cuiusdam profectus esse initia cogno-
scit.

Ioan. 6.
12.Matt. 15.
27.Lucæ 16.
27.

EHæc in minoribus abnegatio nos expedit, vt pu-
rissimas orationes fundamus, & ad diuinos ample-
xus euolemus. Neq; enim solæ magnæ imperfectiones
nos vincunt, sed etiam minores ligant, & ab
hoc sacro volatu in cælum impediunt. Quid au-
tem refert si ferrea catena, aut fune ex serico con-
texto tenearis, si vincetus manes, & ab his, quæ
ruum statum ac dignitatem decent, cessare compul-
leris? Quid refert si oculis tuis laminam magnam,
aut paruam obicias, si hæc non minus quam il-
la mentem obnubilat, vt cælestia contemplari non
possis? Audi Cassianum, quibus verbis parua etiam
ad curas sæculares, quæ ab oratione separant, per-
tinere desinat. Et idcirco, inquit, morbum am-
bitus sæcularis nostris mentibus non inesse, non
vique eorum tantum negotiorum abstinentia com-
probabit, quæ etiã si velimus, explere non possumus,

neque

neque illarum despectus rerum, quas si affectauerimus, tam apud spiritales viros, quam apud sæculi homines notabiles prima fronte reddemus: sed cum etiam illa, quæ nostræ suppetunt potestati, & honestate quadam videntur obnubi, rigida mentis distractione respuimus. Et re vera non minus hæc, quæ parua videntur, & minima, quæque ab his, qui nostræ professionis sunt, cernimus indifferenter admitti, pro qualitate sua aggrauat mentem, quam illa maiora, quæ secundum suum statum sæcularium sensus inebriare consueverunt, nõ sinentes deposita fœce terrena, ad Deum, in quo semper defixa esse debet intentio, monachum respirare, cui ab illo summo bono vel parua separatio mors præsens, ac perniciosissimus interitus est credendus.] Hæc ille, quæ satis ostendunt non solum magna, sed & parua perfectioni diuinæ familiaritatis obitare, quam si cupimus, illa quoque parua sunt abnegatione refecanda. Odor indumentisponse, cui comparetur, attende. Odor, ait, vestimentorum tuorum, sicut odor thuris] Thus lacryma est cuiusdam arbutusculæ in Arabia nata, quam, ut istud aroma effluat, non præcidunt, sed in cortice thuris auidi incisionibus paruis aperiunt. In qua arbutuscula imaginem iustorum inspicio, qui paruis, sed assiduis abnegationibus cadendi sunt, vt odoratissima contemplationis thura profundant. Si verò sensibus, & affectibus integri manere velint, nec se ipsos gladio mortificationis incidere, non mirum erit, si boni odoris suavitate careant, quam solent in conspectu Domini, viri mortificati & spirituales inferre. Hæc enim miorum abnegatio tetrum odorem eliminat, quem assidua imperfectioes emittunt: efficiuntque ea virtutum odore præcipui, vt Deo & hominibus placeamus.

Est etiam huius abnegationis alia vtilitas, & quidem maxima; quod dum nos in rebus minimis abnegamus, sensim propriam voluntatem, cunctorum malorum seminarium, proterimus, qua prostrata ad mirabilem quandam, & non nisi expertis cognitamentis tranquillitatem peruenimus. Nam & nonnulli sunt, & nunc quoque (cùm manus Domini abbreviata non sit) qui vita apparent quasi cœlestes homines, & regiones illas supremas incolentes, quos affectus humani ferè non tangunt. Qui nec prosperitate inflantur, nec aduersitate turbantur, nec honores aut dignitates appetunt, nec discessum ex hac vita metuit, nec aliquid, nisi Deum, concupiscunt. Hic status licet aliquando sit effectus cuiusdam profundæ & superæ orationis, qua mens ad tempus in rerum cœlestium admirationem raptâ, ab his vilissimis & abiectissimis rebus auellitur, tamen interdum sine isto magno contemplationis dono est effectus cuiusdam sublimis mortificationis, qua homo à sua propria voluntate separatur. Hanc autem abnegationem præcipuam rerum minimarum assiduas abnegationes pariunt, cuius rei testis est Dorotheus, qui cùm dixisset impassibilitatem (sic enim vocat magnam tranquillitatem animi) mortificatione propriæ voluntatis acquiri, & istam assiduis abnegationibus comparari, subdit cuiusnam generis esse debeant hæc abnegationes, dicens: Nec quisquam hoc putet arduum & difficile (propriam scilicet moderari voluntatem) cùm breui compedio & spacio quis seipsum possit, si velit, decies abnegare. Quod quo pacto fiat, edocebo: Obambulat aliquis, & quiippiam conspicatus persuadetur à cogitatione, vt id aduertat: at is cogitationi, & non bonæ persuasioni repugnat, seque auertit. Rursum inuenit quis nugis, & variis rumoribus occupatos, persuadet, vt se turbæ quoque immisceat, & verba pariter inferat; negat id se acturum, & auersus aliò propriam vo-

A luntatem abscondit. Item succurrit vili, vt coquum adeat, interrogetque, quid patet obsonij: non adit, ac se cohibet. Cernit aliquid in culina, quis illud attulerit sollicitatur interrogare, comprimit appetitum & vocem, & nihil percunctatur. Sicque dum parua quæque præcidit, sensim quæcumque præcidere aduentia consuescit, & iam summa cum requie nihil præter voluntatem suam se sentit habere, & quicquid factum fuerit, eo ita contentus est, ac si ad vota sua euenisset. Qui enim proprium nihil habet aut suum, quicquid factum fuerit, id proprium putat. Cùmque nullam affectionem habeat, omnino tandem (vt dixi) ad impassibilitatem animi perducitur. Aduertite igitur quantum pusillū hoc proficere nos faciat, & propriam abscondere voluntatem, quantum conferat.] Hæc omnia Dorotheus. Quod si magnum est, propriam abnegare voluntatem, si pretiosum est, mentis tranquillitatem acquirere: iam elucet quanti momenti sit abnegationi minimarum imperfectio- num insistere. Nam profecto qui hoc genus abnegationis respuunt, & sibi metipsis in minoribus imperfectioibus condescendunt, homines sunt propriæ voluntati nimis addicti, qui nunquam in virtute magnos progressus facient, neque vsque ad aliquam mediocritatem, carnem spiritui subiicient. Præcepit Dominus Sauli, vt percuteret Amalec, & demoliretur vniuersa eius, interficeretque vsque ad paru- los, atque lactentes;] quo innuitur, omnia quæ ad regnum peccati spectant, tam magna, quam parua esse mortificatione vastanda. Qui verò Saulem inobediencia imitatur, & vilio- rem, quam ille, rationem iniens pretiosioribus immolatis abiectiora referuat, timeat ne coram Domino quodammodo damnabilior existat. Saül namque melioribus referuatis, vilissima quæque demolitus est, ad quod impulit eum possidendi cupiditas. At tu, qui maiora & pretiosiora reliquisti, quata increpatione dignus existimaberis, si ob minima non mortificata, regnum cordis tui nunquam plenè subiectum Domino, pacatumque possideas? Ille quidem grauius deliquit, quia in re magni momēti Deo inobediens extitit, at tu primo aspectu impudētius defecis, quia ob res nullius ferè momēti diuinæ voluntati minimas etiam imperfectioes detestanti cōtradicis. Nec solum minores defectus sunt mortificatione tollēdi, sed minima etiam delectatiunculæ, quamuis liceant, & nõ sint prohibita, præcedendæ, vt in his paruis ob amorē Domini relinquere maiora discamus. Id enim quam gratum sit Domino, qui magnus cūm sit, minima nostra obsequia nõ despicit, notanda verba Blosij pientissimi viri declarant, quæ libet hoc loco ad verbum inferere. Quando quis, inquit, propter Deū sensualitati, voluntatiq; propriæ etiam in rebus minimis reluctatur, ac se mortificat, rem ipsi Deo magis gratam fecit, quam si multos mortuos ad vitam reuocaret. Si duo homines in eodem itinere constituti elegantē flosculum offenderēt, quorum alter cuperet quidem illum decerpere, sed melius deliberans diceret sibi ipsi: Dimitte eum propter Deum: alter verò nihil præmeditatus carperet florem: iste quidem simplici- ter decerpendo nõ peccaret, sed ille propter Deum dimittendo florem, tantum præ decerpente obtineret meritum, quanta est distantia cœli à terra. Quod si pro tantilla mortificatione Deus tam grandē mercedem restituet, quantam illis redditurus est, qui se & omnia pro eius amore contēnunt, atq; relinquunt? Asceta ergo frequēter dicat Deo intra se: Propter te, Domine, nolo illud videre, cūm necesse nõ sit, vt ipsum videat: propter te nolo illud audire, nolo illud gustare, nolo illud loqui, nolo illud tangere. Ipse Deū in fundo anime suæ perfecte sentire nõ poterit, nisi in eo moriatur

Cam. 4. 11.

Dorothei doctrina. 1.

1. Reg. 15. 3.

Blosij in lib. anstis. spirit. c. 2.

quicquid inordinatum est.] Hactenus ille. Et re vera, ista verba sunt consideratione dignissima. Videntur enim primo aspectu studium istud modicarum abnegationum supra nimietatem extollere, si tamen attentè inspiciantur, nihil asserunt, quod limites excedat veritatis. Mortuos enim suscitare, opus esse solet gratiæ cuiusdam gratis datæ propter vilitatem aliorum, quam mali, & qui audituri sunt: Non noui vos: Discedite à me operarij iniquitatis,] aliquando recipiunt. Se verò ipsum in minimis abnegare, solet ab animo pio, & perfectionis ac Dei amatore prouenire, qui hac abnegatione suum in Deum amorem testatur, & gratiæ, ac gloriæ maioris mercedem accumulatur. Qui florem ad non prohibitam delectationem, carpit, quoddam naturæ opus videtur facere, quo nimirum seipsum & suam oblectationem querit, cui operis facti, & in nullo alio fine ordinato, nullum præmium supernaturale respondet. At qui florem abnegationis propriæ gratiæ dimittit, opus meritorium, & Deo gratum facit, quod ipse, si ab homine iusto fiat, æterno præmio compensat. Si autem querat, quare tam grata sunt Domino ista modicæ abnegationis obsequia? Duplex nunc occurrit ratio: Altera ex parte hominis offerentis, altera verò ex parte Domini acceptantis. Hæc est: Quòd Deus iustos suos non tantum verissimè & fortissimè, sed etiam tenerrimè & dulcissimè amat. Vnde sicut pater libentissimè accipit pomum ab infante filio sibi oblatum, & quasi dono illo delectatus filium amplectitur, & osculatur, & pomum sibi nullius vtilitatis, ad testandum amorem suum statim aureo, vel gemma, vel dono alio maiori perfoluit: ita Dominus misericors iustorum pater, quasi amore suorum paruulorum victus, hæc minima obsequia gratissima reputat, & non semel amplexu, & osculo, & gemma, id est, post modicum data consolatione repensat. Illa verò est: quòd homo has paruulas abnegationes exercens, in modico se mortificans, in magnis occasionibus se fidelitatem habiturum ostendit: iuxta illud: Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est.] Et hæc modicæ abnegationes, animum pium, modestum, suam paruiter cognoscentem monstrant, qui se pauperem putat, & minimis etiam proficiendi occasionibus se indigere faretur. Hanc autem modestiam ac humilitatem, ille humilium amator, & humilitatis præceptor tum gratissimam habet, tum maiori præmio, quam nos putamus, cumulare decernit. Tu ergo vir Dei, qui perfectionis amore flagras, tepidorum & superborum opinionem ride, & licet illi paruas, & magnas abnegationes despiciant, & suum honorem, & commodum in omnibus querant; tu tamen minimas has abnegationes sectari non desinas. Semina sunt, quæ in optima terra humilis cordis reconditam copiosam segetem pollicentur. Initia sunt maiorum meritorum, quæ magnam perfectionem promittunt. Flores sunt, & illi quidem lectissimi, qui lectulum Sponsi, scilicet animam iustam, exornant, & suauissimo odore perfundunt. Quòd si licet iustorum elogium ad ipsorum actus transferre, audeo dicere, quòd [minimus erit in mille, & paruulus in gentem fortissimam.] Quia minimum actum, quo te abnegas, incomparabili præmio affectum videbis, & de paruularum abnegationum studio in perpetuas æternitates lætaberis.

Lucæ 16.
10.

Isaia 60.
22.

Quòd possit hominis mortificatio peruenire.

CAPVT XVII.

A C, qua diximus, abnegationis assiduitate mens ad magnam virtutem ascendet, & in spiritu puritatis supra id, quod tepidi cogitamus, diuina gratia aspirante, proficiet, nunquã tamen in hac mortalitate posita ad omnimodam tranquillitatem perueniet. Semper enim vitia, licet penitus à viro perfecto victa, externis occasionibus emergentibus iterum ingredi, & dominari nitentur: & affectus, qui extinguui non possunt, rationis ordinem prætergredi, atque à debita mensura exorbitare curabunt, & internam serenitatem aliqua turbatio concutiet. Illud ergo spiritualis vir per studium mortificationis affectui cupiat, quòd perfecti sunt assequuti, nimirum vt passionibus suis, cum insurrexerint, censura distinctione compescat, at non putet se facere vt nunquam insurgant. Pugnet aduersus defectus suos viriliter atque constanter, non tamen pusillanimis fiat, dum vniuersos expugnare non valeat, quia id huius vitæ possibilitatem excedit. Neque enim conditio nostra fragilis naturæ fert, vt immoti stemus, & nunquam saltem in leuib; cadamus, nec voluntas Domini est, vt in acie positi semper à bello cessemus. An potest terra aquis irrigata nullam herbam, nullum tribulum, aut spinam progignere? An potest mare ventis agiturum quasi in malacia quiescere? An potest ignis, appositis fomentis, non crescere, & ac si combustibilia deessent, extinguui? Sed cor nostrum terrenum rerum sensibilem aspectu & infusione rigatur, sed tentationibus, saltem ab externo principio suscitatis, veluti ventis impellitur, sed nouis fomentis eorum, quibus indigemus, aut necessaria putamus, circumdatur; quam ratione poterit sine villo profusus concupiscentiæ odore manere, sine villo motu desideriorum quiescere, sine villo fructu sibi cognato alicuius affectus inordinati peritare? Esto tamen, quòd ex parte naturæ nostræ hæc causa non virgeat, quæ sanè maximè virget, & nos non posse omni tranquillatione vacuos esse, patefacit: at quis herus seruum suum desidiosum esse patietur? Quis pater, si viscera patris habeat, filium dilectissimum non erudiet? Quis magister neque initia disciplinæ suos discipulos docebit? Dominus igitur, qui herus est noster, & magister, & Pater à nobis desideriam procul abiget, & omnem ignorantiam ac cæcitatem depellet. Quo autem occupabimur, si nullus insurgit motus, qui nostram virtutem exerceat, & ad opem postulandam alliciat? Et quid discemus, si primas syllabas, id est, nos ipsos compescere, & comprimere motus passionum insurgentes ignoramus? Ergo ad patris amorem, & Domini ac magistri prouidentiam spectat, vt defectus aliquos, & affectus huius vitæ, quibuscum pugnemus, & ex quibus nostram infirmitatem discamus, derelinquat.

E Iam duæ istæ causæ paulo latius euoluendæ sunt, ob quas non possumus, quantumcumque adhibita abnegatione perfectam mentis tranquillitatem, & (vt quidam ex antiquis errantibus nominarunt,) impassibilitatem acquirere. Primò igitur obstat huic perpetuæ tranquillitati ipsa humana natura, quæ ex duabus portionibus dissidentibus coagmentata, fieri non potest, vt altera aduersus alteram aliquando non pugnet. Caro etiam, si caro est, carnis affectus & motus habet, quandiu in aliam naturam non transit, &

caro

Hier. e-
pist. 9. ad
Salustianū
ca. 5.

caro mortalis esse non definit. Vnde Hieronymus: Difficile est, quin potius impossibile, perturbationis initiis carere quempiam, quas significantius Græci *καταπάθειαι* vocant: nos, vt verbum vertamus è verbo, antepassiones possumus dicere, eo quòd incentiuā vitiōrum, omnium titillent animos, & quasi in meditullio nostrum iudicium sit, vel abiicere cogitata, vel recipere. Vnde & naturæ Dominus in Euangelio loquebatur: De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemias. Ex quo perspicuum est iuxta alterius libri testimonium, procliuus esse cor hominis à pueritia ad malum; & inter opera carnis & spiritus, quæ Apostolus enumerat, mediam animam fluctuare, nunc hæc, nunc illa cupientem. Nam sine vitiis nemo nascitur: optimus ille est, qui minimis vrgetur, veluti si egregio in dispersis repleendas corpore næuos. Hoc est, quod aliis verbis Propheta significat: Turbatus sum, & non sum loquutus. Et in eodem volumine: Itacimini, & nolite peccare. Hucusque ille, Et huius perpetuæ pugnæ optimè quidem radicem attingit: ex qua sequitur manifestè nos aliquibus imperfectionibus frequenter pullari, & aliqua peccata leuia saltem habere. Quis enim in continuo & prolixo prælio, quod vsque ad mortem durat, ita se geret, vt ab infestissimo, & fortissimo hoste nec minimum vulnus recipiat? Verum sanè est quasdam in nobis esse imperfectiones, quas, quia in abnegatione minimè perseueramus, non vincimus. Nam & Ioas rex Israel iussus ab Eliseo percutere terram baculo, cæpit ille quidem percutere, sed ante tempus destitit, ideoque per increpationem dictum est illi: Si percussisses quinquies, aut sexies, siue septies, percussisses Syriam vsque ad consummationem. Nunc autem tribus vicibus percutes eam. Sic & nos aliquando inchoamus imperfectionem quampiam baculo abnegationis ferire, eam tamen, quia cito cessamus, nequaquam vsque ad perfectam victoriam percutimus. Verum est etiam interdum imperfectionem non vinci, quia tempus à Domino destinatum victoriæ concedendæ non venit. In cuius signum dictum est Dauidi volenti pugnare aduersus Philistæos: Cùm audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis prælium: quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam, vt percutias castra Philistim. Quousque enim sonitus Domini venientis in adiutorium, in iustorum mentibus audiat, id est, quousque eius auxilium eos roborat, atque confortet, non poterunt suos aduersarios, nempe vitia & imperfectiones, cuincere. Hæc ita sunt: at multoties nec in pugnando perseuerantia deest, nec in tempestiuè victoriam volumus, sed ideo non vincimus, quia aduersus naturam semper terrena appetentem, & suum commodum quærentem pugnamus. Et sicut illa nunquam sua naturalia perdit, quia si perderet, iam natura humana non esset; ita nunquam ex toto suas vilitates, & imperfectiones amittit.

4. Reg. 13.
19.

2. Reg.
5. 24.

Iob. 3. 9.

Gregor. 3.
mor. cap.
19.

Secundò perpetuæ paci obsistit (vt ita dicam) diuina voluntas. Aliqua enim sunt in vitis iustis leuissima delicta, & imperfectiones minimæ, quas procul dubio, diuina gratia iuuante, possent destrueri, quia magna vitia dissipant, sed Deo permittente, non destruant, ne ex nimia tranquillitate superbiat, & sui cognitionem & contemptum amittant. In hoc sensu accepit Gregorius illud Iob: Obtenebrantur stellæ caligine eius. Stellæ, inquit, huius noctis caligine obtenebrantur, quando & hi, qui magnis iam virtutibus splendent, adhuc de obscuritate culpæ aliquid renitentes sustinent, vt etiam magna vita

A claritate luceant, & tamen adhuc noctis reliquias, nolentes trahant. Quod ad hoc agitur, vt mens proficiens ad virtutem iustitiæ, sua melius infirmitate roboretur, & inde veniens in bonis luceat, vnde eam etiam nolentem, parua reprehensibilia humiliter obsecrant. Illud etiam eiusdem sapientis: Constituiti terminos eius, qui præteriti non poterunt, ad idem propositum accommodat. Quia nonnunquam, inquit, virtutibus proficere conamur, & quedam dona percipimus, à quibusdam verò repulli in imis iacemus. Nemo enim est, qui tantum virtutis apprehendat, quantum desiderat: quia omnipotens Deus interiora discernens, ipsis spiritualibus profectibus modū ponit, vt ex hoc homo, quod apprehendere conatur, & nō valet, in illis non se eleuet, quæ valet. Hæc ille. Elias vir fortis, & zelator maximus gloriæ Dei, Achab regem non timuit, immò acerrimè reprehendit, Iezabelem verò infirmam mulierem formidauit; minisque eius exterritus [timuit, & surgens abiit, quocumque eum ferebat voluntas.] Petrus Apostolus Domini, & Ecclesiæ caput, militum cohortem solus aggreditur, & post modicum, ancillæ voce deiicitur. Hæc diuinam dispositionem, iustorum humilitatem custodientem insinuant, cuius beneficio fit, vt magnas tentationes vincant, nec tamen minimas imperfectiones assidua mortificatione prosternant. Quia videlicet melius est, vt parua imperfectio perfectos humiliet, quàm vt nulla imperfectio in superbiam eleuet, & in barathrum malorum, demergat. Habitauit, ait scriptura, Chanaanus in medio Ephraim vsque in diem hanc tributarius, & in medio mentis iusta, & eximia dona possidentis defectulus aliquis non mortuus inhabitat, cuius præsentia ab elatione ipsam mentem expurgat. Qui meritò tributum pendens inducitur, quia licet nunquam omnino deficiat, assiduis tamen gemitibus, & lacrymis, & cura perugili ipsum mortificandi, tenuatur. Ac denique non solum Dominus animalia munda, sed & aliqua immunda in arca à diluuiō seruauit. Ex omnibus, inquit, animantibus mundis tolle septena & septena, masculum & foeminam: de animantibus verò immundis duo & duo, masculum & foeminam. Seruantur, inquam, animalia munda, id est sancti, ac puri affectus, vt suo tempore multiplicentur, & crescant: & seruantur animalia immunda, id est, imperfectiones minimæ, quæ manere permittuntur, vt animam in humilitate contineant. A diuina ergo voluntate pendet, quòd aliqua leuia peccata in iustis non funditus pereant, non quia ipse, qui summè bonus est, ad malum cogat, sed quia hæc mala & minis iusta permittat: non quia ea velit aut approbet, sed quia patienter sustineat. Iudicari enim melius esse, in dilectis suis parua mala permittere, vt eos in modestia & humilitate contineat, quàm nihil leuiorū imperfectionum sustinere, ex quo illos superbiendi occasionem accipientes amittat.

D Quid ergo ex hac veritate amator perfectionis eliciet? Id quidem, vt licet nunquam se plenè vincere possit, & omnes protus imperfectiones delere, non tamen ideo crucem deponat. Nec studium assidua abnegationis abiiciat. Huius enim assiduitate fortassis veniet ad eam mentis tranquillitatem perfectis concessam, & à Dorotheo verbis supra adductis, enucleatam, quæ magna est, supra quàm in experti putant, & omni conatu expetenda, licet (vt diximus) minimè omnem imperfectionē, nec omnem motum appetitus aduersum rationem insurgentem, excludat. Sed aliud est, quasi latratus canis à longè sentire; aliud verò canis dentibus areri, & moribus crucentari. Ita aliud est passiones quasi mustitantes,

Iob. 14. 5.

Greg. 12.
mor. c. 2.

3. Reg.
19. 3.
Iou. 18.

Iesue 16.
10.

Gen. 7. 2.

E

aut à longè oblatrantes audire, aliud verò ipsarum passim furore discerpi. Hoc ego quotidie experior, & imperfecti, mei similes frequenter patiuntur: illud verò perfecti in seipsis aduertunt, qui diuina gratia preuenti & adiuti, atque assidua mortificatione domiti, raros, & lentos insultus sentiunt, & veluti muscarum punctiones, quas discretionis manu abigunt, & paruo, aut ferè nullo labore propellunt. Si autem nunquam tantam pacem fuerit assequutus, at saltem ad illum statum accedet, in quo demones illum timeant, & affectus nihil iam procaciter audeant, sed ad bellum necessitatis pretextu, & honestatis colore obuoluti procedant. Et cum ad apertum malum allegerint, veluti animæ dormitionem expectent, cum scilicet æternorum oblita, & à consideratione rationum spiritualium segregata in aliquod temporale, & caducum intendant. Quod si sibilo serpentis tacta è vestigio resurgat, & ad remedia prauum motum expellentia se applicet, prauis motus, ac sensualitatis insultus, quasi cum rubore diffugiant. Si ne hunc perfectionis gradum mens obtinuerit, sed alium minorem acquirat, qui tamen miseram sortem, quam imperfecti, & segnes sustinemus, excedat. Et ipse labor assidua abnegationis utilissimus est, qui paulatim vitia extenuat, affectus ligat, corpus domat, & præmium æternæ exultationis expectat. Sciat homo pro consolatione sua, quia dum grauius peccata expulit, seque à prauis suggestionibus per mortificationem auerit, Dominum apud se habere, & eius sit præsentia cõtentus. Illos qui se assidua abnegatione cohibent, nunquam tamen videntur sæculi mores deponere, nec in virtute proficere, iumento comparat Bernardus, cui Hierosolymam ingrediens insidebat Dominus, vt hoc se solatio demulceant. Postquam enim eos hortatus est, vt nitantur de iumentis in homines commutari, qui læti Saluatorem excipiunt, hæc subiicit: Quod si non faciunt, obsecro, vt in eo quod sunt, permaneant, & patienter interim ferant quæ salubria sunt, & si minus suaui, donec placeat Domino respicere humilitatem eorum, & in melius aliquid eos promouere. Vultis autem vt aliquatenus consolemur iumentum nostrum? Scimus equidem quia cantare non nouit. Neque enim de eis est, qui dicere possit: Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ in loco peregrinationis meæ.] Attamen vnum est, quod nemini cæterorum tam propè est Dominus. Nam nec ipsi, qui hinc inde adherent, tam propè eum habent, vt iumentum, cui insidet. Et audi hoc ipsum à Propheta: Propè est Dominus his, qui tribulato sunt corde.] Nam & mater, quem agrorantem nouit filium, magis fouet, & sapius amplectitur eum.] Sic ille. Hoc igitur pro magno habeant, qui se assidue abnegant, quòd Domino placent, nec longè est ab vnoquoque eorum. Et licet semper aliquibus affectibus proterantur, non tamen ob id desperent, neque à mortificatione desistant. Erit fortasse tempus, cum illa verba Iahaziel, super quem factus est Spiritus Domini, aure mentis excipient: Nolite timere, nec pauereatis hanc multitudinem: non est enim vestra pugna, sed Dei.] Et rursus: Tantummodo confidenter stete, & videbitis auxilium Domini super vos.] Hæc, inquam, audient, & quæ multo tempore non potuerunt euincere, vno momento victa, & prostrata respicient. Et licet aliquid præteritæ conuersationis, aduersus quod pugnant, non plene adhuc eliminatum inquietet, planè beati erunt, quos Dominus vsque ad horam mortis pro sua gloria pugnant, & laborantes inueniet. Tunc ipse semifacta complebit, nec dum plene purificata mundabit, & pacem, ac mentis puritatem optatam concedet.

Bern. ser. 2. in ramis pal.

Psal. 118. 54.

Psal. 33. 19.

2. Paral. 20. 15.

Ad Mortificationem adhortatio.

CAPVT XVIII.

V M ergo mortificatio necessaria nobis sit ad spiritalem vitam sectandam, siue omnino vincamus, siue tantum irruptioni affectionum oblitamur, manifestum est, vsque ad extremum vitæ diem nunquam esse deserendam. Atque adeò cuique esse dicendum, quod de se & sanctus Iob: Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea.] Omnibus enim diebus militandum est, & omnibus expectandum, quando bello importuno pax concupita succedet. Nam qui in hac vita non militat, & cum suis peruersis voluntatibus malam pacem conciliat, nullam sui in melius mutationem, nullam vitiorum victoriam, nullam vitam pacem expectat. Quare si interna cogitatio à nobis interrogauerit, quando tam importuno bello desistendum est, quando propriis voluntatibus cõdescendum; respondeamus illi, quod respondit Iehu nuntio regis Ioram: Quid tibi & paci: Transi, & seque me.] Quid, inquam, nunc anima mea de pace cogitas? Quid de hora somni, & quietis interrogas, cum huic vitæ non pax, tranquillitasque conueniat, cum hæc mortalis conuersatio perpetuum quoddam bellum sit: Transi magis ex desideris pacis ad ardorem sacri belli, & me hostes meos, id est, voluntates meas, & affectus meos insecantem sequere, donec impiam Iezabelem, id est, carnis prauam concupiscentiam, dilacerem; & Ioram, id est, elatum superbiæ appetitum sagitta transfigam. Inueterasti adhuc in terra aliena, & tenuisti in cõuersatione terrena: coinquinataque es cum mortuis, ac prophanoorum hominum desideris scædata: & deputata es cum descendentibus in infernum, cum his scilicet, qui sola inferiora appetunt, & terrena concupiscunt. Absurdum est itaque, vt pacem clames, donec per tuimet victoriam, iugum prauarum concupiscentiarum excutias. Non venit Dominus tuus pacem mittere in terram, sed gladium: quando in terra es mortificationis gladium para, superflua amputa, praua & impura desideria seca, & in mansiones cœlestes pacem haud dubiè veram, & nunquam finiendam referua. Sic nostris cogitationibus pacem ante tempus poscentibus respondeamus, & erubescamus esse ex illis, qui contra dictum Domini: Nemo potest duobus dominis seruire,] & ipsi Domino, & nostris vanis desiderijs famulari gestimus? Nonne risu digna fuit petitio Naaman principis militiæ regis Syriæ, qui sanatus à lepra, dixit ad Eliseum: Hoc solum est de quo deprecis Dominum pro seruo tuo, quando ingredietur Dominus meus templum Remmon, vt adoret: Et illo innitente super manum meam, si adorauero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, vt ignoscat mihi Dominus seruo tuo pro hac re. Et Dominum in Deum habere, & simul idolum adorare, aut adorationem simulare volebat, & duo inter se valde contraria, veri scilicet Dei adorationem, & falsi reuerentiam miscere. Cui meritò dixit Eliseus: Vade in pace. Non quasi propositum approbans aut legem, quam non poterat, solum Deum adorandi relaxans, sed quasi orationem pollicens, & Deo preces efflagitantem commendans. Ita & nos iusta increpationi subiacebimus, si à lepra sanati prophanæ conuersationis velimus & Deum adorare, & simul affectibus cordis nostri seruire. Hi nos furantur, & sæpe cœlestibus meditationibus occupatos à conspectu Domini subtrahunt, & illi inuisos nos faciunt.

Iob. 14. 14.

4. Reg. 9. 18.

Barnab. 3. 11.

Matth. 10. 34.

4. Reg. 2. 18.

Non

Ecclesi. 15. 22.

Non enim, ut est in Ecclesiastico, concupiscit multitudinem filiorum infidelium, & inutilium. Infideles autem sunt, qui suis cupiditatibus famulantur, cum Deo debitam fidelitatem, tãquam omnium regi, non seruent: & inutiles, quia dum Deo, & sibi met seruire volunt, nec Deo, nec sibi satisfaciunt, & cor nimis angustum in duo, quæ copulari non possunt, sibi inuicem aduersa disperunt.

5. Reg. 21. 3.

Illi verò filij viles & fideles sunt, qui se totos Deo consecrant, & vtili se perfecte tradant, ab omni immoderata cupiditate se ipsos auertunt. Libenter mundo moriuntur, vt Deo viuunt, quia probè sciunt, se non posse Deo viuere, & sæculi desiderijs famulari. Naboth Izrahælitus iustus scribitur, & de constantia viri laudatur, quod vineam suam regi Achab dare noluit, quia petebat eam [vt in hortum olertum] verteret, sapienter cogitans, vt Hugo meditat, indignum esse, quòd labor excolenda, & mortificanda carnis verteretur in hortum voluptatis. Sic prorsus iusti sunt, & viri constantes, qui post conuersionem suam, malunt occumbere, quam vinum mortificationis pro delicijs commutare. Hos imitatur nos, & filij viles reputamur, si sensus, & affectus nostros abnegationis censurâ cohibemus. Nemo de victoria desperet, quia Domino, cuius præsidio superaturus est, nihil impossibile aut difficile reperitur. Imperauit ipse pisci, qui deglutiuit Ionam, & euomit Ionam in Aridam. Imperauit Petro vt surgeret, & statim ceciderunt catenæ de manibus eius. Ab ipsis inferni, & mortis faucibus Lazarus vna voce tantum eripuit. Quare non poterit vnico verbo de nostris cupiditatis victoriam concedere, & bestias passionum mortificatione frænare? Istud ergo mortificationis studium cordi nobis sit ab ipso conuersionis exordio: nam si arbulculæ tenelle facillè dirigitur, ad proceritatem verò progressæ, volenti eas rectitudine emendare, non cedunt: si pueri, quorum blanda sunt organa sensuum, prouisi sunt ad discendum, at ætate grandæ, ui nihil nouum tenere possunt: si pulli bestiarum, hominum arte domantur, grandes verò facti nullis laboribus mansuescunt: si hæc, inquam, ita sunt, facilius erit, nos in initijs spiritualis vitæ componere, quam post multos dies ad debitum ordinem reuocare. Caro ergo (quo nomine corpus, & sensus, & affectus, & carnales voluntates intelligi volumus) statim in initio conuersionis nostræ cohibenda est, vt suauiter vitam ordinemus, & prius nos iugo mortificationis subiectos, quam homines aduertamus. Non sit illa consiliatrix in his, quæ sunt aut cauenda, aut actione præstanda, sed magis lex spiritus, quæ licet carni aduersa, nobis tamen conducibilia suggeret. Id enim fortè præcepit Dominus, cum ad rectam in omnibus intentionem adhortans, ait: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Nam dextera manus, inquit Chryostomus, est voluntas anime semper ad bonum contentens: sinistra autem voluntas carnis semper Deo contraria. Nesciat ergo carnis voluntas, quod facit voluntas anima. Nesciat, inquam, id est, ne eius consensum expectemus, ne quid sibi bonum sentiat, inquiramus, sed magis quod ipsa non probauerit, & durum putauerit, dextera manus, hoc est, voluntas spiritus actione perficiat. Terra quidem, si sensum haberet, vomere proficilla gerneret, dolorémq; sentiret; sed non ob id eam subigere cessaremus, ne sterilis, atque infæcunda perstaret. Sic caro nostra abnegationis aratro mouenda est, licet gemat, ne hoc beneficio orbata syluescat. Vnde Ambrosius exponens illud Davidis: Inhabita terram, & pascetis in diuitijs eius. ita inquit, Quæ est terra, quam suadet inhabitandam, nisi anima tua, quam bene debes excolere,

Hugo 2. de clausura animæ c. 23.

Ionas 2. 11. Act. 12. 7. Ioan. 11. 43.

Matt. 6. 3. Chryl. in imperf. lib. hom. 13.

Psal. 36. Ambrosius in eadem psal.

A frequenter spiritalibus inarate vomeribus, ne longo inhorrescat situ? Bonus enim agricola quotidiana operatione, & peruigili sollicitudine exercet agrum suum, & propria rura custodit, ne deuaftet ea aper de sylua, & fructus maturos raptor eripiat. Ara ergo terram tuam, vt cum venerit qui seminat verbum, animam tuam intueniat præparatam, ne supra inculta cordis tui decidat semen, & ventant aues cæli, & diripiant, quod fuerit seminatum. Hanc terram à principio affuescamus excolere, quia in hoc à terra, quam pedibus calcamus, manifestè scernitur, quòd hæc frequenter culta seminataque lassescit, adeò vt oporteat, eam aliquo tempore sine cultura relinquere: illa verò quò magis colitur & exercetur, eò feracior ad fructum ferendum inuenitur.

B Si verò spirituales vitam malè cœpimus, & ad multos annos sine mortificatione viximus, saltem nunc ad mentem redeamus. Non est omnino fera nostra in melius mutatio, cui præmium respondebit illorum, qui ab initio laborarunt. Quia & qui circa vndecimam horam venerant, acceperunt, licet & alij, singulos denarios. Et nos similiter tandem aliquando incipientes, præmium eorum, qui ab initio se abnegarunt, recipiemus, si quod laboris nobis deest, humilitate suppleamus. Non erit insuavis abnegatio, etiam post multum tempus assumpta, quæ tepidæ conscientie afflictionem euacuat. Verè enim, qui tepidè viuunt, & se ipsos palpant, dum sui abnegationem fugiunt, cruciatu longè acerbiores conscientie mordentis incurrunt. Quod pulchre indicauit sanctus Iob, dicens: Qui timent pruinam, irruet super eos nix. Et alio loco de impio ait: Fugiet arma ferrea, & irruet in arcum æreum. Et Isaias: Qui fugerit à facie formidinis, caderet in foueam: & qui se explicauerit de fouea, tenebitur laqueo. Hæc omnia quid aliud indicant, nisi paruum insuauitatem abnegationis fugientes, acerbioribus doloribus excipi desideriorum, qui non sortiuntur effectum, & implacabili conscientie dente morderi? Melius itaque est, modicam carnis tristitiam ex mortificatione prouenientem cum fructu pati, quam edacissimos propriæ conscientie morsus sine fructu sentire. Nec denique hæc fera abnegatio erit inutilis, quæ licet non tam facilè, ac abnegatio tempestiuè accepta, nos indomitos non relinquet, nec fructu profectus nostri carebit. Diligens enim institutio gratiæ auxilio roborata, excitata, & adiuta vincit procul dubio, & emendat naturam, & quam sine abnegatione velut immanem bestiam sufferebamur, per abnegationem mitem, & diuinis mandatis obedientem experimus. Et sanè non deest nobis ad hoc astuendum, argumentum ex Ambrosio deceptum. Illa, inquit, quæ consortium nostræ substantiæ non habent, agnoscunt tamen nostræ vocis imperium, & cum suæ naturæ nullam rationem habeant, nostre naturæ rationem capessunt, & quodammodo transfusam acquirunt. Equos videmus popularibus incitari studiis, gaudere plausibus, blandimentis delectari magistris. Toros leones cernimus naturalem feritatem, imperata mutata mansuetudine, suam rubiem deponere, nostros mores sumere. Et cum sint ipsi terribiles, discunt timere. Cæditur canis, vt pascatur leo, & qui sua iniuria exasperatur, coërcetur aliena, alteriusque exemplo frangitur. Quoties parata præda, & cibo obuius, famem perpeti malunt, dum offensam magistris verentur? Quoties repentino impulsu motu aperta ad morsus ora iussi resoluunt? Ita dum nostræ voluntati obsequuntur, suæ obliuiscuntur. Ex quo infert beatissimus Doctor, quod nos persuadere contendimus, sensus, & affectus institutione domari, &

Matt. 20. 9.

Iob. 6. 16. Iob. 20. 24. Isaiæ 24. 18.

Ambrosius lib. 2. de Cain c. 11.

natura

naturalem ferietatem deponere. Si enim hæc institutio tantum valet, vt bestias contineat, & manufaciat, quidni naturam nostram doctrinæ capacem, & ad virtutem creatam instituat, atque componat? Non itaque contenti simus, quia sæculi exteriora reliquimus, nisi etiam nos ipsos relinquamus, & affectus carnis moderemur. Nam Paulus formam spirituum virorum induens, ait: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.] An ambigis inter has duas crucifixiones aliquid esse discernimus? Sed audi illud ex Dorotheo. Quid, inquit, differt crucifigere sibi ipsi mundum, & mundo crucifigi? Mundus homini crucifigitur, cum mundo abrenuntiat homo, & exinde solitarius fit, relictis parentibus, possessionibus, agris, negotiationibus, rerum copia. Crucifigitur enim illi mundus, quia deserit eum. Quo pacto crucifigitur homo mundo? Cum scilicet vbi ex mundi rebus excefferit, certat aduersus rerum concupiscentias, aduersus voluptates, aduersus propriam voluntatem, subigitque innatas passiones & vitia.] Hæc ille. Duo itaque viris spiritualibus necessaria sunt illa dupliti crucifixione signata: Alterum, vt mundi bona deserant; Alterum, vt se mortificatione cohibeant. Qui illud tantum præstant, mundum sibi crucifigunt. Sed quid prodest frater, crucifixisse mundum, si tu per immortalitatem solutus manes, qui illum ad mortem animæ tuæ, vt tibi viuat, aliquando dissolues? Postquam ergo illum in crucem egisti, crucifige etiam te ipsum, vt ligatis per mortificationem manibus tuis, nunquam illum, qui te valet decipere & interficere, ex supplicio, quod meretur, eripias.

Non sufficit ergo, per abrenunciationem rerum sæcularium crucifixisse mundum, nisi etiam per veram sensuum, & cupiditatum abnegationem crucifigamus nos ipsos. Quia illa externa crucifixio, qua diuitias sæculi, & vestem hominum mundo seruiendum abiecerimus, huius est interioris crucifixionis indicium. Mendacij autem arguemur, si vestis religiosa, aut spirituali viro accommodata vnum indicet, & animus illa religionis ostensione contextus aliud. Veli si indumentum, mortificationem, & rerum visibilibus contemptum prædicet, & mens res visibiles concupiscat, & omnem mortificationem exhorreat. Hanc verò mendacij notam fugiemus, si mundi crucifixioni, aut rerum sæcularium renunciationi nostram crucifixionem, id est, nostri mortificationem, adiciamus. Implebimusque illud Pauli: State ergo succincti lumbos vestros in veritate.] Iam lumbos succinximus, si per externam abrenunciationem mundana contempsimus, sed tantum in simulatione, & non in veritate, si sensus, & affectiones minime cohibebimus. Tunc autem stamus succincti lumbos in veritate, quando status, & mens, vestis & vita à cupiditatibus mundi aliena consentiunt. Non enim sufficit, inquit Origenes, te apud homines videri seruare veritatem. Possibile namque est fallere homines, & veracem videri, sed non ex eo in veritate succinctus es, nisi & in conspectu Domini seruaueris veritatem, id est, non solum qua voce homines audiunt, sed ea, qua in corde perspiciat Deus: vt nihil sit falsum in lingua, nihil sit in corde fucatum, secundum quod Propheta dicit de talibus: Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.] Si ita viuamus, iam mendacij non arguemur, immò potius, tanquam veri Christi imitatores, qui crucem laborum portamus, & in ea cupiditates nostras clavis diuini timoris affigimus, laudem fidelium Christi imitatorum promerebimur. Sic vita nostra, vt purissimum holocaustum, coram Domino in odorem suauitatis ascendet. Neque enim illi more

hypocritarum solam pellem, id est, externas diuitias, & voluptates offerimus, sed carnem, & ossa, & sanguinem, & medullas, scilicet quicquid in nobis pretiosum est, sensus, affectiones, voluntatésque litamus. Sic tandem ad imitationem Pauli, duas nobis crucis paramus: Alteram, qua mundus nobis ludibrio sit; Alteram, qua vicissim nos illi ludibrio simus. Vel potius cum fidei Abraham ad nostram requiem non vnum tantum, sed duo sepulchra coëmimus. Si enim, vt inquit Hieronymus, bis hominem necesse est mori, & bis ei vita debetur, æquum est, vt pro duplici morte, & pro duplici parte sui, duo etiam sepulchra condant. Et corpus quidem anima vacuum in terra reconditur, vt in die resurrectionis suæ resumptum ab anima, viuam exeat: anima verò à vita carnis auulsa, Deo tamen viuens, in sepulchro abnegationis occultatur, vt inde peccatorum, & vitiorum victoriæ asurgat. Qui autem vnico carnis sepulchro contentus, alterum suæ abnegationis pro mente non querit, & secundum desideria carnis viuit, is non ad vitam, sed ad mortem & damnationem resurget.

Per mortificationem itaque vitæ nostræ consulimus, & victoriam de vniuersis vitiis comparamus. In cuius signum filij Israel profecti de Mara, venerunt in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum, & palma septuaginta: quia videlicet ex amaritudine abnegationis ad refrigerium progredimur, & victoriæ palmam obtinemus. Hæc victoriæ, ac præmium nobis ob abnegationem paratum, semper ante mentis oculos obuerietur, vt illud ad molestias sustinendas corroboret. Mala enim vitæ præsentis, inquit Gregorius, tantò durius animus sentit, quantò pensare bonum, quod sequitur, negligit; & quia non vult præmia considerare, quæ restant, grauius æstumat esse, quæ tolerat. Vnde & contra flagelli ictum cogitatio caeca conqueritur, & quasi infinita calamitas creditur, quæ diebus cursu labentibus quotidie finitur. At si semel quisque ad æterna se erigat, atque in his, quæ incommutabiliter permanent, oculos cordis figat, propè nihil esse hoc conspicit, quicquid ad finem currit. Præsentis vitæ aduersa tolerat, sed quasi nihil esse, omne quod labitur, pensat. Quò enim se internis gaudiis robustius inserit, eò minus externos dolores sentit.] Sic ille. Secundum hoc, præmia nobis parata meditemur, pacem, & tranquillitatem, ac mentis puritatem in præsentis vitæ mortificationis concessam, & alia abundantissimam gloriam contemplemur, & sic libentissimè abnegationis laborem amplectemur, quæ profectò via est, qua ad illam gloriam properamus. Arcta via est castitas, inquit Cyprianus, trames strictus, humilitas, ieiunio affligi, & carnem in seruitutem redigere, serupulosa sunt leuita, sed ad patriam superiorem, non nisi per meatus difficiles armati milites reuertuntur. Angusta igitur semita nobis terenda sunt, vt in illam latitudinem admittamur, quam Dominus seruis fidelibus pro eo laborantibus præparauit. Nec nos harum viarum difficultas, vel abnegationis austeritas à cepta vitæ ratione deterreat, quia quò magis has vias trauerimus, eò illas faciliores & suauiores inueniemus. Assidua abnegationis studia aquæ sunt, tales verò, vt nos lauent, non vt obruant, atque demergant. Aquæ sunt, sed aquæ transuentes & decurrentes, quæ nos à sordibus mundos, lætósque relinquunt. Vix pertransient, cum earum obliuiscemur, præ gaudio, & exultatione, quam afferet adepta mundicia. Miseria quoque obliuisceris, inquit Iob, id est doloris & angustia, quam abnegatio attulit, & quasi aquarum, quæ pertransierint, non recordaberis. Decurret aqua, & frater, & dolor partus in tui abnegatione repertus tran-

Galat. 6. 14.

Dorothei. doctr. ad medium.

Ephes. 6. 14.

Origen. hom. 5. in Iosue.

Gen. 23. 9. Hieron. epist. ad Galas Genestii est 30 To. 9.

Num. 33. 9.

Greg. 10. mor. cap. 12.

Cypr. de stella & Magia.

Iob. 12. 10.

fiet, sed

psal. 99.
6. fiet, sed non te aridum atque immundum, sed res-
cillatum ac purificatum relinquet. Tantisper ad ve-
esperum huius vite demorabitur fletus, sed sustine:
quia ad maritimum læticia. Fletus satis modicus, &
temperatus est, tu ipse expectis, & vix lacrymulas ali-
quas mens tristis exprimit, neque enim iudicat suos
labores magno fletu dignos, at læticia, quæ te manet,
non est parua, sed supra omnem nostram cogitatio-
nem eximia. Hanc nullus dolor, nulla tristitia interci-
piet, illum verò fletum etiam in ipso ortu suo immi-
sa menti læticia temperat: ita vt homo de nouitate
operum diuinorum stupeat. Nam postquam ex ani-
mo, abnegationi se tradit, sic opposita iuncta, & mi-
sta considerat, vt & de gaudio mundi tristetur, & de

A tristitia sui corporis, aut sensuum vehementer exul-
ter. Merito ergo, Domine, canit seruus tuus Dauid:
Turbabuntur gentes, & timebunt, qui habitant ter-
minos à signis tuis: Exitus matutini, & vespere dele-
ctabis. Stupebunt, inquam iusti, & timebunt præ
admiratione mirabilium tuorum, quia non solum
exitus matutini, id est, præmij, quod sperant, delecta-
tione perfundes, sed etiam exitus vespere, & ipsa
mortificationis initia, in quibus demoratur fletus,
exultatione complebis. Vt sic tuam plusquam pa-
ternam benignitatem admiremur, qui nostræ im-
becillitatis miseratus, medicamentum abnegatio-
nis insuaue, melle dulcedinis & consolationis il-
linis.

psal. 64.
9.

PARS SECVNDA

De Mortificatione exterioris hominis.

EXPOSITA utcumque mortificationis tum naturâ, tum præstantiâ, reliquum
est, vt ex generali tractatione calamus ad particularia, & magis vtilia se conuertat.
In his autem, quæ mortificatione reformanda sunt, esse aliquam ordinis rationem,
Ioannes Cassianus aperte docet: & à carnalibus seu exterioribus ad spiritualia, & interiora pro-
cedendum esse definit. Quod & Pauli auctoritate confirmat. Ille enim primo castigat corpus, &
in seruitutem redigit, postea verò aduersus principatus, & potestates colluctationem instruit. Et
sic, vt ipse alio loco ait: Non prius, quod spiritale est, sed quod animale: deinde quod spiritale:
perspicuum est à parte animali, oculisque subiecta in propria abnegatione inchoandum esse, vt
nostr labor prius fundamenta iaciat, & deinde adificationem erigat: Et à facilioribus, &
crassioribus incipiens, ad difficiliora & subtiliora moderanda consurgat. Nunc ergo de morti-
ficatione sensuum, & eorum, quæ ad corpus pertinent, agemus, quibus cohibitis, melius de affe-
ctuum interiorum ordinatione tractabimus.

Cassian.
lib. 5. de
spirit.
Gastri.
mar. c.
18.
1. Corin.
9.
Eghef. 6
1. Corin.
15. 45.

Mortificationem non coniunctim, sed quasi
per partes esse accipiendam.

CAPVT I.

PERA Hominum ita ab auctore na-
tura, Deo, instituta sunt, vt non secun-
dum omnes suas partes simul fiant, sed
paulatim ex initiis ad media, & ex me-
diis ad summa, extremâque procedant.
Idque ipsa humana natura requirit, vt quoniam vir-
tute operandi finita est, non sine limite in opus exeat,
nec tam citò, ac res mente concipit, actione faciat,
nec duo extrema, scilicet principium, & finem, nimis
distantia, quasi vno impetu sui conatus attingat. Vo-
luit autem Deus hunc modum operandi honore ma-
ximo augere, dum illum sibi, non ad suam necessita-
tem, sed ad nostram eruditionem assumpit. Poterat
enim ille orbem vniuersum momento condere, & in
puncto durationis omnia inuisibilia, & visibilia crea-
re, noluit tamen, neque in hoc opus suum æquare
potentiâ, sed illud sex diebus perfecit, & per inter-
ualla temporis aptè distinxit, vt non solum rebus
creatis naturam, ac perfectionem donaret, sed etiam
de modo, ac ratione agendi mortales instrueret. Hu-
ius rei ipsos quoque cælos voluit esse doctores, qui

Gmes. 1.

B quotidie hunc inferiorem mundum paulatim illu-
minant, & primum minima luce, deinde maiori, ac
tandem maxima, scilicet meridiana, perfundunt: qui
segetes quasi per partes adulescere faciunt: qui tan-
dem circulum suum, quo hominum vitam metiun-
tur, viginti quatuor horarum mensurâ perficiunt.
Iam homo tum à Deo auctore suo, tum à nobilissimis
creaturis edoctus, eam in operibus suis rationem tenet,
vt vnum post aliud faciat, & in singulis eorum,
vnam, post aliam partem, elaboreret, & sic omne opus
absoluat atque perficiat. Terram ligone domat, aratro
subigit, spinas euellit, semina spargit, aquis irrigat, &
fructus non celeres, sed tardos, & sensum nascentes,
crescentes, & maturescentes expectat. Artes ad vitam
mortalem conseruandam inuentas paulatim capit,
& ex rudibus quibusdam initijs ad maiora se promo-
uet, & ex mediocribus ad earum perfectionem assur-
git. Scientias, veritatis doctores, mentis ornamenta,
& virtutis subsidia, lento quodam processu conse-
quitur, & primum vniuersaliora principia intelligi,
& postea ex illis nunc vnam conclusionem, & nunc
aliam elicit, & post multum tempus insumptum, &
magnum laborem adhibitum, perfectè scientiam
addiscit. In his omnibus, & quibuscumque alijs ab
homine præstitis curæ partitio, laboris distributio, &
eius quod fit, erga singulas partes exercitatio, opus
mirabiliter promouet, ac perficit, conatus verò erga

omnia